

ISSN 2229-0710 (Print)
ISSN 2774-1141 (Online)

วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์

Journal of Human Society

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY

ISSN 2229-0710 (Print)

ISSN 2774-1141 (Online)

วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์

Journal of Human Society

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Faculty of Humanities And Social Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2566 Vol.13 No.1 January – June 2023

วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์

Journal of Human Society

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Faculty of Humanities And Social Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2566 Vol.13 No.1 January – June 2023

- นโยบาย**
1. สนับสนุนผลงานบทความวิชาการ (Academic Article) และบทความวิจัย (Research Article) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประยุกต์
 2. กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม
- ขอบเขตงาน**
- เป็นวารสารวิชาการที่ครอบคลุมสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประยุกต์
- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษาและผู้สนใจได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประยุกต์
- เจ้าของ**
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บรรณาธิการที่ปรึกษา

ดร.สมปอง รักษาธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ทองทศ

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา มุทะหมด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการภายนอกสถานศึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.โกวิท พวงงาม

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สีบพงศ์ ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ บุญกำเนิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตพร แซ่แงสายจันทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ดร.ไมตรี อินทรีย์

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ดร.จารุโส สุดศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ดร.จิราพร ไชยเซนทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

พ.ต.ต.หญิง ดร.จิรสุตา ปลายยอด

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 8

กองบรรณาธิการภายในสถานศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

รองศาสตราจารย์ พิชราภรณ์ เอื้อจิตร์เมศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ศักดิ์ สังขปัญโญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ทองทศ

อาจารย์บุญยิ่ง ประทุม

ดร.วิเชียร มั่นแหล่

ดร.เดโช แชน้ำแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณาพร แก้วแกมจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระพงศ์ สุจริตพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา มุทะหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กองบรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ทองทศ

ดร.อุมพร กาญจนคลอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิมล รอดเจริญ

อาจารย์บุญยิ่ง ประทุม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา มุทะหมด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

นายอนุสรณ์ นิลโพธิ์

นายสุเมธ อัจฉิ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดี

รองคณบดี

รองคณบดี

ผู้ช่วยคณบดี

อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ฯ

นักวิชาการศึกษา

นักวิชาการคอมพิวเตอร์

ออกแบบปก นายธรรมรัตน์ รัตนพันธ์

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการสังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เลขที่ 1 ม.4 ตำบลท่าจืด อำเภอเมือง จังหวัด
นครศรีธรรมราช รหัสไปรษณีย์ 80280

โทรศัพท์ 075-809842 โทรสาร 075-377442

Website : <http://human.nstru.ac.th>

E-mail : human.nstru@gmail.com

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การ์สันตี เลขที่ 1610 ถนนราชดำเนิน ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. บทความที่ลงตีพิมพ์ทุกเรื่องได้รับการตรวจแนะนำทางวิชาการโดยผู้ประเมินอิสระ หรือพิชญพิจารย์ (Peer Review) ในสาขานั้นๆ ไม่น้อยกว่า 3 คน
2. ข้อคิดเห็นใดๆ ของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ของผู้เขียน คณะผู้จัดทำวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
3. กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอกแต่ให้อ้างอิง แสดงที่มา

ISSN 2229-0710 (Print)

ISSN 2774-1141 (Online)

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2566 เป็นวารสารทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ เปิดโอกาสให้นักวิจัยและนักวิชาการได้นำเสนอ บทความอันเป็นผลมาจากการวิจัยและบทความวิชาการ ในกรอบวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งบทความทุกบทความ จะผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นๆ ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน และกระบวนการส่งบทความ การพิจารณาบทความ เป็นไปตามขั้นตอน ตามเกณฑ์ที่กำหนดท้ายเล่ม

กองบรรณาธิการเปิดรับบทความ โดยส่งผ่านระบบ ThaiJo และดำเนินการตามระบบตามมาตรฐาน TCI เพื่อให้ทุกบทความมีคุณค่า เกิดประโยชน์ทางวิชาการ และสังคม ตามเป้าหมายหลักของวารสารวิชาการ.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

การพัฒนาสำหรับอาหารพื้นถิ่น ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Development of Local Food Sets in Promlok Subdistrict, Promkiri

District, Nakhon Si Thammarat Province

นุชนารถ กฤษณมรย์, กาญจนพรรณ จรพงศ์, นัตติกานต์ สมนึก

และชฎาภรณ์ ณ นคร 1

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ

จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Democratic Regime Community Leaders Citizenship in Nopphitam District of

Nakhon Si Thammarat Province

ชนิกานต์ ไสยเกื้อ, ธาณิ จรียาปยุตต์เลิศ และจุมพล หนิมพานิช.....20

กลยุทธ์การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ ช่วงสถานการณ์

การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 (COVID-19) ปี 2563-2564

Strategies for managing savings groups for the production of Ban Pa Muang Suk

Samran spreading situation Epidemic of Covid-19 (COVID-19) year 2020-2021

During the COVID-19 Epidemic year 2020-2021

วชิราภรณ์ ชมภูเมืองขึ้น, Fuling Bi, วิกรม บุญนุ่น และลัญจกร นิลกาญจน์.....36

วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา(สาขาสื่อสารการเมือง)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

The Political Culture of the Graduate Student (Master of Political Science Program

in Political Communication)

วายุรักษ์ ทาบุญมา และสุภาภาณูจน์ ชัยฤกษ์49

แผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 (COVID-19) ในสถานกักขังกลาง
จังหวัดปทุมธานี

Action plan for the prevention of Corona virus COVID-19 (COVID-19) in the
Pathum Thani Detention Center

ฤทัยรัตน์ กรมไธสง, อาภาภรณ์ บุญแจ่ม, กมลวรรณ เทพจั้ง
และวิเชียร ไทยเจริญ65

การจัดการเรียนการสอนผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต”
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์)

Learning and Teaching of Electronic Book on Buddhist Proverb for The 6th
Primary School Students, Wat Thakoy School (Sakun-Upatham)

ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์, นมล จำปาเทศ, สุวรรณ ชูชัย, คณิตฎา ฮวบเอม
และสริตา สุทธิศักดิ์ศรี84

ผลกระทบทางสังคมภายหลังการรับร่าง พ.ร.บ. LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับจากมติรัฐสภา

Social impact after adopting all 4 LGBTQ bills from parliament resolutions

สมถวิล เอี่ยมโก๋, เลห์ล้ำ ตรีเอกานุกูล และวิกรม บุญนุ่น100

การศึกษาตำนาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วม
สมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช

A study of Legends,Wisdoms,Products and Traditional and Contemporary

Nangtalung Performances to Create a Map of Nakhon Si Thammarat's Nangtalung

วาที ทรัพย์สิน, ขวัญตา หนูปล้อง, ลัญจกร นิลกาญจน์ และใหม่ บัวบาล114

การพัฒนาสำหรับอาหารพื้นถิ่น ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
The Development of Local Food Sets in Promlok Subdistrict,
Promkiri District, Nakhon Si Thammarat Province

นุชนารถ กฤษณมรย์,* กาญจนพรรณ จรพงศ์, นัตติกานต์ สมนึก และชฎาภรณ์ ณ นคร
Nuchanart Kitsanarom,* Kanjanapan Jarapong, Nuttigan Somnuk
and Chadaphorn Na Nakorn

Received: 3 August 2022, Revised: 28 March 2023, Accepted: 7 April 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมรายชื่ออาหารพื้นถิ่น และพัฒนาสำหรับอาหารพื้นถิ่นในตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการ ราษฎรชาวบ้าน ด้านอาหารพื้นถิ่น และสมาชิกกลุ่มชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนพรหมโลก สมาชิกชุมชนวัดพรหมโลก วิสาหกิจชุมชนบ้านในสวน(เรือนไทยพรหมคีรี) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล บ้านห้วยเตง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็น และการทดลองปฏิบัติ เพื่อรวบรวมรายชื่ออาหารพื้นถิ่น สังเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญและย้อนกลับให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นสำหรับอาหารพื้นถิ่น ผลการวิจัยพบว่า อาหารพื้นถิ่นที่คนในตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราชรับประทานในชีวิตประจำวันสามารถรวบรวมรายชื่อได้ทั้งหมด 104 รายการ ซึ่งเป็นรายการอาหารที่สามารถพบได้โดยทั่วไป คนในท้องถิ่นนิยมรับประทานสืบเนื่องกันมาเป็นเวลานาน มีลักษณะเฉพาะถิ่นใช้วัตถุดิบในพื้นที่เป็นส่วนประกอบในการปรุงอาหาร โดยเฉพาะวัตถุดิบตามฤดูกาลที่โดดเด่น ได้แก่ ลูกประ มังคุด กล้วย และดอกดาหลา ซึ่งสามารถนำมาปรุงอาหารได้หลากหลาย ทำให้รายการอาหารมีลักษณะเฉพาะตามช่วงฤดูกาล ส่วนการพัฒนาสำหรับอาหารพื้นถิ่นแบบมีส่วนร่วมได้พิจารณาตามประเภทของอาหาร ความเข้ากันของรสชาติอาหาร จัดเป็นสารพัด 7 สารพัด เมื่อพิจารณาวัตถุดิบตามฤดูกาล สามารถแบ่งได้ 3 ช่วงฤดูกาล ในแต่ละช่วงฤดูกาลมี 3 ชุด ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมอาหารพื้นถิ่น และสามารถนำวัตถุดิบที่โดดเด่นมาพัฒนาเป็นรายการอาหารได้ 3 รายการ จะเห็นได้ว่าเมื่อชุมชนมีองค์ความรู้

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail : Nuchanart_kit@nstru.ac.th.

ด้านอาหารของท้องถิ่นสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มรายได้กับตนเองและคนในชุมชน และยังเป็นการตระหนักถึงสำคัญของวัตถุดิบที่มีเฉพาะในท้องถิ่นที่สามารถเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น และการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นซึ่งจะส่งผลให้วัฒนธรรมการกินอาหารพื้นถิ่นคงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ : อาหารพื้นถิ่น การพัฒนา ตำบลพรหมโลก

Abstract

This research aimed to study and collect the name list of local food, including developing the local food sets in Promlok Subdistrict, Promkiri District, Nakhon Si Thammarat Province. Participatory action research (PAR) was employed in this research. The qualitative data were collected from 30 persons consisting of the experts, entrepreneurs, sage villagers in local food, members of the tourism club organized by the Promlok community, members of Wat Promlok community, Bann Ni Suan community enterprise (Promkiri Thai House), and Sufficiency Economy Learning Center and New Theory Agriculture in Ban Huai Teng. The research tools included in-depth interviews, focus group discussions, brainstorming, and trials. These tools were employed to collect the names of the local food synthesized by the experts. After that, the local food names were returned to the community members to have a part in developing this local food to become the local food sets. The research showed that the local food dishes that people in Promlok Subdistrict, Promkiri District, Nakhon Si Thammarat Province mostly ate for a long time were composed of 104 names. These 104 dishes could be found typically and have been the favored food for local people for a long time. These local food dishes had unique characteristics and used local ingredients to cook, especially the outstanding seasonal ingredients: Look Pra, mangosteen, banana, and Torch ginger. These outstanding seasonal ingredients could be cooked to have different menus and make these menus outstanding for

each season. The researchers developed the local food sets using people's participation in the community by considering the food types, and the match between food tastes to gain seven food sets. When considering the seasonal ingredients, the local food could be divided into three periods. Each period consisted of three food sets that could be the guideline to promote the local food, and the outstanding ingredients could be developed to become three menus. It can be seen that when the community has local food knowledge, the people in the community can apply this knowledge to increase their income. It is also the way to recognize the importance of the ingredients only found in the locality that can be applied to increase the value-added of local food wisdom. Moreover, knowledge transfer from generation to generation is a meaningful way to carry on the local food culture.

Keywords : Local Food, The Development, Promlok Subdistrict

บทนำ

อาหารพื้นถิ่นของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในชุมชนเพิ่มมากขึ้น องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ที่ได้ทำการตีพิมพ์รายงาน Global Report on Food Tourism ได้กล่าวถึงแนวโน้มการท่องเที่ยวที่กำลังมาแรงและน่าจับตามอง คือ ‘เที่ยวเพื่อกิน’ หรือ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Food Tourism) และมีการวิจัยที่ค้นพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในแต่ละครั้งจะมีการใช้จ่ายในหมวดอาหารและเครื่องดื่มคิดเป็น 1 ใน 3 ของค่าใช้จ่าย นอกจากนี้นักท่องเที่ยวมักจะมองหาอาหารท้องถิ่นที่มีความแปลกใหม่ในแต่ละที่ที่เดินทางไปเพราะถือว่าอาหารมีความผูกพันกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (ณัฐกานต์ พฤษสรนนทน, จุฑามาศ วิศาลสิงห์, และ ฐานกาญจน์ วงศ์วิศิษฐ์ศิลป์, 2560) ทั้งนี้ อาหารพื้นถิ่นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่แต่ละแห่งซึ่งมีการพัฒนามาอย่างยาวนานมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมสภาพ เศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความหลากหลายทางด้านองค์ความรู้ในการประกอบอาหารพื้นถิ่นซึ่งมีพัฒนาการมาอย่างยาวนานเกิดการคิดค้นสืบทอดปรุงแต่งและ

ผสมผสานเป็นอาหารพื้นถิ่นของภาคใต้โดยในหลายชุมชนมีภูมิปัญญาชาวบ้านที่ผลิตอาหารเป็นที่ยอดนิยมทั้งด้านรสชาติคุณค่าทางโภชนาการและ ความน่ารับประทานโดยอาหารบางชนิดมีรูปแบบการทำที่ซับซ้อนบางชนิดเป็นอาหารที่มีวิธีการประกอบง่าย ๆ ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นตามฤดูกาล หากแต่มีอาหารบางประเภทเริ่มหายสาบสูญไปทีละเล็กละน้อยเนื่องจากเป็นที่รู้จักเฉพาะในท้องถิ่นขาดความสนใจของผู้คนสมัยใหม่ที่จะช่วยสานต่อความรู้ในด้านอาหารของท้องถิ่นโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนสมัยใหม่ทั้ง ๆ ที่ความสำคัญของอาหารนอกจากจะเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระบบชีวิตของชุมชนแล้วยังเป็นเครื่องแสดงถึงภูมิปัญญาและสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนซึ่งสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดระบบความรู้และสานต่อเพื่อรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมและเป็นสื่อในการเรียนรู้ของผู้คนในท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันนำไปพัฒนาปรับปรุงผสมผสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารการกินให้คงอยู่ต่อไป อำเภอพรหมคีรีเป็นหนึ่งใน 23 อำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้รับการผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมในระดับชุมชนและค้นหาองค์ความรู้ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจเข้ามาซึ่งเห็นได้จากการที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรมได้คัดเลือกตำบลพรหมโลกอำเภอพรหมคีรีให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประจำปี 2559 ซึ่งชุมชนแห่งนี้ได้ดำเนินการกิจกรรมที่สำคัญคือการสืบค้นทำความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในชุมชนการสืบสานถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นใหม่และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2559)

เนื่องจากตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรีมีความพร้อมพื้นฐานในการที่จะพัฒนาขีดความสามารถเพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนจากภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่นเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอพรหมคีรี โดยพบว่าตำบลพรหมโลกมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา ทิศตะวันตกติดต่อกับเทือกเขาหลวง มีน้ำตกสวยงามเหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีต เป็นชุมชนเกษตรทำสวนผลไม้แบบผสมผสาน มีอาหารพื้นบ้านปักษ์ใต้ที่โดดเด่น เช่น แกงเหลืองมังคุดคัต แกงไตปลา น้ำพริกลูกประดักกูดราดน้ำกะทิ เป็นต้น มีประเพณีทางศาสนาพุทธที่โดดเด่นคือประเพณีบุญสารทเดือนสิบ และประเพณีทำบุญให้ทาน โดยเฉพาะประเพณีทำบุญให้ทานไฟจะเป็นการทำบุญด้วยอาหารคาวหวานที่ปรุงเสร็จใหม่ ๆ และยังเป็นประเพณีให้ทานไฟมาหลายชั่วอายุคนและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ในขณะเดียวกันตำบลพรหมโลกได้ถูกจัดให้เป็นสามชุมชนต้องห้ามพลาดของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งชุมชนได้มีดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว อีกทั้งวิถีชีวิตของคนในชุมชนจะทำการเกษตรผสมผสานอันเป็นภูมิปัญญาอนุรักษ์ป่าและน้ำอย่างชาญฉลาดของ

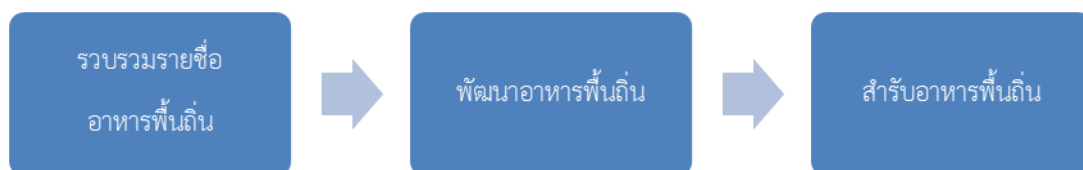
บรรพบุรุษด้วยการปลูกพืชผักผลไม้ลงในพื้นที่ป่า อีกทั้งไม่ต้องใช้สารเคมีจึงทำให้เกิดความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนซึ่งจะได้รับประทานแต่ของดีมีประโยชน์และปลอดภัย (ชุมชนคุณธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2561)

การศึกษาเบื้องต้นพบว่าตำบลพรหมโลกเป็นตำบลที่มีทุนด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตมีชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านพรหมโลกที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และมีโฮมสเตย์ไว้คอยต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ขณะเดียวกันชุมชนวัดพรหมโลกมีความโดดเด่นในการดำเนินงาน มีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน ราชการ โรงเรียน อบต. เทศบาลและวัด หรือที่เรียกกันว่า “บวร” ขณะเดียวกันก็จะมีพระเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานที่เข้มแข็งและจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นทางชุมชนได้มีกลุ่มสัมมาชีพในที่จะจัดทำขนมตามประเพณี และอาหารพื้นบ้านโดยมีแกงที่เกิดจากผลไม้ตามฤดูกาลแล้วยังพบว่ามีการเป็นภูมิปัญญาของคนในพื้นที่ได้แก่ แกงหมูมะพร้าวคั่ว แกงอุตพิต เป็นต้น อย่างไรก็ตามตำบลพรหมโลกยังขาดการรวบรวมภูมิปัญญาทางด้านอาหารพื้นถิ่นเพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับชุมชนและชมรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อยักท่องเที่ยวและผู้สนใจอาหารพื้นถิ่นในพื้นที่ตำบลพรหมโลก รวมถึงการตั้งราคาเพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนในการผลิต ซึ่งจากการสัมภาษณ์เบื้องต้น พบว่า ชุมชนมีภูมิปัญญาทางด้านอาหารพื้นถิ่นอยู่แล้ว แต่ปัญหาคือตำบลพรหมโลกยังไม่ได้มีการสร้างมูลค่าให้กับอาหารพื้นถิ่นและไม่สามารถที่จะทำให้อาหารพื้นถิ่นเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของตนเองได้ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการพัฒนาสำหรับชุดอาหารที่หลากหลายตามประเภทของอาหารให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดรายได้กับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมรายชื่ออาหารพื้นถิ่นตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อพัฒนาสำหรับอาหารพื้นถิ่นตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลและวิธีการได้มา

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนพรหมโลก สมาชิกชุมชนวัดพรหมโลก วิสาหกิจชุมชนบ้านในสวน(เรือนไทยพรหมคีรี) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล บ้านห้วยเตง และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการปรุงอาหาร โดยการได้ตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snow sampling) นอกจากนั้นยังการใช้การได้ตัวอย่างแบบเจาะจงในการเลือกสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถด้านการปรุงอาหารเข้าร่วมประชุมย่อย ซึ่งการจัดประชุมกลุ่มย่อยมีจำนวนที่เข้าร่วมทั้งหมด 30 คน

เครื่องมือในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานโดยเริ่มจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการด้านอาหาร และได้แนะนำผู้ให้ข้อมูลคนต่อไป จากนั้นเลือกจากสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถในด้านการปรุงอาหารเข้าร่วมประชุมย่อย เพื่อรวบรวมรายชื่ออาหารพื้นถิ่น ส่วนขั้นตอนการพัฒนาสำหรับอาหาร หลังจากการรวบรวมรายชื่ออาหารพื้นถิ่น คณะผู้วิจัยได้ใช้การประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่ม จัดแบ่งกลุ่มสมาชิกเพื่อเสนอสำหรับอาหาร และนำเสนอสำหรับอาหารมาสู่กระบวนการทดลองปฏิบัติภายใต้กิจกรรม “ยกสำหรับ จัดเท่” ในกิจกรรมนี้คณะผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารให้ความรู้และเทคนิคในการจัดสำหรับเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมความเข้ากันของอาหาร โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เชี่ยวชาญและชาวบ้านจนได้สำหรับที่สามารถนำมาปรุงเป็นอาหารพื้นถิ่น จากนั้นเชิญนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์ของความเป็นสำหรับอาหารพื้นถิ่นตามฤดูกาล แล้วนำไปตรวจสอบย้อนกลับยังชุมชนเพื่อการยอมรับและนำไปใช้จริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ใช้วิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเกี่ยวกับอาหารพื้นถิ่นภาคใต้ บริบทของชุมชน วัฒนธรรมการกิน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร เป็นต้น

2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย จากปราชญ์ชาวบ้าน สมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร และดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเป็นการระดมความคิดเห็น และกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของอาหารพื้นถิ่น พัฒนาสำหรับอาหารพื้นถิ่นแบบมีส่วนร่วม เมื่อได้สำหรับอาหารแล้วก็จะทำการนำสำหรับอาหารนั้นมาทดลองปฏิบัติ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้การพัฒนาสำหรับอาหารมีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น แล้วนำมาย้อนกลับยังชุมชนเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

ผลการวิจัย

ตำบลพรหมโลกเป็นหนึ่งในเขตการปกครองของอำเภoprหมคีรี มีอาณาเขตทิศเหนือติดกับตำบลบ้านเกาะ ตำบลทอนหงส์ อำเภoprหมคีรี ทิศใต้ติดกับ ตำบลท่าจั่ว อำเภอมืองทิศตะวันออก ติดกับตำบลนาเรียง อำเภoprหมคีรี ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอลานสกา ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน 1,107 หลังคาเรือน สภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มและที่ราบเชิงเขา ทิศตะวันตกติดต่อกับเทือกเขาหลวง มีน้ำตกสวยงามเหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลและการเกษตร (ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ, ม.ป.ป.) ภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มีฝนตกตลอดทั้งปี โดยปริมาณฝนสูงสุดอยู่ในช่วงเดือนตุลาคมถึง ธันวาคมและเดือนพฤศจิกายนเป็นเดือนที่มีปริมาณฝนตกสูงที่สุดในรอบ 1 ปี

การศึกษาและรวบรวมอาหารพื้นถิ่นตำบลพรหมโลก อำเภoprหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาสามารถรวบรวมชื่ออาหารได้ทั้งหมด 104 รายการ ได้แก่ แกง 31 รายการ ต้ม 17 รายการ ผัดและทอด 15 รายการ ยำ 15 รายการ เครื่องจิ้ม 11 รายการ ของหวาน 15 รายการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แกง สามารถแยกได้ 2 ลักษณะคือที่มีส่วนผสมกะทิ และไม่มีกะทิ ดังมีรายละเอียดดังนี้ แกงที่มีส่วนผสมกะทิ ได้แก่ แกงอุดพิต แกงยอตอบอน แกงขี้เหล็กกุ้งแห้ง แกงกล้วยไก่บ้าน แกงมะละกอกับกุ้งแห้ง แกงหัวทื่อ แกงเทโพลูกประดอง แกงเทโพออดิบ แกงเทโพลูกท่อน

แกงพุงปลาอืด แกงเห็ดแครงใบชะพู แกงหนองตง แกงขนุน แกงไก่บ้านมะเดื่อ แกงปลาตุ๋นทะเล ใส่ใบส้มแป้น แกงหยวกกล้วย แกงน้ำเต้าหู้ย่างแกงไม่มีกะทิ ได้แก่ แกงส้มลูกประ แกงส้มลูกรวน (ลูกเงาะ) แกงส้มมั่งคุดคุด แกงส้มทุเรียน แกงส้มหน่อไม้ แกงส้มบอนคลอง แกงส้มหมูสามชั้นลูกอีก แกงส้มกบบอนเกรียบ แกงส้มกบลูกกระกำ แกงส้มกบหนองกุด แกงส้มลูกเขาคัน แกงเคยปลา แกงพุงปลา แกงควั่วซีโคลงหมูโบราณ

2. **ต้ม** สามารถแยกได้ 2 ลักษณะคือที่มีส่วนผสมกะทิ และไม่มีกะทิ ดังมีรายละเอียดดังนี้ ต้มที่มีส่วนผสมกะทิ ได้แก่ ต้มเค็มลูกประ ลวกที่ผักกูด ต้มเค็มมะเขือใส่ใบแมงลัก ต้มไม่มีกะทิ ได้แก่ ต้มซีโคลงหมูผักเสี้ยนคอง แกงเลียงโบราณ แกงเลียงวุ้นเส้นใส่หยวก แกงเลียงยอดลำเพ็ง+ยอดขาม แกงเลียงผักหวานช้าง แกงเลียงมันหลา แกงเห็ดปลวกเลียงเคย บอนหอมต้มส้มเลียง แกงเลียงยอดเขเลียง แกงเลียงหน่อไม้ แกงเลียงยอดมะระ แกงเลียงผักหวานบ้าน แกงเลียงลอกอ แกงเลียงหยวกกล้วยเถื่อน

3. **ผัด และทอด** ได้แก่ สะตอหมูผัดเคย ผัดมะละกอ มังคุดผัดเปรี้ยวหวาน ผัดผักเลียงหยวกกล้วยเถื่อนผัดหมู หยวกกล้วยผัดเคย ผัดถั่วพิกยาว ผัดน้ำเต้าหู้ ผัดลูกมะระ เห็ดปลวกผัดผัดแตงกวาใส่ไข่ ผัดมะระ ผัดยอดทานตะวัน ผัดผักรวม ทอดได้แก่ ลูกเห็ดทอด

4. **ยำ** ได้แก่ ยำส้มมุด ยำส้มปริง ยำเคยแตงกวา ยำมังคุด ยำดอกดาหลา ยำหยวก ยำเชื้อพวงปลาแบน ยำผักกูด ยำถั่วพู ยำม่วง ยำใบบัวบก ยำไข่แมงดา ยำมะเขือยาวเผ่า ยำวุ้นเส้น ยำปลีกกล้วยใส่ปลาปอง

5. **เครื่องจิ้ม** ได้แก่ น้ำชุบหัวทื่อ น้ำชุบโจร น้ำชุบลูกประ น้ำชุบไคร้ น้ำชุบลูกอีก น้ำชุบส้มขามเจียน น้ำชุบปลาหู น้ำชุบเคย น้ำชุบกุ้งสด น้ำชุบระกำ น้ำชุบแมงดา

6. **ของหวาน** ได้แก่ บวดมะละกอ บวดชีพร้า บวดน้ำเต้า บวดกลอย บวดคง บวดหัวบอน บวดหัวมันหลา บวดหัวมันเคย บัวลอย รวมมิตร ลอดช่อง ต้มถั่วเขียว ข้าวต้มมัด หลามเหนียวสาคุ

ดังนั้นเห็นได้ว่ารายชื่ออาหารที่ได้รวบรวมมีทั้งอาหารที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป เป็นอาหารที่คนในท้องถิ่นนิยมรับประทานสืบเนื่องกันมาเป็นเวลานานและอาหารที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น โดยนำวัตถุดิบในพื้นที่นั้นเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการปรุงอาหาร เช่น แกงส้ม วัตถุดิบที่ใช้ก็จะแตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะเป็น ลูกประ บอนคลอง บอนเกรียบ เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีอาหารบางชนิดที่สามารถปรุงได้เฉพาะฤดูกาลเท่านั้น เช่น ฤดูมังคุด ชาวบ้านจะนำมังคุดมาปรุง

อาหาร เช่นแกงส้มมังคุดคัต ยำมังคุด เช่นเดียวกันกับอาหารประเภทต้มซึ่งส่วนใหญ่เป็นแกงเลี้ยงที่นำวัตถุดิบที่เป็น พืช ผัก ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันตามฤดูกาลมาปรุงเป็นอาหาร

การพัฒนาสำหรับอาหารพื้นถิ่นในตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

การพัฒนาสำหรับอาหารคณะผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้พบว่า

ระยะที่ 1 การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของสมาชิก ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยให้สมาชิกกลุ่มเลือกซื้ออาหารที่ได้รวบรวมไว้โดยให้เน้นถึงความเป็นอาหารพื้นถิ่นมาคนละ 1 ชื่อในแต่ละประเภทของอาหาร ซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด 6 ประเภท คือ แกง ต้ม ผัด ยำ เครื่องจิ้ม และของหวาน โดยใช้หลักเกณฑ์วัตถุดิบในท้องถิ่นและความเข้ากันของอาหารด้านรสชาติ พบว่ารายชื่ออาหารในแต่ละกลุ่มมีรายละเอียดดังตาราง

แกง	ต้ม	ผัด	ยำ	เครื่องจิ้ม	ของหวาน
แกงอูดพิช	เลี้ยงยอดเหลียง	ผัดยอดเหลียงกับไข่	ยำบัวบก	น้ำซุบลูกประ	वादหัวบอนหอม
แกงส้มลูกประดองไขปลารวัก	เลี้ยงยอดมะกุ่ม	เคยผัดสะตอกุ่ม	ยำมะม่วงสามรส	น้ำซุบลูกอีก	वादหัวมันม่วง
แกงไก่บ้านกับหยวกกล้วยหิน	เลี้ยงยอดลำเพ็ง	ผัดน้ำเต้าไข่	ยำถั่วพูมะพร้าวคั่ว	น้ำซุบมะขามผัด	กล้วยवादซี
แกงส้มหมูย่างกับหยวกกล้วย	เลี้ยงเคยผักตามฤดูกาล/กุ่ม	หัวปลีผัดเคย	ยำมะเขือเผาหมูสับ กุ่ม	น้ำซุบโจร	वादคง
แกงคั่วซีโครงหมูโบราณ	เลี้ยงหยวกกล้วยกับบอน	ผัดมะระกับไข่	ยำผักกูดกับกุ่ม	น้ำซุบระกำ	รวมมิตร

หลังจากนั้นได้ให้สมาชิกกลุ่มนำรายชื่ออาหารเหล่านี้เข้ามาจัดเป็นสำหรับ 5 สำหรับโดยพิจารณาถึงความเข้ากันของรสชาติอาหารและความเหมาะสมทำให้ได้สำหรับอาหารตามตารางนี้

สำหรับที่ 1	สำหรับที่ 2	สำหรับที่ 3	สำหรับที่ 4	สำหรับที่ 5
แกงอูดพิช	แกงส้มลูกประดอง ไข่ปลาตอกไม้	แกงไก่บ้านกับ หยวกกล้วยหิน	แกงส้มหมวย่างกับ หยวกกล้วย	แกงคั่วซีโครงหมู ใบรา
เลียงหยวกกล้วยกับ บอน	เลียงยอดเหลียง	เลียงยอดลำเพ็ง	เลียงเคยผักตาม ฤดูกาล/กุ้ง	เลียงยอดมะกุ่ม
ผัดยอดเหลียงกับไข่	หั่วปลีผัดเคย	เคยผัดสะตอกุ้ง	ผัดน้ำเต้า/ไข่	ผัดมะระกับไข่
ยำบัวบก	ยำมะม่วงสามรส	ยำถั่วพุ่มะพร้าวคั่ว	ยำถั่วพู/หมูสับ, กุ้ง	ยำผักกูด+กุ้ง
น้ำซุบระกำ	น้ำซุบมะขามผัด	น้ำซุบลูกประ	น้ำซุมน้จอร์	น้ำซุบลูกอึก
กล้วยบวดซี	บวดหัวบอนหอม	บวดคง	รวมมิตร	บวดหัวมันม่วง

เมื่อได้สำหรับอาหารทั้ง 5 สำหรับคณะผู้วิจัยได้ให้สมาชิกกลุ่มได้ลงมือปฏิบัติจัดสำหรับอาหารพื้นถิ่น ในกิจกรรม ภายใต้ชื่อ “ยกสำหรับจัดเท” ซึ่งที่มาของชื่อกิจกรรมนี้มาจากคำสองคำมารวมกัน นั่นคือยกสำหรับและคำว่าจัดสถานที่ แต่เนื่องมาจากคำว่า การจัดสถานที่ ภาษาถิ่นเราจะให้คำว่าจัดเท จึงกลายมาเป็นยกสำหรับจัดเท

ภาพที่ 1 สำหรับที่ 1

ภาพที่ 2 สำหรับที่ 2

ภาพที่ 3 สำหรับที่ 3

ภาพที่ 4 สำหรับที่ 4

ภาพที่ 5 สำหรับที่ 5

กิจกรรมดังกล่าวได้เชิญบุคคลภายนอกมาเป็นกรรมการในการพิจารณารสชาติของอาหาร จำนวน 5 ท่านซึ่งล้วนแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านอาหารพื้นถิ่น ผลการตัดสินของ คณะกรรมการพบว่า อาหารที่ผ่านการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมทั้งรสชาติและความเป็นอาหารพื้นถิ่นของแต่ละประเภทออกมาจัดเป็นอีกหนึ่งสำหรับซึ่งประกอบไปด้วย แกงอูดพิษ เลียงยอดมะแม กุ้ง เคยผัดสะตอกุ้ง ยำถั่วพุ่มะพร้าวคั่ว น้ำซุบลูกประ บวดหัวมันม่วง

ภาพที่ 6 สำหรับอาหารที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ

นอกจากนั้นผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำและชี้แนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงอาหารแต่ละชนิดและประเภท เช่น

“ควรที่จะมีการคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของอาหารแต่ละชนิด เช่น น้ำซุบโจรสควรจะเป็นขยำมากกว่าตำ”

“รสชาติของอาหารส่วนใหญ่จะมีรสชาติที่หวานจนเกินไป”

“ยังขาดการชูวัตถุดิบหลักในงานอาหาร”

ขณะเดียวกันภายในกิจกรรม “ยกสำรับจัดเท” ยังมีการจัดให้มีการลงคะแนนอาหารที่ชอบมากที่สุดในแต่ละประเภทจากผู้เข้าร่วมชมกิจกรรมผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด ซึ่งผลการลงคะแนนปรากฏดังนี้

1. แกง แกงคั่วซี่โครงหมูใบส้มแป้น คิดเป็นร้อยละ 42.9 แกงส้มหมูย่างกับหยวกกล้วย คิดเป็นร้อยละ 30.6 แกงอูดพิช คิดเป็นร้อยละ 16.3 แกงไก่บ้านกับหยวกกล้วยหิน คิดเป็นร้อยละ 8.0 แกงส้มลูกประตอไขปลาตอกไม้ คิดเป็นร้อยละ 2.0

2. ต้ม เลียงยอดมะกั่ง คิดเป็นร้อยละ 42.9 เลียงเคยผักตามฤดูกาลกับกุ้ง คิดเป็นร้อยละ 18.4 เลียงยอดเขียง คิดเป็นร้อยละ 14.3 เลียงยอดลำเพ็ง คิดเป็นร้อยละ 14.3 เลียงหยวกกล้วยกับบอน คิดเป็นร้อยละ 10.2

3. ผัด หัวปลีผัดเคย คิดเป็นร้อยละ 38.8 ผัดยอดเหลียงกับไข่ คิดเป็นร้อยละ 26.5 เคย ผัดสะตอกุ้งคิดเป็นร้อยละร้อยละ 16.3 ผัดน้ำเต้ากับไข่ คิดเป็นร้อยละ 14.3 ผัดมะระกับไข่ คิดเป็นร้อยละ 4.1

4. ยำ ยำผักกูดกับกุ้ง คิดเป็นร้อยละ 40.8 ยำบัวบก คิดเป็นร้อยละ 20.4 ยำมะม่วงสามรส คิดเป็นร้อยละ 14.3 ยำถั่วพุ่มะพร้าวคั่ว คิดเป็นร้อยละ 14.3 ยำถั่วพูกับกุ้ง คิดเป็นร้อยละ 10.2

5. น้ำพริก น้ำซุบลูกอ๊าก คิดเป็นร้อยละ 49 น้ำซุบระกำ คิดเป็นร้อยละ 22.4 น้ำซุบโจรส คิดเป็นร้อยละ 14.3 น้ำซุบลูกประ คิดเป็นร้อยละ 8.2 น้ำซุบมะขามผัด คิดเป็นร้อยละ 6.1

6. ของหวาน รวมมิตร คิดเป็นร้อยละ 40.8 บวดหัวบอนหอม คิดเป็นร้อยละ 24.5 กล้วยบวดชี คิดเป็นร้อยละ 20.4 บวดหัวมันม่วง คิดเป็นร้อยละ 8.2 บวดคอง คิดเป็นร้อยละ 6.1

จากผลลงคะแนนสามารถนำมาจัดเป็นสำรับอาหารได้อีกหนึ่งสำรับ ซึ่งประกอบไปด้วย แกงคั่วซี่โครงหมูใบส้มแป้น เลียงยอดมะกั่ง หัวปลีผัดเคย ยำผักกูด น้ำซุบลูกอ๊าก รวมมิตร

ดังนั้นกล่าวได้ว่าสำหรับอาหารพื้นถิ่นของตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัด นครศรีธรรมราช มีจำนวน 7 สำหรับ โดย 5 สำหรับแรกเกิดจากความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม และ เกิดจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารและชาวบ้านในชุมชนอย่างละ 1 สำหรับ

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ของนักวิชาการด้านอาหารจำนวน 3 ท่าน จากการศึกษา คณะผู้วิจัยเห็นว่าวัตถุดิบในท้องถิ่นจะเกิดตามช่วงฤดูกาล ดังนั้นจึงได้เชิญนักวิชาการด้านอาหาร มาวิเคราะห์เพื่อที่จะนำรายการอาหารทั้งหมดมาจัดเป็นสำหรับอาหารที่ให้สอดคล้องกับฤดูกาล ของวัตถุดิบ โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ในแต่ละช่วงมีชุดอาหาร 3 ชุด ซึ่งในแต่ละชุดจะมี อาหารทั้งหมด 6 ชนิด โดยจะมีเกณฑ์ในการพิจารณา ก็คือจะเลือกชุดวัตถุดิบในพื้นที่เป็นหลักหนึ่ง อย่างในแต่ละชุดอาหาร และพิจารณาถึงความเข้ากันของรสชาติ สีส่นในอาหาร สามารถสรุปได้ ดังตารางต่อไปนี้

1. ช่วงเดือนมีนาคม – มิถุนายน (ฤดูร้อน)

ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3
แกงไก่บ้านมะเดื่อ/ลูกโพ	แกงส้มหมูสามชั้นลูกอึก/เขาคัน	แกงคั่วปลาตุ๋นใบส้มป่อย
เลียงยอดลำเพ้ง+ยอดขาม	ลวกผักกูด	เลียงยอดเหลียง
ผัดหอยกกล้วยเถื่อน	ผัดหน่อไม้ป่า	ผัดมะระ
ยำมะม่วงเบา	ยำเชื้อพวงปลาเบน	ยำมะพร้าวคั่ว
น้ำซุบเคย	น้ำซุบขามเจียน	น้ำซุบระกำ/น้ำซุบพริกไทยสด
ลอดช่องสิงคโปร์	มะม่วงแช่อิ่ม	สละลอยแก้ว

2. ช่วงเดือน กรกฎาคม – กันยายน (ฤดูกาลผลไม้)

ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3
แกงส้มมังคุดคุด/ลูกรวน	แกงขี้เหล็ก	แกงเทโพลูกท่อน/ลูกเตียน
เลียงผักสมรม	ต้มซี่โครงหมูผักเสี้ยนดอง	เลียงยอดเหลียงผักรวม
ผัดมะละกอ	ผัดผักเหลียงไข่	เคียวผัดสะตอกุ้ง
ยำบัวบก	ยำหอย	ยำส้มมุด
น้ำซุบกุ้งสด	น้ำซุบลูกประ	น้ำซุบหัวทื่อ
บวดขี้พั่ว	บวดคง	บวดน้ำเต้า

3. ช่วงเดือน ตุลาคม – กุมภาพันธ์ (ฤดูฝน)

ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3
แกงส้มบอน+ลิงปริงใส่กบ	แกงคั่วซีโครงหมูโบราณ	แกงอูดพิต
ต้มเค็ม	เลียงเคยเห็ดปลวก	เลียงหยวกกล้วยเถื่อนวันแสน
เคยผัดหยวกกล้วย	ผัดลูกแมะ	ผัดเหลียงใส่ไข่
ยำถั่วพู	ยำผักกูด+ดอกดาหลา	ยำส้มปลิง
น้ำซุบโจร	น้ำซุบลูกอึก	น้ำซุบไค้
สาหร่ายคั่ว	บวดมันหลา	บวดกลอย

เมื่อได้ชุดอาหารแล้วก็ทำการตรวจสอบย้อนกลับกับสมาชิกกลุ่มเพื่อยืนยันความถูกต้องและความเหมาะสมในการจัดสำหรับอาหารที่สามารถนำมาใช้ได้จริงและเพื่อให้เกิดการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม

นอกจากนั้นในการพัฒนาของขั้นตอนนี้ได้รับคำแนะนำจากนักวิชาการให้จัดสำหรับเป็นกล่องอาหารพื้นถิ่น ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยได้ร่วมกับชุมชนโดยนำรายการอาหารมาจัดเป็นอาหารกล่องภายใต้ชื่อ “สำหรับอาหารถิ่นพรหมโลก” เพื่อทดลองจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีด้วยกัน 3 สำหรับ ได้แก่

1. แกงส้มปลากระพงมั่งคุดคัต กุ้งพั่นยอดเหลียง น้ำซุบลูกประ ผักและผลไม้ตามฤดูกาล จำหน่ายในราคากล่องละ 80 บาท ดังรูป

ภาพที่ 7 กล่องอาหารพื้นถิ่นสำหรับที่ 1

2. แกงหมูลูกกล้วย กุ้งผัดเคยสะตอ น้ำซุปลูกอีก ผักและผลไม้ตามฤดูกาล จำหน่ายในราคากล่องละ 80 บาท ดังรูป

ภาพที่ 8 กล่องอาหารพื้นถิ่นสำหรับที่ 2

3. แกงไก่บ้านหยวกกล้วย เลียงยอดลำเพ็ง ปลาทอด ผักและผลไม้ตามฤดูกาล จำหน่ายในราคากล่องละ 80 บาท ดังรูป

ภาพที่ 9 กล่องอาหารพื้นถิ่นสำหรับที่ 3

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดสร้างอาหารพื้นถิ่นควรให้ความสำคัญกับวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรีจะมีการปลูกกันมากได้แก่ กล้วย มังคุด ผักกูด ยอดลำเพ็ง

อภิปรายผล

อาหารพื้นถิ่นตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอาหารที่คนในท้องถิ่นนิยมรับประทานสืบเนื่องกันมาเป็นเวลานานและเป็นอาหารที่มีลักษณะเฉพาะถิ่นโดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นถิ่น เช่น แกงส้ม วัตถุดิบที่ใช้แตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะเป็น ลูกประบอนคลอง บอนเกรียบ เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีอาหารบางชนิดที่สามารถปรุงได้เฉพาะฤดูกาลเท่านั้น เช่น ถูม้งคุด ชาวบ้านจะนำม้งคุดมาปรุงอาหาร เช่น แกงส้มม้งคุดคัต ยำม้งคุด เช่นเดียวกันกับอาหารประเภทต้มซึ่งส่วนใหญ่เป็นแกงเลี้ยงที่นำวัตถุดิบที่เป็น พืช ผัก ต่างๆ ที่แตกต่างกันตามฤดูกาลมาปรุงเป็นอาหารซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของผกาดี ภูจันทร์ และโสรัจวรชุม อินเกต(2559) ได้ทำการศึกษาสำหรับอาหารพื้นถิ่นเมืองพิษณุโลกพบว่าอาหารพื้นถิ่นเมืองพิษณุโลกที่คนในพื้นที่นิยมส่วนใหญ่เป็นอาหารที่ได้จากการนำวัตถุดิบที่หาง่ายในท้องถิ่นมาปรุง และมีเทคนิคการปรุงอาหารให้อร่อยตามภูมิปัญญาท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศรดา นิตวรรการ (2557) ได้ทำการศึกษาสำหรับอาหารมอญ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีพบว่าอาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นและมีตามฤดูกาล สำหรับรสชาติของอาหารก็มีรสชาติที่เข้มข้นและจัดจ้านตามลักษณะของอาหารปักษ์ใต้ ซึ่งมีสอดคล้องกับงานวิจัยของ กติกา กลิ่นจันทร์แดง ศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2564) พบว่าอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่นเกิดจากสภาพแวดล้อม (ภูมิประเทศและอากาศ) ของพื้นที่มีผลต่อวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร รสสัมผัส และรสชาติของอาหาร

สำหรับอาหารพื้นถิ่นตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรีในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยประเภทแกง ต้ม ผัด ยำ เครื่องจิ้ม และของหวานมีจำนวน 5 สำหรับ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดสำรับเน้นเรื่องของวัตถุดิบในท้องถิ่นและความเข้ากันของรสชาติอาหาร ประเภทอาหารที่จะต้องมีในสำรับก็คือแกงจะเป็นแกงที่ใส่กะทิหรือไม่ใส่กะทิก็ได้ และประเภทเครื่องจิ้มหรือที่เรียกกันว่าน้ำซุ๊ปจะมีผักเหนาะ(ผักสด)เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ วัฒนายน (2014) ได้ทำการศึกษา 6 อาหารท้องถิ่นวัฒนธรรมการกินแบบพื้นบ้านสืบสานสู่อาเซียนพบว่าชาวราธิวาสส่วนใหญ่นิยมนานข้าวเจ้าเป็นหลัก และมีเมื่อนั้นนิยมนานพร้อมกันทั้งครอบครัวกับข้าวแต่ละมื้อมักมีอาหารประเภทที่มีน้ำแกงและที่ขาดไม่ได้คือน้ำพริกหรือน้ำบูดู ผักจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของอาหารทุกมื้อ อีกทั้งยังมีคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มความอร่อยและช่วยรักษาโรคได้ดี

นอกจากนั้นการพัฒนาสำหรับอาหารพื้นถิ่น ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรีสามารถนำมาจัดตามช่วงฤดูกาลของวัตถุดิบ สอดคล้องกับงานวิจัยของปวิธ ต้นสกุล (2563) ได้ทำการศึกษาด้านอัตลักษณ์ของอาหารพื้นถิ่นโดยการสร้างสำหรับอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนโดยใช้วัตถุดิบที่มีเฉพาะถิ่นให้เหมาะสมกับฤดูกาลต่าง ๆ โดยในการสำหรับอาหารจะต้องประกอบไปด้วยอาหารประเภทต่าง ๆ ที่กินแล้วส่งเสริมกันไม่ควรมีวัตถุดิบหลักและรสชาติที่เหมือนกันในแต่ละรายการอาหาร ขณะเดียวกันได้นำสำหรับเหล่านั้นมาพัฒนาเป็นกล่องอาหารพื้นถิ่น ภายใต้ชื่อ “สำหรับอาหารถิ่นพรหมโลก” เพื่อทดลองจำหน่ายในเชิงพาณิชย์นับได้ว่าเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอาหารพื้นถิ่นและยังก่อให้เกิดรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาหารพื้นถิ่นไปสู่คนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องภายใต้กิจกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่
2. ควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์อาหารพื้นเมืองเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวผ่านโดยใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร
3. หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดกิจกรรมกระตุ้นให้คนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงเห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ของอาหารพื้นถิ่นในชุมชนและสนับสนุนอาหารพื้นถิ่นให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงคุณค่าทางโภชนาการของสำหรับอาหารพื้นถิ่น เพื่อยกระดับให้เป็นอาหารพื้นถิ่นเพื่อสุขภาพ
2. สร้างเรื่องราวของอาหารพื้นถิ่นเพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นความต้องการให้กับกลุ่มเป้าหมาย
3. ศึกษาการจัดสำหรับอาหารพื้นถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าแต่ละกลุ่ม และพัฒนาเครื่องมือทางการตลาดที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเหล่านั้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วยบพท. 2564

เอกสารอ้างอิง

- กติกา กลิ่นจันทร์แดง และศิริเพ็ญ ดาบเพชร. (2564). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารด้วยอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น, *วารสารชุมชนวิจัย*, 15 (3), 144-157.
- ชุมชนคุณธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2561). *ชุมชนพหุโลก*. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 16, 2565 จาก <https://moral.m-culture.go.th/destination-item/india/>
- ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ. (ม.ป.ป.) ค้นเมื่อ พฤษภาคม 16, 2565 จาก http://www.me-fi.com/tourismdb/Seniortourists-ust/subdistric_detail.php.
- ณัฐกานต์ พฤษสรนันท์ จุฑามาศ วิศาลสิงห์ ฐานกาญจน์ วงศ์วิศิษฐ์ศิลป์. (2560). แนวทางการสวดประสานวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ห่วงโซ่อาหารเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าการท่องเที่ยว, *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 10 (2), 169-182.
- ปวิธ ต้นสกุล. (2562). แนวทางการส่งเสริมอาหารพื้นถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอาหาร กรณีศึกษาชุมชนขนานนาบ อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช *WMS Journal of Management Walailak University*. 9 (1) ค้นเมื่อ พฤษภาคม 16, 2565 จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php>.
- ผกาดี ภูจันทร์ และโสรัจวรชุม อินเกต. (2559), สำหรับอาหารพื้นถิ่นเมืองพิษณุโลก, *กระแสวัฒนธรรม*, 17 (32), 3-16.
- สุนีย์ วัฒนายน. (2014). 6 อาหารท้องถิ่น วัฒนธรรมการกินแบบพื้นบ้าน สืบสานสู่อาเซียน. *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences*. 1(1). ค้นเมื่อ พฤษภาคม 16, 2565 จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php>.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2559). กรมส่งเสริมวัฒนธรรม เลือกบ้านพหุโลกให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประจำปี 2559. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 16, 2565 จาก <http://www.nakhonpost.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539955870&Ntype=1>

ผู้เขียน

นุชนารถ กฤษณมย์*

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาการตลาด
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Nuchanart_kit@nstru.ac.th

กาญจนพรรณ จรพงศ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Kanjanapan_jar@nstru.ac.th

นัตติกานต์ สมนึก

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาการตลาด
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: nuttigan_som@nstru.ac.th

ชฎาภรณ์ ณ นคร

อาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: chadaphorn_nak@nstru.ac.th

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ
จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Democratic Regime Community Leaders Citizenship in
Nopphitam District of Nakhon Si Thammarat Province

ชนิกานต์ ไสยเกื้อ*, ธารินี จรียาพยุคลเลิศ และจุมพล นิมพานิช

Chanikan Saikuea*, Tharinee Jariyapayuklert and Jumpol Nimpanich

Received: 6 September 2022, Revised: 22 May 2023, Accepted: 25 May 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) เพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้ง (3) เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่วิจัย คือ ผู้นำชุมชน ซึ่งได้แก่ กำนัน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One -Way ANOVA) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า (1) พฤติกรรมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ (2) เปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งที่ต่างกัน มีระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ โดยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ตำแหน่งในชุมชน และปัจจัยการกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งที่ต่างกัน มีระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้

(3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสร้างหลักสูตรอบรมระยะสั้นต้นแบบสำหรับผู้นำชุมชน

คำสำคัญ : ความเป็นพลเมือง, ประชาธิปไตย, ผู้นำชุมชน

Abstract

The research aimed to (1) study the levels of democratic Regime Community Leaders Citizenship in Nopphitam District of Nakhon Si Thammarat Province (2) to compare the democratic Regime Community Leaders Citizenship classified by individual and political implanting factors (3) to seek for suggestive recommendations to develop the democratic Regime Community Leaders Citizenship in Nopphitam District of Nakhon Si Thammarat Province. The target groups were community leaders ; including, Sub-District Heads, Sub-District Inspectors, Sub-District doctors, villages Heads, villages assistants and Sub-District Administrative Organizations administrators. The statistics used/were percentage, mean, S.D., t-test, F- test (One way ANOVA) A questionnaird was used as a tool.

The finding were 1) level of the democratic Regime Community Leaders Citizenship's behaviors were high ($\bar{X}$ =4.21); which accepted the hypothesis 2) the comparison of the citizenship of the community leaders classified by individual and polical implanting found that gender, age, status, education and positions different taken found no different in terns of the democratic Regime Community Leaders Citizenship; which rejected the hypothesis definitely. Different income per month, present positions and political implanting affected the levels of the citizenship differently, and the hypothesis was met 3) the model suggestive of recommendations was a role community leaders short-course training.

Keywords : Citizenship, Democracy, community leaders

บทนำ

ตั้งแต่ปีค.ศ. 1970 เป็นต้นมา ประเทศทั่วโลกต่างพากันเดินเข้าสู่กระแสประชาธิปไตยอย่างที่เราเห็นหลายประเทศในแถบลาตินอเมริกาได้เปลี่ยนผ่านจากระบอบเผด็จการทหารมาสู่ระบอบประชาธิปไตย และหลังจากยุคสงครามเย็น ประเทศในยุโรปตะวันออกได้เดินตามรอยประชาธิปไตยเช่นกัน ข้อมูลจาก Freedom House ที่ทำการตรวจสอบประชาธิปไตยและอิสรภาพทั่วโลกชี้ว่า จำนวนประเทศที่ถูกนับว่าเป็นประเทศที่มีอิสรภาพนั้นพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปีค.ศ. 1970 จนถึงช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 ทำให้บรรดาประเทศที่ยึดถืออุดมการณ์ประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) อย่างสหรัฐอเมริกา ยุโรปตะวันตก และออสเตรเลีย กลายเป็นผู้ชนะทางอุดมการณ์อย่างไม่มีที่ติว่าจะมีอุดมการณ์ใดมาโค่นล้มได้ แต่แล้วเมื่อปีค.ศ. 2005 ตัวเลขจาก Freedom House สะท้อนให้เห็นว่า ในแต่ละปีอิสรภาพทั่วโลกเริ่มลดลง จนเกิดคำถามว่านี่เป็นเพียงปรากฏการณ์ชั่วคราวหรือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สะท้อนนัยยะสำคัญ จากการสอบถามคนที่เกิดตั้งแต่ในช่วงปีค.ศ. 1930 จนถึงปี ค.ศ. 1980 พบว่าคนรุ่นหลังตั้งแต่ช่วงปีค.ศ. 1950 เป็นต้นมา เห็นความสำคัญของระบอบประชาธิปไตยลดลง (กานท์กลอน รักธรรม, 2560)

ข้อมูลจาก Journal of Democracy ที่พบว่า คนอเมริกันรุ่นก่อน 43 % มองว่า การโค่นล้มรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพและแทนที่ด้วยระบอบทหารนั้น ไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้องและชอบธรรมแต่คนยุคใหม่ เพียง 19 % ที่เห็นด้วยกับความคิดนี้ เช่นเดียวกับวัยรุ่นในยุโรปที่เห็นด้วยกับความคิดนี้น้อยลงเช่นกัน และอย่างน้อยที่สุดผลการศึกษานี้ทำให้เราเกิดคำถามว่า ประชาธิปไตยในประเทศไทยที่ไม่แข็งแกร่งเต็มไปด้วยนักการเมืองที่โกงกินจนนำไปสู่การรัฐประหารนั้นคือทางออกที่แท้จริงหรือไม่ โดยเฉพาะร่างรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นฉบับที่ต่ออายุอำนาจของทหารแต่ลดอำนาจของนักการเมือง และป้องกันการ คอรัปชันเป็นวิธีการรักษาอาการป่วยของ ‘ประชาธิปไตย’ ที่ตรงจุดหรือเปล่า (กานท์กลอน รักธรรม, 2560) ประเทศไทยมีเหตุการณ์นองเลือดมาแล้ว 4 ครั้ง คือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (มีผู้เสียชีวิต 72 คน) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (มีผู้เสียชีวิต 46 คน) เหตุการณ์พฤษภาคม พ.ศ. 2535 (มีผู้เสียชีวิต 44 คน และสูญหายอีกหลายร้อยคน) และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนเมษายน - เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 นั้นเป็นครั้งที่สี่ (มีผู้เสียชีวิต 92 คน) และถ้านับเหตุการณ์ความขัดแย้งตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนปีพ.ศ. 2556 จนถึงก่อนเกิดการยึดอำนาจวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

เข้าไปด้วย (ที่มีผู้เสียชีวิตทั้งสองฝ่ายกับเด็กและผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องรวมกัน 30 คน) ก็จะเป็นครั้งที่หาคำถามคือ นั่นจะเป็นครั้งสุดท้ายที่เราจะฆ่ากันเพราะความขัดแย้งทางการเมืองหรือไม่ทำไมประชาธิปไตยที่ประสบความสำเร็จในยุโรปและในอเมริกาจึงล้มเหลวในประเทศไทย (วุฒิสาร ตันไชย และคณะ, 2559:176)

การที่ประชาธิปไตยยังถูกมองว่าเป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ไม่ได้อยู่ในวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมไทย ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยตลอดระยะเวลากว่า 80 ปีที่ผ่านมาเป็นไปอย่างเชื่องช้า และหยุดชะงักเป็นระยะ ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สวนทางกับความพยายามในการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งของสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย ดังนั้น การมองประชาธิปไตยแยกออกจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย จึงเป็นเรื่องที่ต้องทบทวนอย่างจริงจัง (นัน ทิยา ดวงภุมเมศ และนันธิดา จันทรางศุ, 2559:28-29) การเสริมสร้าง “ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” เป็นการจรรโลงระบอบประชาธิปไตย ทำให้ความเป็นพลเมืองนี้สอดคล้องและฝังลึกอยู่ใน “วัฒนธรรมไทย” การสร้าง “ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย” ต้องทำควบคู่กับการสร้าง “วัฒนธรรมไทย” อย่างไรก็ดี การปลูกฝังความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การทำสื่อประชาสัมพันธ์ การสอนในห้องเรียน ฯลฯ ที่ทำมาโดยตลอดแม้จะจำเป็นแต่จะได้ผลน้อยมาก ถ้าปราศจากวัฒนธรรมที่ประชาธิปไตยด้วยเหตุให้เกิด “ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” และการปลูกฝังที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก็ต้องอาศัยระบบการศึกษาที่มีความเป็นประชาธิปไตย (วุฒิสาร ตันไชย และคณะ, 2559:60)

จากความสำคัญของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากอำเภอนบพิตำ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับสามของจังหวัดนครศรีธรรมราช รองจากอำเภอร่องและอำเภอชะอวด ตามลำดับ มีพื้นที่การปกครองแบ่งเขตการปกครองเป็น 4 ตำบล 38 หมู่บ้าน 4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และมีประชากรจำนวน 33,491 ในปัจจุบัน

ซึ่งผู้นำชุมชนจะเกิดในช่วงปี ค.ศ. 1930 จนถึงปีค.ศ. 1980 หรือมากกว่า จากข้อมูลจาก Freedom House ที่ว่าคนรุ่นหลังจะเห็นความสำคัญของประชาธิปไตยน้อยลงนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ เพื่อหาคำตอบว่าจะมีระดับความเป็นพลเมืองอย่างไร โดยเฉพาะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย

หนึ่งในการวิจัยมีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457 และปฏิบัติตามแนวนโยบายของรัฐ อีกทั้งยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องราวร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเรื่องเสนอต่อส่วนราชการ ดังนั้นความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ย่อมมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ส่วนอีกกลุ่มเป้าหมายหนึ่งในการวิจัย คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้เป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในชุมชนเปรียบเสมือนแกนของชุมชน เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในชุมชน และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของชุมชนสูงมาก ดังนั้นความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไปสู่คนรุ่นใหม่ ซึ่งจะต้องมาจากผู้นำที่มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการกล่อมเกลากทางการเมือง
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในวิจัย คือ กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 188 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้จากการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งมีระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 จำนวน 126 คน

2. วิธีได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจากจำนวนประชากรในแต่ละตำบลของอำเภอนบพิตำ เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการดังนี้

ตัวอย่างการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรในแต่ละตำบลของอำเภอนบพิตำ

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{(\text{จำนวนประชาชน} \times \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง})}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเทียบสัดส่วนประชากรในแต่ละตำบลของอำเภอนบพิตำ เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการของทั้ง 4 ตำบล จะใช้การเข้าสู่วิธีการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างตำบลที่ 1} &= \frac{(45 \times 126)}{188} \\ &= 30.15 \\ &\approx 30 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างตำบลที่ 1 มาจากจำนวนประชากรในตำบล จำนวน 30 คน ส่วนตำบลอื่น ๆ จะใช้วิธีการคำนวณในทำนองเดียวกันได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล			
ลำดับ	ตำบล	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	นบพิตำ	45	30
2	กรูชิง	53	36
3	กะหรอ	45	30
4	นาแหร	45	30
รวม		188	126

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่ง เป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ตำแหน่งในชุมชน และระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งเป็นคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended Question) 2) ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม รวมถึงรับผิดชอบตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม เป็นคำถามในรูปแบบคะแนนมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ในการตอบแบบสอบถาม 3) ปัจจัยการกล่อมเกลாதองการเมือง ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางการเมือง และสถาบันสื่อมวลชน เป็นแบบตรวจเช็ครายการ (Check list)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไปทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น รวมถึงการปรับแก้ภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปถามผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผล ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสมมติฐานในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาประมวลผล และวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป อีกทั้งยังเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์เปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านการกล่อมเกลาทองการเมือง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One -Way ANOVA)

5.3 ข้อเสนอแนะจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอโดยการบรรยาย และนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษามัธยมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 20,000 บาท โดยมีตำแหน่งในชุมชนเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และมีระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งเกิน 4 ปี

1. ผลการศึกษาระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.19 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดเป็น 4.23 รองลงมา เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม มีคะแนนเฉลี่ยเป็น 4.21 ส่วนการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเป็น 4.12 ตามลำดับระดับ แสดงผลดังตารางที่ 2

เกณฑ์การแปลผล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้จัดกลุ่มความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดกลุ่มโดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{การหาค่าพิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33\end{aligned}$$

ดังนั้น ได้ค่าพิสัยเท่ากับ 1.33

การจัดกลุ่มคะแนนตามค่าพิสัยดังกล่าว ได้แบ่งคะแนนระดับความคิดเห็นเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็น
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.68 - 5.00 หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 - 3.67 หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.33 หมายถึง	น้อย

ตารางที่ 2 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4.12	0.80	มาก
2. ด้านเคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม	4.21	0.78	มาก
3. ด้านรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม	4.23	0.71	มาก
รวมทุกด้าน	4.19	0.77	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการกล่อมเกลากทางการเมือง แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการกล่อมเกลากทางการเมือง

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย					
เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
1. ชาย	93	4.21	0.52	0.43	0.96
2. หญิง	33	4.21	0.40		
อายุ					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	29	8.34	0.29	1.28	0.18
ภายในกลุ่ม	97	22.48	0.23		
รวม	126	30.82			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย					
สถานภาพ					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	0.19	0.06	0.25	0.85
ภายในกลุ่ม	122	30.63	0.25		
รวม	126	30.82			
ระดับการศึกษา					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	0.88	0.22	0.89	0.47
ภายในกลุ่ม	121	29.94	0.24		
รวม	126	30.82			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	2.80	0.56	2.40	0.04
ภายในกลุ่ม	121	28.03	0.23		
รวม	126	30.82			
ตำแหน่งในชุมชน					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	8	10.75	1.53	9.03	0.02*
ภายในกลุ่ม	118	20.07	0.17		
รวม	126	30.82			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย					
ระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่ง					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	0.81	0.20	0.81	0.51
ภายในกลุ่ม	121	30.01	0.24		
รวม	126	30.82			
ปัจจัยการกล่อมเกลາทางการเมือง					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	37	15.36	0.42	2.45	0.03*
ภายในกลุ่ม	89	15.46	0.17		
รวม	126	30.82			

*P<0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการกล่อมเกลາทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งที่ต่างกันมีระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน ส่วนตำแหน่งในชุมชน และปัจจัยการกล่อมเกลາทางการเมืองที่ต่างกันมีระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาอภิปรายผล ประมวลผล และวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป พบว่า ผู้นำชุมชนมีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก ฉะนั้น แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนา คือ การสร้างหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับผู้นำชุมชนเพื่อเป็นต้นแบบ โดยเน้นทั้งด้านความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การเสริมสร้าง และเพิ่มความรู้สมัยใหม่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจศีลธรรมเป็นมนุษย์ ด้านเคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม และด้านรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

1. ระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของปรมต วรรณบวร สุรพล สุยะพรหม และบุษกร วัฒนบุตร (2560:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของบุคคลที่จะเป็นผู้นำไม่ว่าจะเป็นผู้นำขององค์กรใดก็ตาม รวมถึงผู้นำชุมชนในงานวิจัยฉบับนี้ จะต้องตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสมาชิกในสังคม รวมถึงเคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาที่เป็นธรรมในสังคม อีกทั้งต้องรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคม เพราะถ้าผู้นำไม่สามารถมองเห็นคุณค่าดังกล่าวแล้ว ย่อมไม่ได้รับการยอมรับ และไม่สามารถได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้นำชุมชนได้ ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่ามีผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำบางส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งมากกว่า 4 ปี

นอกจากนี้ระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ ยังถูกควบคุมจากประมวลจริยธรรมของผู้นำชุมชน ซึ่งได้แก่ ประมวลจริยธรรมสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และประมวลจริยธรรมข้าราชการการเมืองท้องถิ่นฝ่ายบริหาร โดยเนื้อหาของประมวลจริยธรรมดังกล่าว ก็จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วย เช่น ระบุว่า ยึดมั่นในอุดมการณ์นักปกครอง กล้าตัดสินใจและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ประกอบด้วย (1) ยึดมั่นในอุดมการณ์นักปกครอง มุ่งมั่นบำบัดทุกข์ บำรุงสุข เพื่อให้ประชาชน ทุกชั้นน้อยลงและสุขมากขึ้น ด้วยความจริงใจ เสียสละ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงาน (2) ยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าคัดค้านในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่ยอมกระทำการในสิ่งที่ไม่เหมาะสมกล้าเปิดเผยหรือรายงานการทุจริตประพฤติมิชอบต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ อีกทั้งยังระบุว่า ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ประกอบด้วย (1) เคารพและให้เกียรติประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียมกันของบุคคล (2) ให้บริการและช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการอย่างเท่าเทียมด้วยสภาพมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นต้น

2. ผลการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งที่ต่างกัน มีระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี ชารี และวิยุทธ์ จำรัสพันธ์ (2556:บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คลองม่วง อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ปัจจัยส่วนบุคคลในประเด็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งในชุมชน ต่างกัน มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่าง ทั้งนี้เพราะตำแหน่งที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบสำคัญในชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่ทำงานใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดและการได้มาซึ่งตำแหน่ง ก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งจนถึง 60 ปี จึงได้รับการกล่อมเกลามาจากสถาบันต่าง ๆ อาทิ สถาบันทางการเมือง สถาบันสื่อมวลชน รวมถึงสถาบันการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยการกล่อมเกลามาทางการเมืองที่ต่างกันมีระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ จันทวรรณ (2560:บทคัดย่อ) ที่ว่า “กระบวนการกล่อมเกลามาทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” จากการได้รับการกล่อมเกลามาจนมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าตำแหน่งกำนันซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงตำแหน่งผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแม้จะมีการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน แต่มีวาระการดำรงตำแหน่งแค่ 4 ปี ดังนั้นความต่อเนื่องในการเรียนรู้จนเกิดความเข้าใจ และเกิดทักษะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงน้อยกว่า และงานวิจัยของมานิตดา ชาญไชย (2559:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองกับการบริหารจัดการตนเองของชุมชนไทย แสดงให้เห็นว่า “ลักษณะของความเป็นพลเมืองและคุณลักษณะที่ดีของความเป็นพลเมือง ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติ แต่มนุษย์จะมีความเป็นพลเมืองได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และการอบรมขัดเกลาจากสังคม”

3. แนวทางในการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การสร้างหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับผู้นำชุมชนต้นแบบ โดยเน้นทั้งด้านความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ที่เกี่ยวข้องกับความความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้สอดคล้องกับ

สังคมในปัจจุบัน โดยใช้หลักการของระบอบประชาธิปไตย (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2553:หน้า 247 249) 1) หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) 2) หลักเสรีภาพ (liberty) 3) หลักการเสมอภาค (equality) 4) หลักกฎหมาย (rule of law) และ 5) หลักเสียงข้างมาก (majority rule) ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ทักษะในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่
2. ทักษะการพหุศรัทธาความเป็นมนุษย์
3. ทักษะการเคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม
4. ทักษะการรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม
5. ทักษะการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
6. ทักษะการให้เหตุผลแย้ง
7. ทักษะการแก้ปัญหา
8. ทักษะการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์
9. ทักษะทางสังคมและการจัดการ
10. ทักษะเชิงวิพากษ์

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้ทราบถึงระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชน และความแตกต่างของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการกล่อมเกลากลายทางการเมือง ฉะนั้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชน จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการกล่อมเกลากลายทางการเมือง อันได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางการเมือง และสถาบันสื่อมวลชน ต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ในการกล่อมเกลากลายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพราะมีหน้าที่ร่วมกัน

1.2 สถาบันสื่อมวลชนในยุคดิจิทัล ควรใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับผู้นำชุมชนในทุกช่องทางในการสื่อสาร

1.3 การเรียนรู้และพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนสามารถกระทำและเพิ่มทักษะได้ตลอดชีวิต

1.4 ผู้นำชุมชนควรปฏิบัติตนให้มีความ

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ประเด็นที่น่าสนใจและควรทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น

2.2 บทบาทของสถาบันทางสังคมกับการกล่อมเกลาคือความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

2.3 บทบาทสื่อมวลชนในยุคดิจิทัลต่อการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

กานท์กลอน รักธรรม. (2560). **ผลวิจัยชี้ประชาธิปไตยทั่วโลก**. ค้นเมื่อ กันยายน 9, 2561, จาก <https://Themomentum>.

นันทิยา ดวงภูมิเมศ และคณะ. (2559). **ประชาธิปไตยในวิถีไทยความเข้าใจเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนสู่สังคมสุขภาวะ**. นครปฐม: ศูนย์การศึกษาศาสนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดลมหาวิทยาลัยมหิดล.

นริศ จันทวรรณ. (2560). ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย:กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง. **วารสารวิชาการ**, 7 (1), 103-113

ปรมต วรรณบวร และคณะ. (2560). ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น. **มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 6 (2), 85-100

ปราณี ชารี และวิยุทธ์ จำรัสพันธ์. (2556). **ความเป็นพลเมืองของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มานิตตา ชาญไชย. (2559). ความเป็นพลเมืองกับการบริหารจัดการตนเองของชุมชนไทย. **วารสารรัฐศาสตร์**, 59 (1), 78-95

วุฒิสาร ตันไชย และคณะ. (2559). **ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษใหม่**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

ผู้เขียน

ชนิกานต์ ไสยเกื้อ*

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: chanikarn_sai@nstru.ac.th

ธารินี จริยาปยุตต์เลิศ

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

จุมพล หนิมพานิช

อาจารย์ประจำโครงการทวีปปัญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

กลยุทธ์การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ
ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 (COVID-19) ปี 2563-2564

Strategies for managing savings groups for the production of Ban Pa Muang
Suk Samran spreading situation Epidemic of Covid-19 (COVID-19)
year 2020-2021 During the COVID-19 Epidemic year 2020-2021

วชิราภรณ์ ชมภูเมืองชื่น*, Fuling Bi, วิกรม บุญนุ่น และลัญจกร นิลกาญจน์
wachiraporn chompoomuangchuen*, Fuling Bi, Vikrom Boonnun
and Lanjakon nillakan

Received: 3 August 2022, Revised: 17 June 2023, Accepted: 23 June 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ อ.แม่สาย จ.เชียงราย ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2563-2564 โดยวิจัยถอดองค์ความรู้ ใช้วิธีวิจัย RRA (Rapid Rural Appraisal) ตามแนวทาง AAR (After Action Review) วิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการสังเกต เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสังเกต สัมภาษณ์กลุ่มคนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) คณะกรรมการ 2) สมาชิกกลุ่ม และ 3) ผู้ใช้บริการกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่าช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2563-2564 มีกระทบต่อกลุ่มไม่มาก ผลกระทบส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องปัญหาในการรับฝากเงินที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) D-T-H-T-T ปัญหาการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี ที่ต้องปรับตามสถานการณ์ การรวมกลุ่มที่ลดลง ผลจากกลุ่มมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ไม่มีปัญหาในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะด้านการเงิน

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารจัดการ, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ, สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19

Abstract

This research aimed at Study the management strategy of the savings group. Ban Pa Mead Suksamran, Mae Sai District, Chiang Rai Province, during the COVID-19 epidemic situation in 2020-2021 by researching the body of knowledge using the RRA (Rapid Rural Appraisal) research method according to the AAR (After Action Review) approach. Qualitative approach collected data by interview method. studying from documents and observation. Structured and observational interviews Interview with 3 groups of people of Ban Pa Mead Suksamran Savings Group, Wiang Phang Kham Sub-district, Mae Sai District, Chiang Rai Province, consisted of 3 groups: 1) the committee, 2) group members, and 3) group users.

The results of the research showed that during the COVID-19 epidemic situation in 2020-2021, there was not much impact on the group. Most of the impact will be on the issue of accepting deposits that need to be modified. by following the measures Preventing the spread of coronavirus disease 2019 (COVID-19) D-T-H-T-T problems in organizing a general meeting Annual General to adjust according to the situation reduced aggregation As a result of the group having a systematic management strategy, there are no problems in other areas. especially in finance.

Keywords : management strategy, savings group Ban Pa Mead Suksamran, situation epidemic of covid-19

บทนำ

การระบาดของโรคติดต่อโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโควิด-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลก นับตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 เป็นสถานการณ์โรคระบาดที่ร้ายแรงมากของโลกเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งสร้างผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมของโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย ทำให้บุคคล กลุ่มคนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต รูปแบบพฤติกรรมการใช้ชีวิต

ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป องค์กร หน่วยงานต่างๆ ในชุมชน จึงต้องมีการปรับตัวให้การดำเนินกิจการต่าง ๆ กลายเป็นเครื่องมือทางสังคม(วิกรม บุญนุ่น และ สามิตร อ่อนคง,2565)สอดคล้องกับสถานการณ์ ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ในวันที่ 24 มีนาคม 2563 และมีมาตรการควบคุมการ แพร่กระจายเชื้อโรค ส่งผลให้กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเกิดการชะงัก การแพร่ระบาดเชื้อไวรัส โควิด-19 สร้างวิกฤตด้านสาธารณสุขละปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ จากการลดการเดินทางเข้าออก พื้นที่ การงดการเดินทางข้ามประเทศ การปิดสนามบิน มีผลกระทบต่อนประเทศไทยโดยเฉพาะ รายได้การท่องเที่ยวและการส่งออก อำเภอแม่สาย เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย เป็นพื้นที่ที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 2 ประเทศ คือสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ เมียนมา เป็นเมืองที่มีความมั่งคั่งทางการเศรษฐกิจและการค้า มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจของ จังหวัดเชียงรายอย่างมาก โดยอำเภอแม่สายในปี 2558-2562 มีรายได้เฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 มี รายได้เท่ากับ 98,0577.75 บาทต่อคนต่อปี (หน้า 56) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดอย่าง รุนแรงของเชื้อไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายมีคำสั่งปิดด่านพรมแดนแม่สาย สะพานแห่งที่1 ไทย-เมียนมา ทำให้ไม่สามารถค้าขายและเดินทางออกนอกประเทศได้ จึงทำให้ การค้า และธุรกิจการท่องเที่ยวของอำเภอแม่สายหยุดชะงัก

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ เป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ อยู่ในความดูแลของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จัดตั้งขึ้นในปี.ศ.2542 โดยมีวัตถุประสงค์ในการเริ่มต้นเพื่อเป็นแหล่งเงินทุน ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน ที่ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย สามารถนำไปลงทุนในการประกอบอาชีพ ต่อมาได้มีเจ้าหน้าที่จากพัฒนาชุมชนมาให้คำแนะนำและกลุ่มได้ตกลงเข้ามาอยู่ในความดูแลของ กรมการพัฒนาชุมชน ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ มีสมาชิก จำนวน 841 คน มีเงินออมสะสมจำนวน 24,118,585 บาท มีกรรมการทั้งสิ้น 10 คน แบ่ง ออกเป็น 4 ฝ่าย ดังนี้ 1) ฝ่ายตรวจสอบ 2)ฝ่ายส่งเสริม 3)ฝ่ายอำนวยการ และ4) ฝ่ายสินเชื่อกิจการของกลุ่มจะมีเป็นประจำทุกเดือน ทุกวันที่ 4 ของเดือนคณะกรรมการจะประจำ

อยู่ที่หอประชุมหมู่บ้านตั้งแต่เวลา 08.00 - 14.00 น. เพื่อรับฝากเงิน และรับชำระเงินกู้ หากสมาชิกต้องการที่จะกู้เงินต้องส่งเอกสารให้กับคณะกรรมการก่อนวันที่ 4 ของทุกเดือน จากนั้น คณะกรรมการจะมีการประชุมเพื่อพิจารณาและตัดสินใจในการอนุมัติสินเชื่อ (สมศักดิ์ พรหมินทร์, บพสัฒณ, 2565) นอกจากการกู้เงิน สมาชิกสามารถกู้เพื่อซื้อปุ๋ยจากกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตได้ในราคาไม่แพง สมาชิกนอกจากจะได้รับเงินปันผลจากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์แล้ว สมาชิกกลุ่มยังได้รับสวัสดิการการเข้ารักษาที่โรงพยาบาล โดยจะจ่ายเงินชดเชยให้หาก ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเป็นผู้ป่วยใน โดยในช่วงสถานการณ์วิกฤติ อันเกิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2563-2564 สมาชิกที่เข้ารับการรักษาก็ได้รับสวัสดิการชื้อนี้จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การบริหารจัดการหน่วยงานและองค์กร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะช่วง สถานการณ์วิกฤติ อันเกิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2563-2564 มีกระทบต่อกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญไม่มาก เนื่องจากกรรมการกลุ่ม และสมาชิกมีวินัย ในกติกาข้อตกลงกับกลุ่มออมทรัพย์ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการรับฝากเงินที่ต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ นอกจากนั้นกลุ่มยังมีสวัสดิการมาดูแลสนับสนุนสมาชิกที่ ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว เป็นการช่วยเหลือสมาชิกให้สามารถผ่านพ้นวิกฤตไปได้ ด้วยกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ อ.แม่สาย จ.เชียงราย ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2563-2564

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 (COVID-19) ปี 2563-2564” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าเหมือดสุขสำราญ

อ.แม่สาย จ.เชียงราย ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2563-2564 สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

เก็บข้อมูลโดย

1. การศึกษาเอกสารรายงานการประชุม เอกสารการเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลในช่วงปี 2563-2564
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 คนจากกรรมการกลุ่มออมทรัพย์
3. ผู้ให้ข้อมูลเสริมเป็นสมาชิกกลุ่ม 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกต
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยถอดองค์ความรู้ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการวิจัย การประเมินสถานะชุมชนแบบเร่งด่วน RRA (Rapid Rural Appraisal) ที่เก็บข้อมูลภาคสนามแบบเข้มข้นในเวลาสั้น (Barry Render, Ralph M. Stair and Michael E. Hanna. 2012) วิเคราะห์โดยเทคนิคการถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ AAR (After Action Review) เก็บข้อมูลโดย การศึกษาเอกสารที่ข้อมูลของกลุ่มในช่วงปี 2563- 2564 ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 คนจากกรรมการ ผู้ให้ข้อมูลเสริม ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม 4 คน การสังเกต ปรากฏการณ์ขณะที่กลุ่มดำเนินงานขณะมีการประชุม เครื่องมือที่ใช้คือแบบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ตรวจสอบข้อมูลด้วยหลักการตรวจสอบสามเส้า และวิเคราะห์เชิงกระบวนการ (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) และเชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตป่าเหือดสุขสำราญ มีการยึดระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์อย่างเคร่งครัด ในการดำเนินงาน ทั้งเรื่องเงิน การประชุม การกิจขององค์กร และกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์ โดยมีแนวคิดที่ว่า “ระเบียบเหมือนกับสูตรกวยเตี๋ยว การที่มีคนกินหมายความว่าสูตรกวยเตี๋ยวของเราดีแล้ว ไม่จำเป็นต้องแก้” แต่ถ้าหากระเบียบใดที่ล้าหลังและไม่เหมาะสมกับยุคสมัยหากสมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วย ก็สามารถขอแก้ไขได้ ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คณะกรรมการจะไม่ตัดสินใจเองโดยไม่ถามสมาชิก เนื่องจากคณะกรรมการยึดหลักการว่า “เงินทั้งหมดที่คณะกรรมการบริหารอยู่นั้นเป็นเงินของสมาชิกทุกคน ไม่ใช่เงินของคณะกรรมการคนใดคนหนึ่ง” ซึ่งกลวิธีในการบริหารนี้ก็เป็นผลมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงแรกที่ก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ปัญหาเรื่องความไว้วางใจของคณะกรรมการ ดังนั้นการที่คณะกรรมการยึดระเบียบในการบริหารกลุ่มมาโดยตลอดจึงทำให้กลุ่มสามารถก้าวผ่านปัญหาทั้งหมดมาได้ นอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้นสมาชิกก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินการมาได้อย่างยาวนาน สมาชิกกลุ่มจะให้ความสำคัญกับการประชุมประจำปีมากกว่าร้อยละ 75(กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตป่าเหือดสุขสำราญ,รายงานการประชุม,2565)ของสมาชิกจะเข้าร่วมการประชุมประจำปี นอกจากนั้นการประชุมวิสามัญต่างๆสมาชิกก็ให้ความร่วมมือในการมาร่วมประชุมอย่างดีทุกครั้ง

ก่อนสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สถานการณ์ของกลุ่มเริ่มมีปัญหาในเรื่องการออมเงิน สมาชิกกลุ่มเน้นการออมเงินเพื่อรับเงินปันผลมากกว่าการกู้เงินทำให้มียอดค้างในบัญชีประมาณสิบล้าน ซึ่งส่งผลต่อผลกำไรของกลุ่ม คณะกรรมการจึงปรึกษากับสมาชิกและเตรียมเพิ่มการลงทุนรูปแบบใหม่2 รูปแบบ คือ1)การเพิ่มเงินลงทุนในกลุ่มปุ๋ยมากขึ้น 2)เพิ่มการซื้อขายทองคำและให้สมาชิกผ่อน เป็นทางเลือกให้กับสมาชิก

แต่จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จึงทำให้ต้องเลื่อนแผนการดำเนินงานออกไปก่อน คาดว่าจะกลับมาดำเนินการตามแผนเดิมอีกครั้งในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565

จากการสังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตป่าเหือดสุขสำราญ อ.แม่สาย จ.เชียงราย โดยกลุ่มเป้าหมายได้แก่ คณะกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และผู้ใช้บริการกลุ่ม ตาม

ประเด็นสำคัญ 4 ประเด็นในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2563-2564 ได้ผลดังนี้

ที่	ผู้ถาม	ผู้ตอบ 1	ผู้ตอบ 2	ผู้ตอบ 3	สังเคราะห์
1	ความเกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	กรรมการ	สมาชิก	ผู้ให้บริการ	-
2	ผลประโยชน์ที่ได้ก่อนและหลังการเกิดการแพร่ระบาดของโรค COVID-19	ผลตอบแทน คณะกรรมการ ได้รับ เป็นรายปี จากผลกำไร 20%	เงินปันผล สวัสดิการ	เงินปันผล สวัสดิการ เงินปันผลจาก ส่วนที่ใช้ บริการกลุ่ม ออมทรัพย์	ผลตอบแทนของ กลุ่ม เป้าหมาย ลดลงเล็กน้อย และมีสวัสดิการ การเข้ารับการ รักษาโรค COVID- 19 เพิ่มขึ้น
3	การบริหารงานของคณะกรรมการและการมีส่วนร่วมของสมาชิก	-บริหารงานในรูปแบบ คณะกรรมการ -มีการแบ่งงานกันทำ ทำเฉพาะส่วนที่ได้รับ มอบหมาย -ยึดระเบียบของกลุ่ม เป็นแนวทางในการ ดำเนินงาน -สมาชิกมีปัญหา สามารถสอบถามได้ -สมาชิกมาร่วมประชุม ประจำปี	-สมาชิก มาร่วมประชุม ประจำปี -เลือกตั้ง คณะกรรมการ	-สมาชิก มาร่วมประชุม ประจำปี -เลือกตั้ง คณะกรรมการ	-ไม่เปลี่ยนแปลง มีการลดจำนวน สมาชิกที่มาร่วม ประชุมประจำปี ลง ใช้มาตรการ ป้องกันการแพร่ ระบาดของโรค COVID-19

ที่	ผู้ถาม	ผู้ตอบ 1	ผู้ตอบ 2	ผู้ตอบ 3	สังเคราะห์
4	เหตุผลที่เลือกเข้าร่วมกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต	-เห็นว่ามีประโยชน์ต่อ ชุมชนและสามารถ ช่วยเหลือคนในชุมชน ได้	-ดอกเบี้ยสูง ผลตอบแทน มาก -มีสวัสดิการ -เดินทาง สะดวกเพราะ อยู่ในพื้นที่ หมู่บ้าน -ไว้ใจได้ ตรวจสอบได้ เพราะ คณะกรรมการ เป็นคนรู้จัก คนในพื้นที่	-ดอกเบี้ยสูง ผลตอบแทน มาก -มีสวัสดิการ -เดินทาง สะดวกเพราะ อยู่ในพื้นที่ หมู่บ้าน -กู้เงินง่าย สะดวกไม่ต้อง ใช้หลักทรัพย์ -คณะกรรมการ การอนุมัติไว -เลือกวิธีชำระ ได้หลากหลาย	-เนื่องจากกลุ่มอยู่ ในชุมชนเป็น ประโยชน์ต่อคน ทั้งชุมชน -สะดวกต่อการ ฝากและการกู้ -มีรูปแบบการ ชำระหลากหลาย -มีสวัสดิการ

จากตารางสามารถสรุปได้ดังนี้ผลประโยชน์ที่ได้ก่อนและหลังการเกิดการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ผลตอบแทนคณะกรรมการ ได้รับเป็นรายปี จากผลกำไรร้อยละ 20 ซึ่งลดลงเล็กน้อย จากการหยุดดำเนินการของกลุ่มจากการแพร่ระบาดของโรค ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดอย่างหนัก 1 เดือน ผลตอบแทนและเงินปันผลของกลุ่มเป้าหมายลดลงเล็กน้อย แต่ได้รับเพิ่มในส่วนของสวัสดิการการเข้ารับการรักษาโรค COVID-19 คืนละ 200 บาท ไม่เกิน 1,000 บาทต่อคน

โดยผลกระทบจากสวัสดิการนี้ก็ทำให้กระทบต่อผลกำไรของกลุ่มเล็กน้อยจากการที่ต้องจ่ายสวัสดิการให้กับคนชุมชนจึงทำให้กำไรลดลง เงินปันผลของกลุ่มก็ลดลงด้วย

การบริหารงานของคณะกรรมการและการมีส่วนร่วมของสมาชิก การบริหารงานของกลุ่มจะบริหารงานในรูปคณะกรรมการ โดยมีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน ทำเฉพาะส่วนที่ได้รับมอบหมาย ไม่ก้าวก่ายงานของคนอื่น ยึดระเบียบของกลุ่มเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และใช้หลักคุณธรรม 5 ประการ ซึ่งสมาชิกมีปัญหาสมาชิกสามารถสอบถามได้ตลอด (ปัญญา เลิศไกร และคณะ, 2562). เนื่องจากกลุ่มมีกิจกรรมทุกวันที่ 4 ของเดือน มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน สมาชิกจะมีส่วนร่วมในกลุ่มโดยจะต้องมาร่วมประชุมประจำปี และการเลือกตั้งคณะกรรมการที่มีวาระ 4 ปี โดยการตัดสินใจทุกอย่างของกลุ่มจะต้องมาจากการประชุมใหญ่ของสมาชิก จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โดยภาพรวมการบริหารงานของคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกนั้นไม่เปลี่ยนแปลง แต่กระบวนการประชุมและการดำเนินการต่างๆ มีการลดจำนวนสมาชิกที่มาร่วมประชุมประจำปีลง และใช้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 อย่างเข้มงวด

เหตุผลที่เลือกเข้าร่วมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตคณะกรรมการเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการกลุ่มนั้นมีประโยชน์ต่อชุมชนและสามารถช่วยเหลือคนในชุมชน จึงสมัครเป็นคณะกรรมการ ส่วนสมาชิกและผู้ให้บริการกลุ่มนั้นตัดสินใจเข้าร่วมกับกลุ่มเนื่องจากการออมเงินกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนั้นได้ดอกเบี้ยสูง ผลตอบแทนมาก มีสวัสดิการให้กับสมาชิก นอกจากนั้นยังเดินทางสะดวกเพราะอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน การกู้เงินก็ง่าย สะดวก คณะกรรมการอนุมัติไว ไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน สามารถใช้เงินออมในการค้ำประกันได้เลย โดยสามารถกู้ได้ไม่เกิน 2 เท่าของเงินออม และยังสามารถเลือกวิธีชำระได้หลากหลาย ทั้งชำระเป็นรายวัน รายเดือน หรือรายงวด ว่างใจได้ ตรวจสอบได้ เพราะคณะกรรมการเป็นคนรู้จัก คนในพื้นที่ หมู่บ้านเดียวกัน เป็นภาพรวมขององค์กรที่สนองความต้องการตามเป้าหมายขององค์กร (John W.Slocum Susan E. Jackson Don Hellriegel, 2008)

สรุปและอภิปราย

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตป่าเหมือดสุขสำราญ อ.แม่สาย จ.เชียงราย ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2563-2564 ไม่ค่อยแตกต่างไปจากช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคนั้น เนื่องจากกลุ่มมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ไม่มีปัญหาในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะด้านการเงิน จากการสืบค้นเอกสารพบว่าในช่วงปี 2563-2565 สมาชิกกลุ่มได้มีการออมเงินเพิ่มขึ้น หนี้เสียคงที่ และกลุ่มสร้างความแข็งแกร่งโดยรวบรวมยอดการสั่งซื้อจากสมาชิกมาสั่งซื้อเป็นรอบ แต่ละรอบจะสั่งซื้อจำนวนมากทำให้ราคาถูกลง การดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ได้มีการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) D-T-H-T-T ในการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมทุกครั้ง อย่างเคร่งครัด ทั้งการจัดการรับฝากเงิน กู้เงิน รายเดือน และการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี ที่ต้องปรับตามสถานการณ์(สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2564)การรวมกลุ่มที่ลดลง เป็นการปรับตัวตามสถานการณ์ทางสาธารณสุข โดยในช่วงแรก กลุ่มก็ได้รับผลกระทบต้องงดการดำเนินงานทุกอย่างไป 1 เดือน ซึ่งต่อมาหลังจากปรับตัวได้แล้วก็มีการดำเนินการต่ออีกครั้ง

การบริหารจัดการ	การบริหารจัดการแบบเดิม	การบริหารหลัง COVID-19	การปรับตัวตามทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่
การออมเงิน	มีการตั้งโต๊ะรับฝากเงิน และไปรับฝากเงินตามบ้าน	การตั้งโต๊ะรับฝากเงินมีการเว้นระยะห่างและลดการไปรับฝากเงินตามบ้านลง	ปรับบทบาทให้เหมาะสมกับเหตุการณ์
สินเชื่อ	มีรูปแบบการชำระ 1-2 รูปแบบ	เพิ่มรูปแบบการชำระเงินให้หลากหลายมากขึ้น สามารถชำระเงินผ่าน internet banking	

การบริหารจัดการ	การบริหารจัดการแบบเดิม	การบริหารหลัง COVID-19	การปรับตัวตามทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่
สวัสดิการ	เงินปันผลสำหรับผู้กู้ เงินสมาชิกสามารถซื้อ ปุ๋ยในราคาที่ถูกกว่า สวัสดิการการ รักษาพยาบาลเป็น ผู้ป่วยใน	เงินปันผลสำหรับผู้กู้ เงินสมาชิกสามารถซื้อ ปุ๋ยในราคาที่ถูกกว่า สวัสดิการการ รักษาพยาบาลเป็น ผู้ป่วยใน รวมถึงโรค COVID-19	

การปรับตัวบนฐานบริการสมาชิกตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มออมทรัพย์ และ คณะกรรมการให้ความสำคัญกับปัญหา ผลกระทบที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤติทางสังคมด้านอนามัย ชุมชน และกระทบถึงภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยจากมาตรการทางสังคม ที่พยายามตอบโจทย์ ปัญหาของสมาชิกและเป็นไปตามมาตรการการป้องกันโรคระบาดอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย

หัวหน้าหน่วยงานที่มีสหกรณ์ออมทรัพย์ ประธานกรรมการสหกรณ์ ควรกำหนดการ วางแผนปรับตัวในการดำเนินงานของสหกรณ์กรณีเกิดเหตุการณ์พิเศษ หรือเกิดวิกฤติทางสังคมขึ้น
เชิงปฏิบัติการ

ผู้จัดการสหกรณ์ หรือกรรมการสหกรณ์ ควรนำแนวทาง เทคนิควิธีการถอดบทเรียน ไปใช้ในช่วงก่อนสิ้นปี และนำมาเป็นแนวทางวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการเสนอแผนการดำเนินงานใน ปีต่อ ๆ ไป

การวิจัยครั้งต่อไป

นักวิจัย และนักวิชาการ ควรนำแนวทางการศึกษาถอดบทเรียนเพื่อการพัฒนา ไปศึกษา หน่วยงานหรือองค์กรคุณภาพ มาเป็นต้นแบบเชิงวิชาการ นำเสนอต่อหน่วยงานเพื่อเป็นแนวทาง ในการเพิ่มศักยภาพองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตป่าเหมือดสุพรรณ. (2565). **รายงานการประชุม**. กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตป่าเหมือดสุพรรณ.อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย.

ปัญญา เลิศไกร, นิรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, ลัญจกร นิลกาญจน์, กฤตพร แซ่แง สายจันทร์. (2562). **การจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาองค์กร**. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์. 6(8): หน้า 3746 – 3757.

วิกรม บุญนุ่น และ สามิตร อ่อนคง. (2565). **การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนด้านทักษะการใช้สื่อ ดิจิทัลในยุควิถีใหม่**. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ปีที่ 13 ฉบับที่ 1. หน้า 413-424.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2564). **การบริหารเชิงกลยุทธ์พิมพ์ (ครั้งที่ 21) คัมภีร์สู่ความเป็น เลิศในการบริหารจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์.

Barry Render, Ralph M. Stair and Michael E. Hanna. (2012). **Quantitative Analysis for Management**. New York: Pearson.

John W. Slocum Susan E. Jackson Don Hellriegel. (2008) **Competency-Based Management**. Mason, OH : Thomson South-western.

บุคลากรนุกรม

นายสมศักดิ์ พรหมินทร์	ประธานกลุ่มออมทรัพย์
นางสายทอง ต๊ะวิจิตร	กรรมการ
นส.ศิริลักษณ์ โสภา	กรรมการ
นางจันทกานต์ น้อยหอม	กรรมการ
นางจारी โสภา	กรรมการ
นางบัวผัน ปัญญา	สมาชิก
นางคำมอญ วงศ์สกุล	สมาชิก

ผู้เขียน

วชิราภรณ์ ชมภูเมืองขึ้น*

นักศึกษา ปร.ด.ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
เลขที่ 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 57100
E-mail: pooky.pc@gmail.com

Fuling Bi

นักศึกษา ปร.ด.ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
เลขที่ 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 57100
E-mail: 1399371574@qq.com

วิกรม บุญนุ่น

ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
เลขที่ 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 57100
E-mail: krittamate2019@gmail.com

ลัญจกร นิลกาญจน์

ประธานหลักสูตรการจัดการวัฒนธรรมเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: lunjakon@gmail.com

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail : pooky.pc@gmail.com

วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
(สาขาสื่อสารการเมือง) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

The Political Culture of the Graduate Student
(Master of Political Science Program in Political Communication)

วายุภักษ์ ทาบุญมา* และสุภาภาณูจน์ ชัยฤกษ์

Vayupak Thaboonma *, and Supakarn Chairerg

Received: 30 September 2022, Revised: 23 May 2023, Accepted: 27 May 2023

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สาขาสื่อสารการเมือง) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความหมายและลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง อันเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองกับสังคมการเมืองในเชิงอุดมคติ โดยวัฒนธรรมทางการเมืองใดที่สังคมการเมืองต้องการก็มักถูกปลูกฝังให้เป็นความคิด, อุดมการณ์, ความเชื่อ, ค่านิยม, การปลูกฝัง, กระบวนการกล่อมเกลา, พฤติกรรมทางการเมือง ฯลฯ ของสมาชิกในสังคมการเมืองนั้นๆ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศ ที่มีลักษณะแตกต่างกัน ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระบบการปกครองแบบใดต่างต้องการความมั่นคง เมื่อประเทศมีความมั่นคงก็ย่อมส่งผลดีในทุกด้าน ความมั่นคงนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเมืองการปกครองที่มีศักยภาพและเสถียรภาพและมีลักษณะของการพัฒนาเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความมั่นคงต้องความสัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจรัฐ ซึ่งแต่ละรัฐอาจมีความแตกต่างกัน จึงไม่อาจลอกเลียนรูปแบบของประเทศที่ต้องการได้

ทั้งนี้ในบริบทสังคมไทย ด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทย มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกช่วงเวลา เช่น ปี 2551 กรณีกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยนครศรีธรรมราช ซึ่งได้มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เข้ามารวมตัวก่อนเคลื่อนขบวนจากศาลาประดู่หก มุ่งหน้าไปตามถนนราชดำเนิน ก่อนที่จะไปปิดถนนราชดำเนินช่วงหน้าศาลากลางจังหวัดอย่างสิ้นเชิงทำให้การจราจรสายหลักที่ผ่านตัวเมืองนครศรีธรรมราช ไม่สามารถใช้งานได้โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรและสายตรวจคอยอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัย ขณะที่ภายในศาลากลางนั้นข้าราชการหลายคนต่างออกมาโบกไม้โบกมือให้กำลังใจ และมี อส.มารักษา

ความปลอดภัยอย่างเข้มงวดด้วย ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองที่ได้อธิบายในเนื้อหาของบทความ จึงเป็นทางเลือกในการกำหนดกรอบในการศึกษาปรับปรุงแก้ไขแนวคิดและพัฒนาแนวคิดตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยในสังคมไทยที่พัฒนาทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ที่นับว่ามีแนวโน้มที่เจริญยิ่งขึ้นไป

คำสำคัญ : วัฒนธรรมทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง, บัณฑิตศึกษา

Abstract

According to the article “The Political Culture of the Graduate Student (Master of Political Science Program in Political Communication) Nakhon Si Thammarat Rajabhat University” The main purpose is to identify the characteristic of political culture, which is the relationship between the members of the political society and the political society in idealism. By which the political culture in which the political society wants is often instilled into The Ideas, Ideology, Beliefs, Values, Indoctrination, Process of Purification, Political behavior etc., of members in that political society, depending on the politics of each country which may have different characteristics. But regardless of which country has a system of government, it needs stability. Because when the country is stable, it will result in good results in all aspects. This security can be achieved with stable political politics. With the characteristics of gradual urban development security is related to the state power structure. Which each state may be different, therefore may not copy or style the country you want, in the context of Thai society, with Thai economic, social and political conditions There are changes every moment. As follows the political culture described in the content of the article, is therefore an alternative way to frame the study. development in education, economy, politics and society, which is considered to have a more prosperous trend.

Keywords : Political Culture, Political Communication, Graduate Student

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นส่วนหนึ่งวัฒนธรรมทางสังคม (Social Culture) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลที่มาจากความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) และทัศนคติทางการเมือง (Attitude) ของบุคคลซึ่งได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังสืบต่อกันมา จนกระทั่งบุคคลยอมรับและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติทางการเมืองของสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากกระบวนการปลูกฝังอบรมและหล่อหลอมเกลตาทางการเมือง (Political Socialization Process) ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่สืบต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน จนทำให้บุคคลในสังคมมีการรับรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) ของบุคคลในสังคมและเมื่อบุคคลในสังคมมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบแผน (Pattern) ก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมนั้น (สมบัติ เจริญธัญวงศ์, 2549: น.649-650) หรือแนวคิด อุดมการณ์ วิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในรัฐ มีความเสมอภาค มีสิทธิและเสรีภาพ ได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันเสมอหน้ากัน แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบบเผด็จการทั้งแบบอำนาจนิยมและเบ็ดเสร็จนิยม เรียกว่า “ระบบการปกครองประชาธิปไตย” (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2564) วัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบของประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น แบบโดยตรงและแบบมีตัวแทนหรือโดยอ้อม ประชาธิปไตยแบบโดยตรง ได้แก่ รูปแบบการปกครองที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม เช่น การออกกฎหมาย บังคับใช้กฎหมาย การตัดสินใจ หรือการตัดสินใจปัญหา โดยประชาชนร่วมกันตัดสินใจโดยการลงมติเสียงข้างมาก ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ได้แก่ รูปแบบการปกครองที่ประชาชนมอบอำนาจอธิปไตย ทั้งอำนาจบริหาร นิติ บัญญัติและตุลาการให้แก่ตัวแทนไปทำหน้าที่ใช้อำนาจดังกล่าวแทน โดยหลักการของประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของรัฐบาล ไม่สามารถผูกขาดการบริหารเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ ไม่อาจกีดกันประชาชนในการมีส่วนร่วมบริหารการปกครอง ประชาชนต้องมีความสำนึกในความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม มีสิทธิเสรีภาพทั้งสิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ได้รับการคุ้มครองความเท่าเทียมกันทางกฎหมายและสิทธิส่วนบุคคล (ประสาธน์ ทองภักดี, 2555) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากประชาธิปไตยเป็นการให้อำนาจแก่ประชาชน การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการอบรม ปลูกฝัง หล่อหลอม หล่อหลอม เกลตา ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากสังคมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ (วิศรุตฯ ทองแก้ว, 2557)

การเมืองการปกครองเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ระบบการปกครองที่ดีตามความเห็นของ สมบูรณ์ สุขสำราญ (สมบูรณ์ สุขสำราญ, (2522) : น.17-24) คือ ระบบการปกครองที่มุ่งสร้างสรรค์สังคมมนุษย์ให้เป็นสังคมที่ดีมีระเบียบอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย อยู่ด้วยความสงบสุขและอุดมสมบูรณ์ ซึ่งในทฤษฎะนิติรัฐนิติธรรมนั้น ระบบการปกครองที่ดีอาจเป็นระบบใดก็ได้แต่ต้องยึดหลักการได้มาซึ่งอำนาจ การใช้อำนาจและการรักษาไว้ซึ่งอำนาจ การกระจายอำนาจและความมั่นคงของการปกครองต้องสร้างสรรค์ประโยชน์สุขและความสงบสุขให้แก่ประชาชน

นับตั้งแต่การปฏิวัติโดยคณะราษฎร เมื่อ พ.ศ. 2475 จวบจนปัจจุบันเป็นเวลากว่า 90 ปี ที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) สู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยนำรูปแบบการปกครองมาจากตะวันตกเหมือนกับหลายประเทศทั่วโลก โดยมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศให้ก้าวหน้าเหมือนต้นแบบเหล่านั้น แต่ประชาธิปไตยในบริบทของสังคมไทยกลับไม่ได้สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาให้สังคมไทยเป็นแบบที่ควรจะเป็นได้ เพราะยังคงยังคงล้มลุกคลุกคลานไร้เสถียรภาพทางการเมืองการปกครองมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการตกอยู่ภายใต้ระบบเผด็จการอำนาจนิยม การเข้าสู่ยุคการพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยให้พัฒนายิ่งขึ้น การปฏิรูปการปกครอง การปฏิวัติและการรัฐประหารที่กระทำสำเร็จ 13 ครั้ง หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตยในเวลาไม่ถึงศตวรรษ ประกอบกับพฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยม และความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครอง วัฒนธรรมของคนไทยไม่สอดคล้องกับวิถีทางแห่งประชาธิปไตย ยิ่งบั่นทอนความมั่นคงของการปกครองรูปแบบดังกล่าวนี้ลงไปทุกขณะ แสดงให้เห็นถึงทิศทางทางการเมืองการปกครองซึ่งมีวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมแต่ละแห่งเป็นสิ่งที่กำหนดความเป็นไป

ในปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2565 การเมืองไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงและความวุ่นวายหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการประท้วงต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มต่าง ๆ การเคลื่อนไหวทางการเมือง การรัฐประหาร ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงของแบบแผนพฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และความเข้าใจในหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย จนอาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนแปรผันไป ตามกาลเวลาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่หลั่งไหลเข้ามาในสังคมไทย (พลอย สืบวิเศษ, 2560 : น. 208)

นอกจากนี้ในปี 2551 กรณีกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยนครศรีธรรมราช ซึ่งได้มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เข้ามารวมตัวก่อนเคลื่อนขบวนจาก ศาลาประดู่หก มุ่งหน้าไปตามถนนราชดำเนิน ก่อนที่จะไปปิดถนนราชดำเนินช่วงหน้าศาลากลาง จังหวัดอย่างสิ้นเชิงทำให้การจราจรสายหลักที่ผ่านตัวเมืองนครศรีธรรมราช ไม่สามารถใช้งานได้ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรและสายตรวจคอยอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัย ขณะที่ภายในศาลากลางนั้นข้าราชการหลายคนต่างออกมาโบกไม้โบกมือให้กำลังใจ และมี อส. มารักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดด้วย ในประเด็นวัฒนธรรมทางการเมืองนั้นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สาขาสื่อสารการเมือง) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็นผู้ที่ได้รับการปลูกฝังแนวคิด ค่านิยม ความเชื่อทางการเมืองเพราะนักศึกษากลุ่มนี้ได้อยู่ในพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นการเมืองเป็นเรื่องสำคัญและใกล้ตัว รวมถึงการเมืองนั้นส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอีกด้วย โดยนักศึกษากลุ่มนี้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอยู่เสมอและเข้าใจอย่างในหลักการทางทฤษฎีและปฏิบัติตามแนวความรู้ที่ได้ศึกษามา จึงเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจในการศึกษาถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของพลเมืองที่เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตย อันจะช่วยให้ประชาธิปไตยในสังคมไทยมีเสถียรภาพและมั่นคงมากยิ่งขึ้น

ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง

คำว่า “วัฒนธรรม” (Culture) ตามนิยามของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คือ สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะหรือวิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย,วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา และ พ.ร.บ.วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2553 ได้นิยาม คำว่า “วัฒนธรรม” คือ วิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม ภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้ร่วมกันสร้างสรรค์ สังคม ปลูกฝัง สืบทอด เรียนรู้ ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านจิตใจวัตถุอย่างสันติสุขและยั่งยืน ดังนั้นจึงอาจอนุมานได้พอสังเขปว่า วัฒนธรรมทางการเมืองก็คือสิ่งที่ทำให้การเมืองเจริญรุ่งเรืองแก่หมู่คณะหรือวิถีชีวิตทางการเมืองของหมู่คณะนั่นเอง โดยทั่วไปสิ่งที่ทำให้เจริญรุ่งเรืองแก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องเป็นสิ่งที่ดีงาม ไม่ว่าจะเป็นความเจริญรุ่งเรืองจะเกิดขึ้น ต่อตัวมนุษย์หรือต่อสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตมนุษย์ในสังคม เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองแก่มนุษย์และสังคม

ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทางการเมืองที่ดำรงของมนุษย์ในสังคมการเมือง เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างสรรค์ความ เจริญรุ่งเรืองทางการเมืองแก่มนุษย์และสังคมการเมืองนั้นๆ (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2546: 71) อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคม (Social Culture) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งมาจากความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) และทัศนคติทางการเมือง (Attitude) ของบุคคลซึ่งได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังสืบต่อกันมา จนกระทั่งบุคคลยอมรับและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติทางการเมืองของสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากกระบวนการปลูกฝังอบรม กล่อมเกลารวมทั้งทางการเมือง (Political Socialization Process) ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่สืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน จนทำให้บุคคลในสังคมมีความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) ของบุคคลในสังคม และเมื่อบุคคลในสังคมมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบแผน (Pattern) พฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นแบบแผนก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมนั้น จากกระบวนการเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าว การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับวิวัฒนาการของระบบการเมืองการปกครองที่ผ่านมาในอดีต โดยเฉพาะกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมือง (สมบัติ เจริญธัญวงศ์, 2549)

จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของระบบวัฒนธรรมทั้งหมดในสังคม (กมล สมวิเชียร, 2514 : 42) โดยสาระพื้นฐานแล้ว วัฒนธรรมทางการเมืองก็คือแบบแผนการดำเนินชีวิตทางการเมืองของสมาชิกทางสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละสังคมจึงแตกต่างกันไปตามทัศนคติความเชื่อ ค่านิยม และ จารีตประเพณีทางการเมืองของแต่ละสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยเงื่อนไขที่กำหนดบทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกในแต่ละสังคมและเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ลักษณะและรูปแบบของระบอบการเมืองการปกครองในแต่ละสังคมให้แตกต่างกัน นักวิชาการต่างประเทศ เช่น กาเบรียล เอ. อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond, 1956: 391-409) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองต่อส่วนต่างๆ และต่อการแสดงบทบาททางการเมืองของบุคคล อาจจำแนกแนวโน้มหรือท่าทีในการแสดงออกทางการเมืองของบุคคลได้ 3 แบบ ซึ่ง อัลมอนด์ เรียกว่า “Orientation” (ความโน้มเอียง) กล่าวคือ

1) ความโน้มเอียงด้านการรับรู้ (Cognitive Orientation) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการเมือง

2) ความโน้มเอียงต่อการแสดงความรู้สึก (Affective Orientation) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการเมืองเป็นความรู้สึกทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อการเมือง

3) ความโน้มเอียงด้านการประเมิน (Evaluative Orientation) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ค่านิยมของบุคคลวิเคราะห์การเมืองเพื่อการตัดสินใจ

อย่างไรก็ตามความเชื่อทางการเมืองของบุคคลอาจจำแนกได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ ความเชื่อทางการเมืองต่อสิ่งที่เป็นอยู่และความเชื่อทางการเมืองต่อสิ่งที่ควรจะเป็น (Gabriel A. Almond & Sidney Verba 1965 : 516) โดยอาศัยทัศนคติความเชื่อและสภาวะแห่งจิตใจของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการยอมรับกติกาของสังคม (Lucian W. Pye and Sidney Verba, 1965 : 5) รวมทั้งการให้ความสนับสนุนทางการเมืองโดยทั่วไปของสมาชิกภายในระบบการเมือง (William T. Bluhm, 1974 : 5-6)

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่ไทยรับมาจากประเทศโลกตะวันตกเป็นที่นิยมกันทั่วไปในนานาอารยประเทศและได้รับการยอมรับจากสังคมไทยอย่างกว้างขวาง แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยก็ยังไม่สามารถผสมเข้ากับวิถีชีวิตคนไทยได้อย่างแนบสนิท อาจกล่าวได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีจิตวิญญาณประชาธิปไตยหรือวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะมีเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยแบบเดิม ที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบอุปถัมภ์มายาวนาน ทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองไทยโน้มเอียงไปทางอำนาจนิยมและประเพณีนิยม ซึ่งลักษณะพฤติกรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเช่นนี้ มีเนื้อหาสาระแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในโลกตะวันตก (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2557) ความเข้าใจโดยทั่วไปในเมืองไทยเกี่ยวกับการเมืองก็คือ การเมืองคือการแย่งชิงตำแหน่งสาธารณะด้านการบริหารต่างๆ (ด้วยการเลือกตั้งหรือคหมหอกคมาด) ความเข้าใจเช่นนี้เป็นผลให้คนทั่วไปรู้สึกว่าการเมืองไม่เกี่ยวข้องกับตนมากไปกว่าความสามารถที่จะคาดการณ์ว่าอำนาจทางการเมืองจะเป็นของใคร และเมื่อเป็นเช่นนั้นนโยบายสาธารณะจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ตนจะเอาตัวรอดหรือจะหาประโยชน์ทางธุรกิจจากความเปลี่ยนแปลงนั้นได้อย่างไร (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2554: 49)

ความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง

1. วัฒนธรรมทางการเมืองช่วยสร้างความชอบธรรม (Legitimization) ให้กับระบอบการปกครองเพราะประชาชนยอมรับระบอบการปกครองนั้นๆ เช่น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าก็จะยอมรับระบอบเผด็จการ หลายๆประเทศตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง จึงได้มีการผลิตซ้ำวัฒนธรรมทางการเมืองที่สนับสนุนระบอบการปกครองอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ เช่น จีนหลังการปฏิวัติโดยการนำของเหมาเจ๋อตุง ในปี ค.ศ. 1949 นั้น เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ยึดอำนาจได้ทำการปฏิวัติวัฒนธรรม (Cultural Revolution) เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ให้เป็นวัฒนธรรมหลักของสังคมแทนที่วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ทั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาชนชาวจีนหันมาสนับสนุนและร่วมมือกับรัฐบาลคอมมิวนิสต์นั่นเอง จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการสร้างความชอบธรรมของรัฐบาล ทั้งในแง่ของการรักษาระเบียบดั้งเดิมหรือการเปลี่ยนแปลงระเบียบของสังคมและสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้เหมาะกับระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ (พระครูปลัดเกษภา ผาทองและคณะ, 2562 : 23-24) สหภาพโซเวียตก็สร้างค่านิยมแบบ Soviet Man ขึ้นมา จอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็ปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง “เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย” และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็มีการสร้างค่านิยม 12 ประการเพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง (พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ, 2561 : 425)

2. วัฒนธรรมทางการเมืองช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ตัวอย่างเช่น กรณีอาหรับสปริง ส่วนของไทยก็คือ กรณีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ที่คณะราษฎรที่เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงล้วนแต่เป็นผู้ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ คือ ทวีปยุโรป และส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากฝรั่งเศส จึงได้รับ วัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้นสิทธิเสรีภาพของประชาชนและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในที่สุด หรือ กรณี 14 ตุลาคม 2516 และ 17 พฤษภาคม 2535 ก็เช่นกัน (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2559) ในประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากความคิดตะวันตก ส่วนมากมักปรากฏเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นนำ (Elite) ของสังคมที่เห็นว่าสภาพของระบบการเมืองที่เป็นอยู่ รัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้จึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย (พระครูปลัดเกษภา ผาทองและคณะ, 2562: 24)

เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมไปทางไหนขึ้นอยู่กับว่าแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมทางการเมือง ตลอดจนความเชื่อและอุดมการณ์ทางการเมืองรูปแบบใด เราไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองได้ แต่วัฒนธรรมทางการเมืองจะพัฒนาตนเองด้วยระบบความเชื่อ อุดมการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง

ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองคือทฤษฎีการเมืองของแกเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel Abraham Almond) ที่มองว่าการเมืองโดยรวมนั้น สามารถจะพัฒนาได้หากสมาชิกในสังคมมี “สำนึกพลเมือง (Civic Virtue)” หรือ “วัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture)” ในการเข้าร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน (The Participant Political Culture) แต่หากสมาชิกในสังคมการเมืองที่ไม่สนใจการเมือง (The parochial Political Culture) หรือรับรู้แต่ไม่เข้าร่วมทางการเมือง (The Subject Political Culture) การเมืองนั้นก็จะไม่พัฒนา โดยใช้ปัจจัยเกี่ยวกับความสำนึกทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Gabriel A. Almond & Sidney Verba, 1965 : 23-25) ได้นิยามวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดไว้ดังนี้

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบดั้งเดิม ประชาชนในสังคมไม่มีความรู้ ไม่มีบทบาททางการเมือง ไม่มีความคิดเห็นและไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ได้กำหนดบทบาททางการเมืองให้กับใคร ไม่มีรัฐธรรมนูญ และไม่มีข้อเรียกร้องทางการเมืองระหว่างประชาชนกับระบบการเมือง ประชาชนไม่ได้สนใจต่อระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ปรากฏในสังคมที่ปฏิบัติตามจารีตประเพณีดั้งเดิม ซึ่งปกครองกันแบบง่าย ๆ เช่น ชนเผ่าเงาะป่าซาไก และ ชนเผ่าผีตองเหลือง ในประเทศไทยหรือประชาชนในสังคมชนบทที่ห่างไกลความเจริญ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันจะปรากฏกลุ่มวัฒนธรรมแบบคับแคบในยุคสมัยใหม่ก็มีบ้างแต่ค่อนข้างจำกัดเฉพาะกลุ่ม

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไปในระดับหนึ่ง ประชาชนในสังคมไม่มีความรู้สึกรู้ว่าตนเองมีความหมายหรืออิทธิพลต่อระบบการเมือง ประชาชนได้ยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ แต่ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าเรียกร้องทางการเมือง ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้มี

อำนาจหรือผู้มีบารมี ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าจะพบได้ในกลุ่มคนชั้นกลางในประเทศกำลังพัฒนา

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี ตื่นตัวทางการเมืองตระหนักรู้ในทางการเมือง มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง เห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเห็นว่าต้องควบคุม กำกับและตรวจสอบผู้ปกครอง ให้ใช้อำนาจปกครองเพื่อให้ระบบการเมืองตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วยความเป็นธรรม รวมทั้งการบังคับใช้อำนาจตามกฎหมาย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจะพบเห็นได้ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบก้าวหน้าสูงและมีชนชั้นกลางกลุ่มใหญ่ที่มีจิตสำนึกทางการเมืองรวมทั้งมีความรับผิดชอบสูง ซึ่งจะมีอยู่ในประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว

วัฒนธรรมทางการเมืองที่ปรากฏอยู่ในสังคมต่าง ๆ ตามทัศนะของ Almond และ Verba นั้นเป็นการยากที่จะชี้ให้เห็นชัดเจนลงไปว่า ในสังคมต่าง ๆ ประชาชนในสังคมการเมืองทุกคนในประเทศ จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะนั้นเป็นการเรื่องยาก เพราะในสังคมการเมืองที่ประชาชนยังคงมีความแตกต่างกันด้านฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมการเมืองซึ่งจะมีผลต่อความรับรู้ทางการเมืองหรือจิตสำนึกทางการเมืองต่างกัน รวมทั้งความเข้าใจทางการเมืองของแต่ละบุคคลด้วย ดังนั้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และได้ข้อคิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโทรัฐศาสตร์ สาขาสื่อสารการเมือง) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ทำให้สรุปได้ว่า ในสังคมต่าง ๆ ประชาชนจะมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม (Mixed political culture) เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) วัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial-Subject Political Culture) หมายถึง สภาพทางการเมืองของระบบไม่ได้ยอมรับผู้นำชุมชน ผู้นำเผ่า ในกรณีไทยอาจหมายถึงการไม่ยอมรับผู้มีอำนาจท้องถิ่น เช่น นักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางหรือผู้นำการเมืองระดับรัฐ อย่างไรก็ตามประชาชนก็ยังไม่สนใจเรียกร้องสิทธิทางการเมืองหรืออาจได้รับสิทธิทางการเมืองแต่ก็ไม่สนใจที่จะใช้สิทธิทางการเมือง ระบบความคิดและทัศนคติก็จะได้คิดว่าตนมีบทบาทหรืออิทธิพลทางการเมือง (พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ, 2561: 424) สังคมไทยก้าวผ่านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบไปแล้วมาก อาจมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ผสมอยู่กับวัฒนธรรม

ทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า จนแทบจะเลือนหายไปจากสังคม แต่ยังหลงเหลืออยู่เพียงเล็กน้อยจากกลุ่มบุคคลผู้สูงอายุบางกลุ่มที่ยังมองว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ปกครองประชาชนไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง และประชาชนบางกลุ่มยังมองว่าการเรียกร้องหรือตรวจสอบผู้ปกครองเป็นเรื่องเสียเวลาและเสียรายได้ ถึงอย่างไรก็ไม่สามารถตรวจสอบผู้ปกครองได้ เพราะผู้ปกครองมีอำนาจมากและกลัวว่าการตรวจสอบผู้ปกครองจะนำภัยร้ายมาสู่ตนเองและครอบครัว

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมมีส่วนร่วม (Subject – participant political culture) ในวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้ประชาชนกลุ่มหนึ่งมีความสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมืองและมีจิตสำนึกทางการเมืองสูง แต่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งก็เฉื่อยชาไม่สนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมืองและยอมรับในอำนาจรัฐแบบปราศจากเงื่อนไข วัฒนธรรมทางการเมืองที่มีการผสมกันในลักษณะเช่นนี้ จะทำให้การเมืองไม่มั่นคงเพราะว่าประชาชนในกลุ่มที่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีจำนวนน้อยอยู่ในสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบการมีส่วนร่วมก็จะถูกกดดันจากกลุ่มคนที่อยู่ในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ซึ่งเป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ในสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้านั้นจะเน้นไปทางด้านอำนาจนิยมถ้าหากในระยะยาวมีการจัดตั้งองค์กรหรือกลไกทางการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญ เช่น พรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง เป็นต้น จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าถูกผสมผสานกันขึ้น ทำให้มีความโน้มเอียงไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม การจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยเจริญงอกงามขึ้นมีความต่อเนื่องยาวนาน วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอาจจะมีอิทธิพลทำให้ประชาชนที่โน้มเอียงไปทางอำนาจนิยมเปลี่ยนท่าทีและทัศนคติเกิดเป็นลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2548: 15-17) รัฐควรสนับสนุนและกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพื่อที่จะก้าวไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม เพราะขณะนี้สังคมไทยติดหล่มทางความคิดยึดติดระบบผู้นำต้องมาจากข้าราชการชั้นสูงหรือนักธุรกิจที่ร่ำรวย สนใจแต่การเลือกตั้งแต่ยังไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง เช่น เรื่องเสนอร่างกฎหมาย ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลหรือผู้ปกครอง เพียงแค่ประสงค์แค่สวัสดิการที่ผู้ปกครองจัดสรรให้เท่านั้น โดยที่ไม่ปกป้องสิทธิ์ของตนเองที่ตนพึงมีพึงได้ ตลอดจนยึดถืออำนาจนิยมมากกว่าความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ส่วนประชาชนอีกกลุ่มในสังคมไทยที่มีมากขึ้นจากชนชั้นกลางและชนชั้นสูง ประชาชนเหล่านี้ต้องการตรวจสอบการทำงานของผู้ปกครอง มีการเสนอกฎหมาย มีการเรียกร้องทาง

การเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นทำให้เกิดความคิดว่าสังคมไทยยังเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ผสมทั้งสองรูปแบบนี้

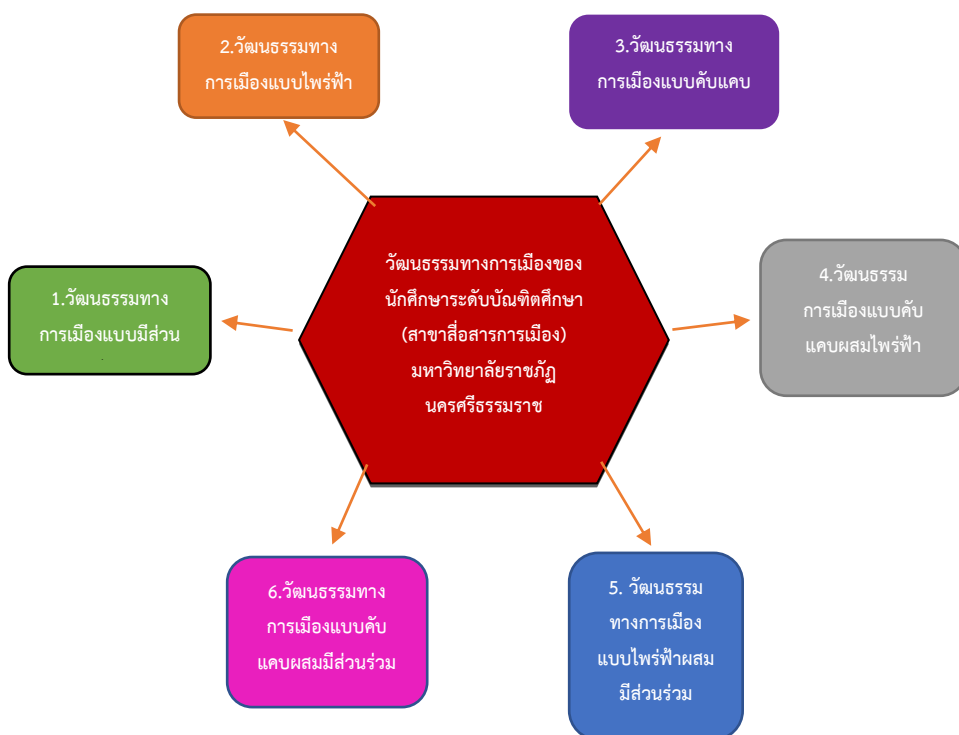
3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำค้ำผสมมีส่วนร่วม (Parochial – Participant Culture) เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นในประเทศเกิดใหม่และเป็นปัญหาในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองเพราะว่าประชาชนในประเทศเหล่านี้ส่วนมากจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำค้ำแต่จะถูกปลุกเร้าในเรื่องผลประโยชน์ทาง เชื้อชาติศาสนา ทำให้เกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อคุ้มครองประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตน การพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง โดยประชาชนกลุ่มหนึ่งอาจมีแนวคิดเอนเอียงไปทางอำนาจนิยม ในขณะที่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งอาจเอนเอียงไปทางระบอบประชาธิปไตย ลักษณะความขัดแย้งนี้ทำให้โครงสร้างทางการเมืองไม่อิงอยู่กับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยเฉพาะแต่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการปลุกเร้าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ (ฉานทิธี สันตะพันธุ์, 2549) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำค้ำผสมแบบมีส่วนร่วมก็ยังคงมีอยู่ในสังคมไทยแต่ก็จะเกิดจากชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่สนใจการเมืองการปกครอง ยอมรับระบบอำนาจนิยม ไม่ยอมที่จะใช้สิทธิของตนเองเรียกร้องผลประโยชน์ทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อำนาจการเมืองการปกครองเป็นของผู้ปกครอง ยึดติดกับระบบอำนาจนิยม ระบบอุปถัมภ์มาก ในขณะที่กลุ่มประชาชนอีกกลุ่มเป็นประชาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่เป็นคนชั้นกลางและชนชั้นสูง เพราะคน ชั้นกลางและชนชั้นสูงส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอจึงเข้าใจการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยหวังจะเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองให้เป็นแบบมีส่วนร่วมเพื่อก้าวสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แต่รัฐและประชาชนทุกคนในสังคมต้องร่วมมือกันสร้างความเข้าใจในการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับกลุ่มวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำค้ำให้มากขึ้นและหวังว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยจะเป็นแบบการมีส่วนร่วมในไม่ช้า

ประเทศไทยในปัจจุบันที่มีความขัดแย้งทางการเมืองเป็นของกลุ่มประชาธิปไตยกับกลุ่มอำนาจนิยม มีลักษณะการแสดงออกทางการเมือง ในประเภทของวัฒนธรรมการเมืองนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า Almond, Gabriel & Verba, Sidney (1972) ไม่ได้ระบุว่า การที่สังคมใดมีวัฒนธรรมการเมืองที่มีส่วนร่วมจะเป็นสังคมที่เป็นประชาธิปไตยโดยอัตโนมัติ อย่างที่เราอาจจินตนาการตามตรรกะทางการเมืองเพราะ Almond, Gabriel & Verba, Sidney เห็นว่าการมีส่วนร่วมที่ให้ผลประโยชน์ที่ค้ำค้ำเกิดประโยชน์แก่บางกลุ่มก็ไม่ใช่ลักษณะการเป็นประชาธิปไตย

ทั้ง Almond, Gabriel & Verba, Sidney ให้ความเห็นว่ วัฒนธรรมการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย นั้น เป็นลักษณะที่เรียกว่า Civic Culture ที่เป็นสภาพทางการเมืองที่เกิดขึ้นในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา

องค์ความรู้ใหม่

สรุปผังมโนทัศน์ วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สาขาสื่อสารการเมือง) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทสรุป

“วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สาขาสื่อสารการเมือง) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความหมายและลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง อันเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองกับสังคมการเมืองในเชิงอุดมคติ โดยวัฒนธรรมทางการเมืองใดที่สังคมการเมืองต้องการก็มักถูกปลูกฝังให้เป็นความคิด, อุดมการณ์, ความเชื่อ, ค่านิยม, การปลูกฝัง, กระบวนการกล่อมเกลา,

พฤติกรรมทางการเมือง ฯลฯ ของสมาชิกในสังคมการเมืองนั้นๆ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่างกัน แต่ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระบบการปกครองแบบใดต่างต้องการความมั่นคง เพราะเมื่อประเทศมีความมั่นคงก็ย่อมส่งผลดีในทุกด้าน ความมั่นคงนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเมืองการปกครองที่มีเสถียรภาพ มีลักษณะของการพัฒนาเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความมั่นคงมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจรัฐ ซึ่งแต่ละรัฐอาจมีความแตกต่างกัน จึงไม่อาจลอกเลียนแบบหรือรูปแบบของประเทศที่ต้องการได้ ทั้งนี้ในบริบทสังคมไทย ด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทย มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะเวลา ด้วยประการดังนี้ วัฒนธรรมทางการเมืองที่ได้อธิบายในเนื้อหาของบทความนี้ จึงเป็นทางเลือกกำหนดกรอบในการศึกษาปรับปรุงแก้ไขแนวคิด และพัฒนาแนวคิดตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยในสังคมไทยที่พัฒนาทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ที่นับว่ามีแนวโน้มที่เจริญยิ่งขึ้นไป ผู้เขียนได้สรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ เพื่อจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมตามบริบทของสังคมไทย โดยสรุปมีอยู่ 6 ประเด็นหลัก คือ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม 4) วัฒนธรรมการเมืองแบบค้ำแคบผสมไพร่ฟ้า 5) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมมีส่วนร่วม 6) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2564). **What is Generation Y**. มติชนออนไลน์.

ค้นเมื่อ 24 กันยายน , 2565 จาก :

https://www.matichon.co.th/columnists/news_3011543.

ชำนาญ จันทร์เรือง. (2559). **วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย**. ค้นเมื่อ กันยายน 24 , 2565

จาก : www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637713.

ฉานธิ์ สันตะพันธุ์. (2549). **วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย : รัฐธรรมนูญที่แท้จริง ซึ่งไม่เคย**

ถูกยกเลิก. ค้นเมื่อ กันยายน 24, 2565. จาก :

<http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1014>.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2554). **วัฒนธรรมทางการเมืองไทย**. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและ ศิลปะ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (24) มกราคม - มิถุนายน 2554. น.49.

ประสาร ทองภักดี. (2555). **กฎหมายปกครอง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). **บทความวิชาการวัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนา**

**ประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง และ
หมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น**. วารสารมนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์. ปีที่ 31 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม : น. 65-66.

พระครูปลัดเกษภา ผาทอง,ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์,บุญทัน ดอกไธสง และ อิสระ สุวรรณบล. (2562).

วัฒนธรรมทางการเมือง: แนวคิดสู่การพัฒนาสังคมไทย. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬ
ขอนแก่นปีที่ 6 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนเมษายน-มิถุนายน.

พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2561). **วัฒนธรรมทางการเมืองกับประชาธิปไตย**

ของไทย. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 3
กันยายน - ธันวาคม.

พลอย สืบวิเศษ, (2560). การประชุมทางวิชาการ ประจำปี 2560 ของสถาบันบัณฑิตพัฒนา

บริหารศาสตร์ เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา: จากปรัชญาสู่การ
ปฏิบัติ” กรุงเทพมหานคร 31 มีนาคม 2560 : น. 208.

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2548). “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการ

เมืองไทย”. เอกสารการสอนชุดวิชา ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย. สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี. โรงพิมพ์ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 145 - 196.

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2546). **วัฒนธรรมทางการเมือง**. หลักรัฐศาสตร์เบื้องต้น. บทที่ 11. นนทบุรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. น.71.

วิศรุตฯ ทองแกมแก้ว. (2557). **พัฒนาการวัฒนธรรมทางการเมืองไทย : จาก “ประชาธิปไตย**

เบ่งบาน” สู่ “การปฏิรูปประเทศ”. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

สมบัติ เจริญธัญวงศ์ (2549). **การเมืองไทย**. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

Gabriel A. Almond & Sidney Verba. (1956). **The Civic Culture : Political**

Attitudes and Democracy in Five Nations. Boston: Little Brown &
Company.

Gabriel A. Almond.(1956). **Comparative Political System**. Journal of Politic, 18 (3), 391-409.

Heywood, A. (1997). **Politics**. London: Macmillan.

Lucian W. Pye and Sidney Verba. (1965). **Political Culture and Political Development**. Princeton: Princeton University Press.

ผู้เขียน

วายุภักษ์ ทาบุญมา*

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail: Vayupak_tab@nstru.ac.th

สุภาภาณูจน์ ชัยฤกษ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail : Vayupak_tab@nstru.ac.th

The Political Culture of the Graduate Student

(Master of Political Science Program in Political Communication)

แผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 (COVID-19)

ในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี

Action plan for the prevention of Corona virus COVID-19 (COVID-19) in the Pathum Thani Detention Center

ฤทัยรัตน์ กรมไธสง*, อาภาภรณ์ บุญแจ่ม, กมลวรรณ เทพจั้ง และวิเชียร ไทยเจริญ

Ruthairat Kromthaisong*, Arpaporn Boonjam, Kamolwan Thep Jung

and Wichian Thaicharoen

Received: 1 August 2022, Revised: 24 May 2023, Accepted: 27 May 2023

บทคัดย่อ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ก่อให้เกิดภัยคุกคามร้ายแรงต่อความมั่นคงด้านสุขภาพ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ประชากรในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก หลายประเทศยอมรับว่าการควบคุมและป้องกันเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกเพื่อให้กลับมาสู่ภาวะปกติโดยเร็ว การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการจะช่วยลดผลกระทบที่รุนแรงต่อสุขภาพและความเสียหายที่อาจเกิดแก่ทางราชการ ตลอดจนสร้างความมั่นใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงระบบบริการสุขภาพได้อย่างเท่าเทียมกันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้มาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยใช้มาตรการ DMHTTA ได้แก่ D : Distancing เว้นระยะระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้อื่น M : Mask wearing สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา H : Hand washing ล้างมือบ่อยๆ จัดให้มีจุดบริการเจลล้างมืออย่างทั่วถึงเพียงพอ T : Temperature ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเข้าใช้บริการ เพื่อคัดกรองผู้ให้บริการที่อาจไม่สบาย T : Testing ตรวจหาเชื้อโควิด 19 และ A : Application ติดตั้งและใช้แอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” และ “หมอชนะ” ก่อนเข้า - ออก สถานที่ทุกครั้ง และ work from home ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชนและทุกภาคส่วน ส่งผลให้แนวโน้มในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดลง อัตราการตายก็ต่ำลงด้วย

สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี มีจำนวนผู้ต้องกักขังมีอัตราหมุนเวียนรวดเร็ว สถิติการเข้ารับโทษและการปล่อยพ้นโทษมีทุกวัน ประกอบกับเป็นเรือนจำที่มีแดนชาย 1 แดนมีจำนวนห้องแยกกักโรค 8 ห้อง และแดนหญิง 1 แดน มีจำนวนห้องแยกกักโรคจำนวน 9 ห้อง ซึ่งแต่ละแดนมีจำนวนห้องกักโรคห้องและความจุที่จำกัด ประกอบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เชื้อไวรัสสายพันธุ์โอไมครอน (Omicron) ที่สามารถแพร่กระจายและติดเชื้ได้ง่ายกว่าสายพันธุ์อื่น และในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีเองกำลังประสบปัญหาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การปฏิบัติตามมาตรการของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขเป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากผู้ต้องกักขังมาจากหลายพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นต่างชาติ ร้อยละ 40 ซึ่งมาด้วยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย) มีอัตราการหมุนเวียนรวดเร็ว การเข้า-ออกทุกวัน มีกำหนดโทษระยะสั้น ซึ่งเป็นโทษกักขังแทนค่าปรับ (500 บาท/1 วัน) หรือกักขังแทนจำคุก ไม่สามารถนำมากักตัวในห้องกักโรคตามระยะเวลาที่กำหนด 21 วันได้ วัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีจำนวนไม่เพียงพอในการใช้ป้องกันการแพร่ระบาด ดังนั้นบทความนี้จะได้นำเสนอแผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี

คำสำคัญ : แผนปฏิบัติการ, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19), สถานกักขังกลาง จังหวัดปทุมธานี

Abstract

The Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) outbreak has posed a serious threat for health security. It also impact on economy, society, and the residents wellbeing at the nation, regional and global levels. Globally, disease prevention and control are priorities to eliminate the crisis. Implementing the national Action Plan aids to reduce the serious impacts on human health and any potential

damages to public sectors, as well as to ensure accessibility to the health care system. Thailand has announced the national regulation to control and prevent the spread of COVID 19 through the DMHTTA guideline. These includes; D: Distancing, distance between people, avoid contact with other M: Mask wearing a mask or surgical mask at all time H: Hand washing where service points of hand sanitizer were sufficiently provided T: Temperature Check which measuring the body temperature is required before entering to several places T: Testing checks for COVID-19 and A: Application Installed which is called “Thai Chana” and “Mor Chana” before entering and leaving the place at every time. Additionally, working from home is a choice to continue work with physical distancing. These regulations have received great cooperation from people and all sectors. It has been reducing the infection rate and the mortality rate has also decreased.

Pathum Thani Detention Center is a public sector that has been facing the Covid19 situation. There are numbers of inmates with a fast turnover where their penalty is a short period of detention. The detainees have been issued their penalty and released from their punishment every day. Furthermore, there are 8 quarantine rooms for 1male inmates wing, and 9 quarantine rooms for the female wing. This limits the ability to prevent and control the spread of the Covid19 virus, particularly for the Omicron and its mutated species, which has been infected more quickly than others. The central detention facility Pathum Thani Province itself therefore is facing difficulties in preventing the spread of the COVID-19. Implementing the national regulation which has been processed by the Ministry of Public Health was found to be difficult due to the variety of where the detainees came from. Moreover, the most of them are foreigners, and 40 percent were under the Immigration Act (illegally entree) and there was fast turnover rate. This is because the detention was run instead of a fine (500 bath/1 day) or instead

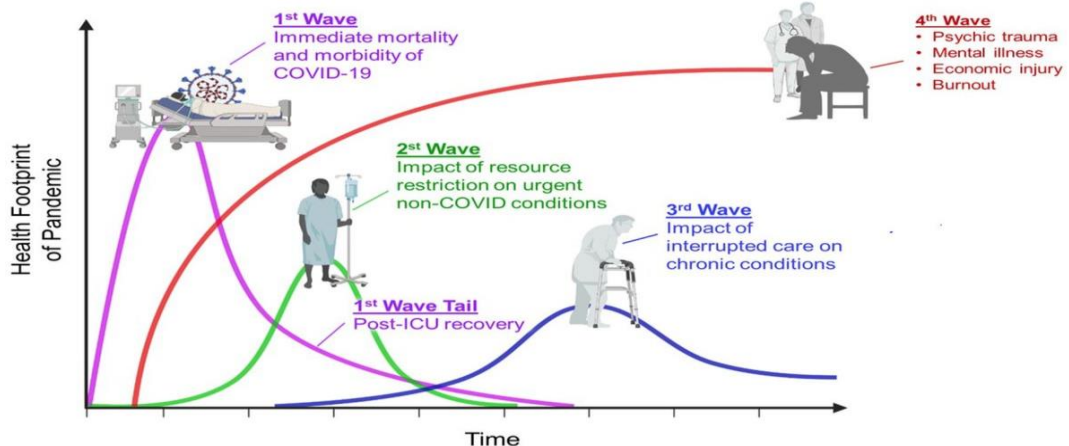
of imprisonment. Consequently, the national requirement for the period of quarantine days and the limited of the number of the quarantine rooms have not sufficient to prevent the spread of the Covid 19 virus. Therefore, this article articulates how the national Action plan has been deployed to prevent the Covid19 infection within the detention Center of Pathum Thani. This aims to build confidence and underline the essential points to guide the disease prevention and control inside the Pathum Thani Detention Center.

Keywords : Action Plan, Coronavirus Disease 2019 (COVID-19), Pathum Thani Detention Center

บทนำ

สถานการณ์ทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งพบผู้ป่วยรายแรกที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน องค์การอนามัยโลก (WHO, 2020) ได้ประกาศให้โรคดังกล่าวเป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 และเป็นโรคติดเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ประเทศไทยก็ได้พบผู้ติดเชื้อที่เดินทางเข้ามาในประเทศ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 และเกิดการแพร่เชื้อภายในประเทศเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 เป็นต้นมา การใช้นโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับ และมาตรการต่างๆ ข้างต้นสามารถบังคับใช้ให้เกิดผลสูงสุดกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงประชาชนทั่วไปเท่านั้น หากแต่ไม่สามารถนำมาบังคับใช้ในหน่วยงานหรือสถานที่บางแห่งที่มีพันธกิจและหน้าที่เป็นกรณีพิเศษจำเพาะ เช่น สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมโดยมีหน้าที่ ภารกิจ และหลักปฏิบัติสำคัญอยู่ 2 ประการ ได้แก่ การควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัย เกิดความสงบ เรียบร้อย และการแก้ไข ฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ไม่หันไปกระทำผิดซ้ำอีกหลังได้รับอิสรภาพซึ่งภารกิจดังกล่าวต้องกระทำอยู่ภายในสถานที่คุมขัง เป็นพื้นที่ปิดที่แม้จะดูเหมือนจะสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ง่ายกว่าพื้นที่ภายนอก แต่หากในความเป็นจริง

สถานกักขังกลาง จังหวัดปทุมธานี ยากที่จะควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 ได้ และปัจจุบันพบสายพันธุ์ใหม่ล่าสุดชื่อว่าโอไมครอน (Omicron) ที่สามารถแพร่กระจายเชื้อได้อย่างรวดเร็วและไม่แสดงอาการ พบอาการหนักปอดอักเสบถึงขั้นเสียชีวิตในผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว โรคเรื้อรังคนที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ แม้จะได้รับการฉีดวัคซีนแล้วก็ตาม

แผนภาพแสดง Health Footprint of COVID-19 Source: Graph adapted from Victor Tseng - Pulmonary & Critical Care Physician: University of Colorado.

ลักษณะของการระบาดตาม Health Footprint of COVID-19 (ข้อมูลจาก UPWELL Health Collection, Home Health: Melbourne, Australia) สามารถแบ่งการระบาดออกเป็น 4 คลื่น คือ คลื่นลูกที่ 1: การระบาดของโรคทำให้ประชาชนติดเชื้อและเสียชีวิตจำนวนมาก ระยะถัดมาเป็นคลื่นลูกที่ 2: การระบาดขยายวงกว้างและสร้างปัญหาให้กับผู้ป่วยที่ไม่ติดเชื้อ รวมถึงการจัดการทรัพยากรอย่างเร่งด่วนให้เพียงพอต่อการป้องกันและรักษาผู้ป่วย ส่วนในคลื่นลูกที่ 3: การระบาดจะมีผลกระทบต่อผู้ป่วยโรคเรื้อรังอาจทำให้ไม่สามารถพบแพทย์ตามกำหนดหรือต้องดูแลตนเองที่บ้าน และเข้าสู่คลื่นลูกที่ 4: จากการระบาดที่ยาวนานจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทำให้ประชาชนเกิดความเครียดวิตกกังวลเกิดปัญหาทางสุขภาพจิตและเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวชตามมา

โรคไวรัสโคโรนาโควิด 2019

ไวรัสโคโรนาเป็นครอบครัวไวรัสใหญ่ไวรัสในกลุ่มนี้บางชนิดก่อให้เกิดอาการเจ็บป่วยในมนุษย์ บางชนิดก่อให้เกิดอาการเจ็บป่วยในสัตว์ เช่น ค้างคาว อูฐ และขมด โดยทั่วไปไวรัสโคโรนาที่ก่อโรคในมนุษย์จะทำให้เกิดการเจ็บป่วยเล็กน้อย เช่น อาการหวัด ไม่บ่อยนักที่ไวรัสโคโรนาในสัตว์สามารถพัฒนาให้ติดเชื้อและแพร่ขยายสู่มนุษย์ ก่อให้เกิดโรคที่ร้ายแรง เช่น โรคทางเดินการหายใจรุนแรงเฉียบพลัน(SARS) ซึ่งเกิดขึ้นในปีค.ศ. 2002 และโรคทางเดินการหายใจตะวันออกกลาง(MERS) ซึ่งเกิดขึ้นในปีค.ศ.2012 ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ หรือ Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) เป็นไวรัสในตระกูลโคโรนาที่ไม่เคยก่อโรคในมนุษย์มาก่อน โดยพบไวรัสนี้เป็นครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น จังหวัดฮูเป่ ประเทศจีน ซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดการระบาดครั้งใหญ่และยังดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่นั้นไวรัสนี้ได้แพร่ขยายออกเป็นวงกว้างในประเทศจีนและพบผู้ป่วยในอีกหลายประเทศ การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ส่งผลให้ประชาชนมีความหวงสถานการณ์ที่กำลังระบาด(Department of Disease Control¹,2020) สื่อมวลชนบางแห่งตั้งชื่อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่2019 ว่า“ไวรัสอู่ฮั่น” ซึ่งจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ในแง่ลบสำหรับเมืองดังกล่าวด้วยเหตุนี้องค์การอนามัยโลก(WHO¹, 2020) จึงประกาศตั้งชื่ออย่างเป็นทางการโดยใช้ชื่อว่าCOVID-19 ซึ่งย่อมาจาก“Coronavirus Disease Starting in 2019” หรือโรคไวรัสโคโรนาที่เริ่มต้นในปีค.ศ.2019

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิค การวิจัย การประเมินสถานะชุมชนแบบเร่งด่วนRRA (Rapid Rural Appraisal) ด้วยการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ สัมผัส และสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคนิคตรวจสอบ 3 เสา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงทฤษฎี ด้วยทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functional Theory)

ผลการวิจัย

แผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี เนื่องจาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปี พ.ศ.2565 ยังคงมีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ไม่ค่อยแสดงอาการให้เห็นชัด เมื่อมีการติดเชื้อแล้ว สามารถเกิดการแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว ตามกระทรวงสาธารณสุขให้เฝ้าระวังการแพร่ระบาดอย่างหนัก ของสายพันธุ์ โอไมครอนแม้ทางสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี ได้ปฏิบัติตามแนวทาง กฎระเบียบ และมาตรการต่างๆที่ตามที่กรมราชทัณฑ์ได้ออกมาอันได้แก่ การงดเยี่ยม เปิดให้มีการเยี่ยมญาติผ่านทาง Application Line ในส่วนของเจ้าหน้าที่ ให้หลีกเลี่ยงการเข้าไปในพื้นที่เสี่ยง งดกิจกรรมรวมกลุ่มสังสรรค์ เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะปฏิบัติหน้าที่และในสถานที่สาธารณะอื่น ในหน่วยงานมีมาตรการคัดกรองบุคคลากรก่อนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ภายในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีผู้ต้องขังเข้าใหม่ต้องกักตัวจำนวนรวม 21 วัน ปัจจุบันยังคงให้กักตัวเช่นเดิม เพื่อคัดกรองและสังเกตอาการแต่ลดจำนวนวันลงเหลือ 5 วัน และส่งต่อไปห้องกันชนอีก 10 วัน ตรวจคัดกรองด้วยวิธี ATK (Antigen Test Kit) ก่อนปล่อยลงสู่แดนพ้นกักโรคในส่วนผู้ต้องขังออกศาล ผู้ต้องขังออกไปโรงพยาบาลภายนอก ก่อนกลับเข้าในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีได้รับการตรวจคัดกรองวัดไข้ และแยกกักตัวไว้ในห้องแยกโรคต่างหากจากผู้ต้องขังอื่นเป็นเวลา 10 วัน เพื่อสังเกตอาการและตรวจคัดกรองด้วยวิธี ATK (Antigen Test Kit) ก่อนปล่อยลงสู่แดนพ้นกักโรค

สถานกักขังกลางเป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางและเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดได้ง่ายและรุนแรงกว่าเป็นอย่างมาก ด้วยสาเหตุสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ 1) เป็นเรือนจำแดนเดียวแดนชาย 1 แดน (ห้องกักโรค 8 ห้อง) แดนหญิง 1 แดน (ห้องกักโรค 9 ห้อง) มีจำนวนห้องแยกกักโรคอย่างจำกัดทำให้ไม่เพียงพอต่อผู้ต้องกักขังที่เข้าทุกวันโดยมีการเปิดและปิดห้องทุก 7 วัน หากจำนวนผู้ต้องกักขังเข้าใหม่เกินความจุของห้องจะดำเนินการปิดห้องเร็วกว่า 7 วัน ซึ่งต้องใช้ชีวิตและอุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน สภาพดังกล่าวจึงเป็นการยากที่ผู้ต้องกักขังจะเว้นระยะห่างหรือป้องกันตนเองได้ตามมาตรฐานการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อโดยทั่วไปได้ 2) ไม่สามารถให้ผู้ต้องขังสวม

หน้ากากอนามัยได้ตลอดเวลา เนื่องจากการทำกิจกรรมบางประการ เช่น การนอน การรับประทานอาหาร หรือการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ 3) มีการเข้าออกของบุคคลภายในและภายนอกตลอดเวลา เช่น การรับผู้ต้องขังเข้าใหม่ การนำผู้ต้องขังไปศาล การออกโรงพยาบาลภายนอก การพบปะของผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอก เช่น ทนายญาติ ตลอดจนการไปกลับและผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้าปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ 4) ปัจจัยเสริมอื่นๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีไม่เพียงพอ ผู้ต้องขังจำนวนมากสุขภาพไม่ดี มีโรคเรื้อรังต่างๆ เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เป็นต้น กอปรกับการระบาดของสายพันธุ์ใหม่ของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ที่มีระยะฟักตัวยาวนานขึ้นและไม่แสดงอาการ จึงอาจทำให้เกิดการเฝ้าระวังของเชื้อหลังจากผ่านพ้นระยะกักตัวได้โดยง่าย ดังนั้น สถานกักขังกลางได้เห็นถึงความสำคัญในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อลดการติดเชื้อ การแพร่ระบาดของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ จึงได้จัดทำแผนการปฏิบัติการควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ให้มีความชัดเจนและเป็นไปอย่างถูกต้อง ทำให้การควบคุมผู้ต้องขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

แผนปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี การตรวจคัดกรองหาเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การตรวจด้วยวิธีการ ATK เจ้าหน้าที่และบุคลากรทุกคน จะตรวจอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง หรือทุก 3 วันแนวทางนี้สร้างความเชื่อมั่น มั่นใจให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคนในการทำงานตามภารกิจ และมั่นใจว่าจะไม่นำเชื้อโรคไปแพร่ระบาดคนในครอบครัวและบุคคลที่ใกล้ชิดมีการตรวจทันทีหากมีอาการ หรือเมื่อใกล้ชิดกับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI)

ผู้สัมผัสใกล้ชิด แบ่งเป็น 2 ประเภท ผู้สัมผัสเสี่ยงสูง หมายถึง ผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อฯ และไม่ได้สวมหน้ากากอนามัย ชุดป้องกัน PPE ตลอดช่วงเวลาที่มีการสัมผัส โดยอยู่ใกล้ชิดหรือมีการพูดคุยกับผู้ป่วยเข้าข่าย/ยืนยัน/ผู้ติดเชื้อไม่แสดงอาการ ในระยะ 2 เมตร เป็นเวลานานกว่า

5 นาที หรือ ถูกไอ จาม รด จากผู้ป่วย หรืออยู่ในบริเวณปิด ไม่มีการถ่ายเทอากาศมากนัก ร่วมกับผู้ป่วยเข้าข่าย/ยืนยัน/ผู้ติดเชื้อ ไม่แสดงอาการ เป็นระยะเวลานานกว่า 30 นาที เช่น ในรถปรับอากาศ หรือห้องปรับอากาศ ต้องกักตัวที่บ้าน (Home Quarantine) เป็นเวลา 10 วัน โดยเริ่มนับจากวันถัดจากวันสัมผัสผู้ป่วยเข้าข่าย/ยืนยัน/ผู้ติดเชื้อไม่แสดงอาการ ครั้งสุดท้ายเป็นวันที่ 1 โดยขณะแยกกักตัว ควรปฏิบัติตามแนวทาง DMHTT ตรวจคัดกรองหาเชื้อฯ ใน 5 วัน ด้วยชุดตรวจหาแอนติเจนของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ATK) กรณี ผลบวก ประสานโรงพยาบาลแม่ข่าย เพื่อส่งต่อการรักษาตามระบบ กรณี ผลลบ ให้กักตัวต่อจนครบ 10 วัน โดยขณะกักตัวควรปฏิบัติตามหลัก DMHTT เว้นระยะห่างจากบุคคลอื่น

กลุ่มผู้สัมผัสเสี่ยงสูงที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อโรครุนแรง เช่น กลุ่มเปราะบาง 608 กลุ่มโรคประจำตัวเรื้อรัง สูงอายุ ให้สังเกตอาการอย่างใกล้ชิด ประเมินอุณหภูมิร่างกาย เข้า – เย็นและเผื่อระวังอาการผิดปกติทางเดินหายใจตรวจทันทีหากมีอาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI) เมื่อครบ 10 วัน สามารถกลับมาปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ตามปกติ (ไม่จำเป็นต้องตรวจ ATK ซ้ำ) กรณีเรือนจำขาดแคลนอัตรากำลังพลให้กักตัวที่บ้าน เป็นเวลา 5 วัน ตรวจคัดกรองหาเชื้อใน 5 วัน ด้วยชุดตรวจหาแอนติเจนของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ATK) ผลลบสามารถกลับมาปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่ต้องปฏิบัติตามหลัก DMHTT อย่างเคร่งครัด เว้นระยะห่างจากบุคคลอื่นและให้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่ไม่ปฏิสัมพันธ์ หรือสัมผัสใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังอื่น ทั้งนี้ ให้อยู่ภายใต้ดุลยพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ

ผู้สัมผัสเสี่ยงต่ำ หมายถึง ผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้สัมผัสเสี่ยงสูง สังเกตอาการตนเอง ปฏิบัติตามมาตรการ DMHTT อย่างเคร่งครัด เว้นระยะห่างจากบุคคลอื่น หลีกเลี่ยงการไปในสถานที่แออัด และไม่ต้องกักตัวและตรวจทันทีหากมีอาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI)

ผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั้งที่แสดงและไม่แสดงอาการป่วยของโรคฯ ให้กักตัว 10 วัน และรับการรักษาตามระบบ/แนวทางของโรงพยาบาลแม่ข่ายหรือสำนักงาน

สาธารณสุขในพื้นที่ เมื่อครบ 10 วัน สามารถกลับมาทำงานตามหน้าที่ได้ตามปกติ (ไม่จำเป็นต้องตรวจ ATK ซ้ำ)

แผนปฏิบัติสำหรับผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังรับใหม่/รับย้าย สำนวณประวัติการได้รับวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้ต้องขังรับใหม่/รับย้ายทุกราย ในรายที่ไม่เคยได้รับวัคซีน/รับวัคซีน ไม่ครบโดส/ครบระยะเวลา ต้องได้รับเข็มกระตุ้นภูมิคุ้มกันแล้ว ให้รับดำเนินการตามแนวทางการให้วัคซีนฯ ของกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นสำนวนประวัติว่าเป็นกลุ่มสัมผัสเสี่ยงสูงหรือไม่ เช่น ครอบครัวที่อยู่ด้วยกัน หรือบุคคลใกล้ชิดเป็นผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประวัติโรคประจำตัว โรคเรื้อรัง/กลุ่มเปราะบาง 608 โดยให้แยกตัวออกจากผู้ต้องขังเข้าใหม่รายอื่นเพื่อเฝ้าระวังอาการอย่างใกล้ชิด ตรวจคัดกรองหาเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในวันแรกรับตัวด้วยวิธี ATK แยกกักตัว 5 วัน ในห้องแยกกักโรค โดยกำหนดจำนวนผู้ต้องขังในห้องแยกกักโรค แต่ละห้องให้ได้จำนวนน้อยที่สุด เช่น ห้องละ 5-10 คน และเมื่อผู้ต้องขังเข้าห้องกักโรคตามจำนวนแล้ว ให้ปิดห้องไม่รับผู้ต้องขังเพิ่ม (นับเป็น Day 0) หากมีการเพิ่มจำนวนผู้ต้องขังในห้องดังกล่าว ให้เริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ ตรวจคัดกรองหาเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในผู้ต้องรับใหม่/รับย้ายด้วยชุดตรวจหาแอนติเจนของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ATK) ใน นแรกรับตัว และวันที่ 5กรณี ผลบวก แยกกักและเข้าสู่ระบบการรักษาใน CI หรือโรงพยาบาลสนามเรือนจำตามแนวทางของโรงพยาบาลแม่ข่ายหรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ผู้ต้องขังรายอื่นที่ผลเป็น ลบ ให้เริ่มนับ Day 1 ใหม่ หากมีอาการอาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation : PUI) ให้ทำการตรวจทันทีกรณี ผลลบ ทุกครั้ง ทั้งห้อง ให้ส่งตัวไปกักต้อยพื้นที่กันชน (Buffer Zone)

กรณีที่มีห้องแยกกักโรคเพียงพอ ควรแยกกักผู้ต้องขังเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบาง 608 ผู้ต้องขังตั้งครรภ์ ผู้ต้องขังที่มีประวัติสัมผัสเสี่ยงสูง โดยแยกออกจากกลุ่มผู้ต้องขังรับใหม่ทั่วไป เพื่อติดตามเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด แนะนำให้ผู้ต้องขังทุกคน สวม

หน้ากากอนามัย (Mask) หมั่นล้างมือบ่อย ๆ เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล ไม่พูดคุยเวลา
รับประทานอาหาร รวมทั้งไม่ใช้ช้อน หรือภาชนะต่างๆ ร่วมกันตรวจคัดกรองหาเชื้อฯ ทันทหากมี
อาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under
investigation: PUI) ระหว่างการแยกกักตัวในห้องแยกกักโรค ให้ผู้ต้องขังทำกิจกรรมเฉพาะ
ภายในห้อง งดการทำกิจกรรมข้ามห้อง งดการเคลื่อนย้ายสับเปลี่ยนห้อง

ผู้ต้องขังที่ผลการตรวจคัดกรองหาเชื้อฯ เป็นลบทุกครั้ง และกักตัวครบ 5 วัน ให้ส่งไปยัง
พื้นที่กั้นชน (Buffer Zone) โดยระยะเวลาในพื้นที่กั้นชน (Buffer Zone) 7-10 วัน โดยกำหนดให้
ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เหลื่อมเวลากับผู้ต้องขังอื่นในเรือนจำ ไม่ให้ปะปนกัน เมื่อครบ 7-10 วันใน
พื้นที่กั้นชน (Buffer Zone) หากไม่มีอาการหรืออาการแสดงของการป่วย COVID-19 สามารถส่ง
เข้าแดนปกติได้ ยกเว้น กลุ่มเปราะบาง 608 กลุ่มผู้สูงอายุ ก่อนส่งตัวลงแดนปกติ ให้ตรวจคัด
กรองด้วย ATK ทุกราย กลุ่ม PUI (Patient under investigation) ให้ตรวจ ATK ทันที

ผู้ต้องขังกลับจากศาล/กลับจากโรงพยาบาล กรณี ไป-กลับ ภายในวันเดียว แยกกักตัว 10
วัน ในพื้นที่กั้นชน (Buffer Zone) โดยกำหนดจำนวนผู้ต้องขังในห้องแต่ละห้องให้ได้จำนวนน้อย
ที่สุด ถ้ามีพื้นที่เพียงพอให้จัดแยกออกจากผู้ต้องขังกักตัวอื่น และไม่ให้เพิ่มผู้ต้องขังเข้าไปภายหลัง
ปิดห้อง โดยกำหนดให้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เหลื่อมเวลากับผู้ต้องขังอื่น หากมีการเพิ่มจำนวน
ผู้ต้องขังในห้อง ให้เริ่มนับวันที่ 1 ใหม่ จากนั้นจะตรวจคัดกรองหาเชื้อฯ ทันทหากมีอาการเข้าได้
กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI)

แนะนำให้ผู้ต้องขังทุกคน สวมใส่หน้ากากอนามัย (MASK) ขณะอยู่ภายนอกเรือนจำ
และให้รับประทานอาหารร่วมกัน หมั่นล้างมือบ่อยๆ เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล ไม่พูดคุยเวลา
รับประทานอาหาร รวมทั้งไม่ใช้ช้อน หรือภาชนะต่างๆ ร่วมกัน เมื่อกักตัวครบ 10 วัน ตาม
มาตรการฯ หากไม่มีอาการ PUI ให้ส่งตัวไปยังแดนปกติได้ ยกเว้น กลุ่มเปราะบาง 608 กลุ่ม
ผู้สูงอายุ ก่อนส่งตัวลงแดนปกติ ให้ตรวจหาเชื้อฯ ด้วย ATK ทุกราย

ผู้ต้องขังกลับจากโรงพยาบาล กรณี นอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล แยกกักตัว 10 วัน ใน
พื้นที่กั้นชน โดยจัดพื้นที่เฉพาะแยกออกจากผู้ต้องขังกักตัวอื่นไม่ให้ปะปนกัน ตรวจคัดกรองหาเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้วยชุดตรวจหาแอนติเจนของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ATK) ในวันที่ 5 ตรวจคัดกรองหาเชื้อฯ ทันทักหากมีอาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI) แนะนำให้ผู้ต้องขังทุกคนสวมหน้ากากอนามัย (Mask) ควรหมั่นล้างมือบ่อย ๆ และเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล ไม่พูดคุยเวลารับประทานอาหาร รวมทั้งไม่ใช้ช้อน หรือภาชนะต่างๆ ร่วมกัน เมื่อกักตัวครบ 10 วัน ตามมาตรการฯ หากไม่มีอาการ PUI ให้ส่งตัวไปยังแดนปกติได้ ยกเว้น กลุ่มเปราะบาง 608 กลุ่มผู้สูงอายุ ก่อนส่งตัวลงแดนปกติให้ตรวจหาเชื้อฯ ด้วย ATK ทุกราย

ผู้ต้องขังเก่าในเรือนจำ ผู้ต้องขังที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการป่วยรุนแรง เช่น กลุ่มเปราะบาง 608 กลุ่มโรคเรื้อรัง หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ สุ่มตรวจร้อยละ 5-10% ทุก 14 วัน ผู้ต้องขังทั่วไป ตรวจคัดกรองหาเชื้อฯ ทันทักหากมีอาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI) กลุ่มผู้ต้องขังเสี่ยงสูง แยกผู้สัมผัสเสี่ยงสูงแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการป่วยรุนแรง ได้แก่ ผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบาง 608 กลุ่มผู้ต้องขังที่มีโรคประจำตัวเรื้อรัง ผู้ต้องขังตั้งครรภ์ กลุ่มทั่วไป โดยทั้งสองกลุ่มควรจัดพื้นที่แยกกัก ไม่ให้ปะปนกัน แยกกักตัวในพื้นที่กักโรค เป็นเวลา 10 วัน โดยเริ่มนับจากวันถัดจากวันสัมผัสผู้ป่วย เข้าข่าย/ยืนยันติดเชื้อฯ ครึ่งสุดท้ายเป็นวันที่ 1 ตรวจคัดกรองหาเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

กลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการป่วยรุนแรง ประกอบด้วย กลุ่มเปราะบาง 608 กลุ่มผู้ต้องขังที่มีโรคประจำตัวเรื้อรัง ผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้ต้องขังตั้งครรภ์ เมื่อกักตัวครบ 5 วันแล้ว ให้ตรวจหาเชื้อด้วย ATK หรือตรวจทันทีเมื่อมีอาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI) กลุ่มที่ไม่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการป่วยรุนแรง เช่น ผู้ต้องขังทั่วไป ตรวจเฉพาะในกรณีที่มีอาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI) กรณี ผลบวก แยกกัก และเข้าสู่ระบบการรักษาใน CI หรือโรงพยาบาลสนามเรือนจำตามแนวทางของโรงพยาบาลแม่ข่ายหรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ผู้ต้องขังรายอื่นในห้องเดียวกันที่ผลเป็น ลบ ให้เริ่มนับ Day 1 ใหม่ หากมี

อาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation: PUI) ให้ทำการตรวจทันที กรณี ผลลบสามารถส่งกลับเข้าแดนได้ตามปกติ แนะนำให้ผู้ต้องขังทุกคน สวมหน้ากากอนามัย (Mask) ควรหมั่นล้างมือบ่อย ๆ และเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล ไม่พูดคุยเวลารับประทานอาหาร รวมทั้งไม่ใช้ช้อน หรือภาชนะต่างๆ ร่วมกัน ตรวจคัดกรองหาเชื้อฯ ทันทีหากมีอาการเข้าได้กับผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Patient under investigation : PUI)

กลุ่มผู้ต้องขังเข้าชาย/ยืนยันติดเชื้อฯ แยกกักตัวใน CI/โรงพยาบาลสนามเรือนจำ ตามแนวทางของโรงพยาบาลแม่ข่ายหรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ เข้าสู่ระบบการรักษาภายใต้การควบคุมดูแลของโรงพยาบาลแม่ข่ายและสาธารณสุขในพื้นที่

แผนปฏิบัติการควบคุมเทคโนโลยี

1. ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน ให้ข้อมูล สร้างความเข้าใจและเชื่อมั่นแก่ญาติผู้ต้องขัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาการโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเป็นระบบของสถานกักขังกลาง ผ่านช่องทางต่างๆของสถานกักขังกลาง จังหวัดปทุมธานี
2. ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน ให้ข้อมูลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ Covid-19 แจ้งให้ญาติผู้ต้องขัง ผ่านทางแอปพลิเคชัน line กลุ่มญาติผู้ต้องขัง และกรณีถ้ามีผู้ต้องขังติดเชื้อโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ศูนย์ care จะประสานแจ้งอาการให้ญาติผู้ต้องขังทราบตามที่ลงทะเบียนไว้ในระบบทะเบียนผู้ต้องขัง
3. ฝ่ายพัฒนาปฏิบัติการประสานงานฝ่ายควบคุมฯ ให้นำระบบการฝากขังทางไกลผ่านจอภาพ (video conference) กับศาล การเยี่ยมญาติทางไกล หรือการเยี่ยมผ่านแอปพลิเคชันไลน์ การพบทนายและพนักงานสอบสวนผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ และให้ฝ่ายสวัสดิการฯดำเนินการซื้อของฝากผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบระบบให้ใช้งานได้ตลอดเวลา รวมถึงการใช้ระบบการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) ระหว่าง สถานกักขังกลาง จังหวัดปทุมธานีกับโรงพยาบาลภายนอกในการดูแลผู้ต้องขังป่วย เป็นต้น

ผลการศึกษาการใช้แผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มผู้ต้องขังแดนหญิง

กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การใช้แผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19)ของสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีในปัจจุบัน พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าแผนฯ ดังกล่าวเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันมีการตรวจคัดกรองผู้ต้องขังรายใหม่ ด้วยการตรวจ ATK(Antigen Test Kit) ทุกราย เพื่อคัดแยกผู้ติดเชื้อเข้าสู่ระบบการรักษาก่อนรับตัว และกักตัวในห้องแยกกักโรคสำหรับผู้ไม่ติดเชื้อเป็นระยะเวลา 5 วัน แล้วจึงส่งต่อไปห้องกันชนอีก 10 วัน และทำการตรวจ ATK ซ้ำอีกหนึ่งครั้ง ก่อนนำเข้าสู่อำเภอทัณฑสถานทำให้เจ้าหน้าที่มีความมั่นใจว่าจะไม่ได้รับเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากผู้ต้องกักขังที่เข้ามาในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี มีการส่งเข้ารับการรักษาดำเนินการตามกระบวนการสาธารณสุขอย่างเท่าเทียมกับบุคคลภายนอก รวมทั้งมีการฉีดวัคซีนให้ผู้ต้องกักขังที่ยังไม่เคยได้รับวัคซีน ผู้ต้องกักขังที่ควรได้รับการฉีดวัคซีนตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างน้อย 4 เข็ม และทำการตรวจ ATK ก่อนปล่อยพ้นโทษ เพื่อป้องกันปัญหาการปล่อยผู้ติดเชื้อออกสู่สังคมภายนอกส่วนของเจ้าหน้าที่ประจำสถานพยาบาลในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีเห็นว่าสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี มีห้องสำหรับการกักโรคไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนดให้ผู้ต้องขังในห้องแยกกักโรคในแต่ละห้องมีจำนวนน้อยที่สุด เช่น ห้องละ 5-10 คนเนื่องจากสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี รับผู้ต้องกักขังเข้าใหม่วันละ 20-30 คนต่อวัน มีห้องแยกกักโรคอย่างจำกัด เนื่องจากเป็นเรือนจำแดนเดี่ยว แดนชาย 8 ห้อง แดนหญิง 9 ห้อง แต่ละห้องอยู่อย่างแออัด จึงมีความเสี่ยงในระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้ง่ายยิ่งขึ้น หากผู้ต้องกักขังร่วมห้องมีอาการ PUI และผลการตรวจคัดกรอง ATK พบเชื้อ

กลุ่มผู้ต้องขังแดนหญิงกลุ่มผู้ต้องขังพบว่าผู้ต้องขังมีความเครียดและรู้สึกไม่สะดวกสบายเนื่องจากพื้นที่ห้องกักโรคมีพื้นที่จำกัด ต้องอยู่รวมกันในห้องกักโรคตลอด 24 ชั่วโมง เป็นเวลาอย่างน้อย 15 วัน ทำให้เกิดความเครียดสะสมหลายประการ เช่น เรื่องของคดียุติธรรม การได้รับเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019จากสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี ปัญหาการปรับตัว ส่วนแผน

ปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 (COVID-19) ในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีเป็นแผนฯ ที่ดี มีการดำเนินการตามแผนฯ อาทิ เช่น ตรวจคัดกรองด้วย ATK เป็นระยะๆ และให้ความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ต้องกักขังว่าสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีมีการบริหารจัดการที่ดีจะไม่ทำให้ผู้ต้องกักขังติดเชื้อหรือมีการแพร่ระบาดอีกทั้ง ยังมีสวัสดิการด้านการฉีดวัคซีนป้องกัน โควิดให้กับผู้ต้องกักขัง อีกด้วย

สรุปและอภิปราย

สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีได้นำนโยบายของกรมราชทัณฑ์มาปรับให้เข้ากับสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยยกเป็นแผนปฏิบัติการเชิงรุกในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งแยกเป็นบริบทสำหรับเจ้าหน้าที่ ผู้ต้องกักขัง สถานที่ และระบบเทคโนโลยี รวมทั้งบูรณาการร่วมกับมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขโดยมีการตรวจคัดกรองผู้ต้องขังรายใหม่ด้วยการตรวจ ATK (Antigen Test Kit) ทุกราย เพื่อคัดแยกผู้ติดเชื้อเข้าสู่ระบบการรักษาก่อนรับตัว และกักตัวในห้องแยกกักโรคสำหรับผู้ไม่ติดเชื้อเป็นระยะเวลา 5 วัน แล้วจึงส่งต่อไปห้องกันชนอีก 10 วัน และทำการตรวจ ATK ซ้ำอีกหนึ่งครั้ง ก่อนนำเข้าสู่แดนพ้นกักโรค ทำให้เจ้าหน้าที่มีความมั่นใจว่าจะไม่ได้รับเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากผู้ต้องกักขังที่เข้ามาในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี มีการส่งเข้ารับการรักษาตามกระบวนการสาธารณสุขอย่างเท่าเทียมกับบุคคลภายนอก รวมทั้งมีการฉีดวัคซีนให้ผู้ต้องกักขังที่ยังไม่เคยได้รับวัคซีน ผู้ต้องกักขังที่ควรได้รับการวัคซีนตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างน้อย 4 เข็ม และทำการตรวจ ATK ก่อนปล่อยพ้นโทษ เพื่อป้องกันปัญหาการปล่อยผู้ติดเชื้อออกสู่สังคมภายนอก การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 (COVID-19) ของสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย

1. สถานักกชังกลางจังหวัดปทุมธานี ควรให้ความสำคัญในการจัดเตรียมแผนและความพร้อมในการรับมือในสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือสถานการณ์วิกฤตอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นในด้านคน งบประมาณ สถานที่ และระบบเทคโนโลยี พร้อมทั้งมีการซักซ้อมแผนรองรับสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แล้วนำข้อมูลมาสรุปปัญหาและอุปสรรค เพื่อจะได้รับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เชิงปฏิบัติการ

1. สถานักกชังกลางจังหวัดปทุมธานี ควรจัดให้มีการประชุมหรือถ่ายทอดแนวทางการดำเนินการให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง และมีความปลอดภัยจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2. ควรมีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารตลอดจนความรู้ให้กับผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง เพื่อคลายความวิตกกังวล ที่อาจทำให้เกิดภาวะความเครียด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา

การวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบจากการใช้แผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 (COVID-19) ในสถานักกชังกลางจังหวัดปทุมธานี เพื่อเปรียบเทียบและปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 (COVID-19) ในสถานักกชังกลางจังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายและครอบคลุม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน เช่น พนักงานขับรถยนต์ พนักงานตรวจพิสูจน์ ผู้ต้องกักในแดนชาย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2565). **นิยามและแนวปฏิบัติตามมาตรการป้องกันควบคุมโรคสำหรับผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ฉบับวันที่ 21 พฤษภาคม 2565**. เข้าถึงเมื่อ 30 พฤษภาคม 2565 จาก http://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/g_srrt/g_srrt_210565.pdf.
- กรมควบคุมโรค. (2564). **แนวทางการให้วัคซีนโควิด19 ในสถานการณ์ระบาดปี2564 ของประเทศไทย ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2**. กรุงเทพฯ: ทีเอส อินเทอร์เน็ต จำกัด.
- ศูนย์รวมความรู้เกี่ยวกับ Covid-19. (2565). **ยืนยันตัวเลขผู้ติดเชื้อCovid-19ทั่วโลก**. เข้าถึงเมื่อ 31 พฤษภาคม, 2565. จาก <https://covid19.workpointnews.com>.
- Centers for Disease Control and Prevent. (2021). **Guidance on Prevention and Management of Coronavirus Diseases 2019 (COVID-19) Correctional and Detention Facilities**. Retrieved (2021, June 28) from <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/correction-detention/guidance-correctional-detention.html>.
- Ministry of Public Health2. (2021). **PreventionCOVID-19: Omicron Update 6 December 2021**. Retrieved (2021, December 10) from <https://moph.go.th> (in Thai).
- World Health Organization1. (2020). **Coronavirus covid-19**. Retrieved (2020, June 15) from https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1.

บุคลากรกรม

ผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายวะสันติ ธรรมาเจริญราช, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 29 มิถุนายน 2565
 2. นางสาวมีทรัพย์ จันทรมาก, พยาบาลวิชาชีพ, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 30 มิถุนายน 2565
 3. นายนิติภูมิพัฒน์ คินธ, เจ้าหน้าที่ปกครอง, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 1 กรกฎาคม 2565
 4. นายรัฐวุฒิ ผ่องนะคุณ เจ้าหน้าที่ปกครอง, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 1 กรกฎาคม 2565
 5. คุณนาง (นามสมมติ) ผู้ต้องขังแดนหญิง, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม 2565
 6. คุณเก๋ (นามสมมติ) ผู้ต้องขังแดนหญิง, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม 2565
 7. คุณน้อย (นามสมมติ) ผู้ต้องขังแดนหญิง, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม 2565
 8. คุณแมว (นามสมมติ) ผู้ต้องขังแดนหญิง, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม 2565
 9. คุณหนู (นามสมมติ) ผู้ต้องขังแดนหญิง, สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม 2565
 10. คุณชู (นามสมมติ) ผู้ต้องขังแดน, หญิงสัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม 2565
- ที่อยู่ สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี เลขที่ 8 ม.2 ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
- เบอร์โทรศัพท์ 025771794

ผู้เขียน

ฤทัยรัตน์ กรมไธสง*

นักศึกษาหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100
E-mail: ruthairat5696@gmail.com

อาภาภรณ์ บุญแจ่ม

นักศึกษาหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

กมลวรรณ เทพจั้ง

นักศึกษาหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

วิเชียร ไทยเจริญ

นักวิชาการอิสระ ด้านสาธารณสุขชุมชน วิจัยชุมชน
อดีตนักวิชาการสาธารณสุขศูนย์อนามัยเขต 11 นครศรีธรรมราช
E-mail: drwichian2504@hotmail.com

การจัดการเรียนการสอนผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต”
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์)

Learning and Teaching of Electronic Book on Buddhist Proverb for The 6th
Primary School Students, Wat Thakoy School (Sakun-Upathum)

ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร*, นมล จำปาเทศ, สุวรรณ ชูชัย, คณิตา ฮวบเอม และสรिता สุทธิศักดิ์ศรี
Ntapat Worapongpat*, Nhon Champates, Suwanna Chuchai, Kanitda Huabaem
and Sarita Suthisaksak

Received: 28 August 2022, Revised: 24 May 2023, Accepted: 27 May 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์) ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์) ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งหมด 12 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์) ที่สร้างขึ้นมานั้น มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่โดยรวมแล้วนักเรียนพึงพอใจมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และด้านเนื้อหา มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$, S.D. = 0) ลำดับที่ 2 คือ ด้านมีการยกตัวอย่างประกอบ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.92$, S.D. = 0.28) ลำดับที่ 3 คือ ด้านรูปแบบนวัตกรรมมีความน่าสนใจ ความพึงพอใจอยู่

ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.83, S.D. = 0.37) ลำดับที่ 4 คือ ด้านมีความแปลกใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเรื่อง “พุทธสุภาษิต” มากขึ้น ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.33, S.D. = 0.75) ลำดับที่ 5 คือ ด้านผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 0.72) โดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวมทุกด้าน เท่ากับ 4.71 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมทุกด้านเท่ากับ 0.34

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, หนังสืออิเล็กทรอนิกส์, พุทธศาสนสุภาษิต

Abstract

This Article aimed to study 1) To develop of Electronic Book, to have an efficiency according to the criteria 2) To study satisfaction of student's effect by using Electronic Book on Buddhist Proverb for the 6th Primary School Students the sample was Qualitative Research They was selected by students the 6th Primary School at Watthakoy School amount 12 person the instrument for collecting data was Quality evaluation and Satisfaction evaluation Analysis data by Descriptive statistics in this research used the Percentage value and the average value($\bar{x}$) and Standard Deviation(S.D.) The research results were found as follows; 1) The result development of Electronic Book on Buddhist Proverb for the 6th Primary School Students was found that it was efficiency according to the criteria so in accordance with hypothesis number one. 2) Study students' satisfaction of Electronic Book on Buddhist Proverb was found the benchmark all satisfaction level is the most Sort in descending order the First 1st Suitable content for students and The content is clear and easy to understand was found satisfaction level is the most($\bar{x}$ = 5.00, S.D. = 0) the Second 2nd illustrative example side was found satisfaction level is the most($\bar{x}$ = 4.92, S.D. = 0.28) the third 3rd Innovation is interesting was found satisfaction level is the most ($\bar{x}$ = 4.83, S.D. = 0.37) the fourth 4th Learning and teaching are exotic and The students are understanding of the content are was

found satisfaction level is the most ($\bar{x}$ = 4.33, S.D. = 0.75) the fifth 5th Apply of knowledge to daily life was found satisfaction level is the most ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 0.72) Overall average ($\bar{x}$) including all aspects equal to 4.71 and Standard Deviation(S.D.) including all aspects equal to 0.34

Keywords : Learning and Teaching, E-book, Buddhist Proverb

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

การศึกษาของไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 มาตรา 64 และมาตรา 663 ระบุว่า “หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียน” ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต

และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือวิชาการ สิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น” และ “ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้เพื่อให้มีความรู้และทักษะกระบวนการต่าง ๆ อย่างเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง”

การพัฒนาการเรียนรู้ใช้การสอนที่จะถ่ายทอดความรู้จากครูเพียงอย่างเดียวแต่เป็นการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ข่าวสารข้อมูลที่มีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะต้องแสวงหาความรู้และเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาโดยใช้สื่อต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสื่อเหล่านี้สามารถที่จะกระตุ้นความสนใจ และสนองความต้องการของผู้เรียนในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนาสื่อการสอนหรือสื่อการศึกษาต่าง ๆ ให้ทันความต้องการของผู้เรียน ครูสอนเองก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากเดิมที่ใช้ครูเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ เป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และปฏิบัติด้วยตนเองมากขึ้น ครูผู้สอนเป็นผู้บอกกล่าวแนะนำแนวทางซึ่งมีอยู่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนนำไปประมวลพิจารณาเลือกปฏิบัติด้วยตนเอง ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจถึงจุดหมาย หาวิธีการ เทคนิคเข้ามาช่วยในการสอน โดยเฉพาะสื่อการสอน จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในอดีตสำหรับเยาวชนยังไม่เป็นสิ่งที่ไม่กระตุ้นการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนสนใจเท่าที่ควร เพราะครูและบุคคลากรทางการศึกษายังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ ขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และเน้นการสอนที่ไม่กระตุ้นผู้เรียนให้น่าสนใจ เน้นวิชาความรู้มากกว่าการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แก่เด็กและยังไม่สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ จากสิ่งต่าง ๆ ใกล้ตัวได้ขณะเดียวกันครูได้รับการพัฒนายังไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อาทิ พุทธศาสนสุภาษิต ที่เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 **สุภาษิต** ย่อมเป็นที่นิยมของหมู่ชนทั้งหลาย ถึงแม้จะต่างเชื้อชาติต่างศาสนาต่างก็มีสุภาษิตในหมู่ของตน คำสุภาษิตนั้น เป็นคำสั้นๆ จำได้ ไม่ยากเย็น อีกทั้งไพเราะ และมีความหมาย ลึก กินใจ **"พุทธศาสนสุภาษิต"** มีคุณค่า และประโยชน์ แก่ ผู้ที่อยู่ในวัยเรียน หากมีเวลา ให้แก่พระศาสนาบ้าง เพียงอ่าน และท่องจำวันละบท ศึกษาให้เข้าใจ จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและนำไปใช้ได้ จึงควรต้องสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเรื่องพุทธศาสนสุภาษิตนี้ขึ้นมา เพราะถ้าผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องพุทธศาสนสุภาษิตจะสามารถนำประโยชน์ของ

การเรียนรู้และเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพิ่มพูนคุณธรรม และค่านิยมที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนได้

สื่อการสอน นับว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอน เนื่องจากสื่อเป็นตัวกลางที่จะช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการสอน ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัสได้ด้วยตา หู และการเคลื่อนไหวจับต้องได้แทนการฟังหรือดูเพียงอย่างเดียว เป็นรากฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และช่วยความทรงจำอย่างถาวร ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์เดิมไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ๆ ได้ เมื่อมีพื้นฐานประสบการณ์เดิมที่ดีอยู่แล้ว ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในความหมายของบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ทั้งสิ้น จะเห็นได้จากการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน ที่นำสื่อการสอนและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และวิธีหนึ่งที่สามารถทำได้คือ การรู้จักคิดสร้างสรรค์นำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เป็นสื่อเทคโนโลยีอีกประเภทหนึ่งที่จะช่วยสร้างการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาได้เข้าใจเนื้อหาข้อมูลที่ง่ายและสามารถเข้าถึงได้ง่ายทุกที่ทุกเวลา โดยจะสร้างขึ้นด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถอ่านข้อมูลผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้ทั้งระบบออฟไลน์ และออนไลน์ คุณลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) สามารถเชื่อมโยงไปยังส่วนต่าง ๆ ของหนังสือของหนังสือเว็บไซต์อื่น ๆ นอกจากนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ยังสามารถแทรกภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดีโอ และเชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์อื่น ๆ ได้ สามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ รูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) รวมไปถึงโปรแกรมสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ก็มีการพัฒนาขึ้นเพื่อที่จะตอบโจทย์ความต้องการของคนสมัยใหม่ให้มากขึ้นด้วย การวิจัยในครั้งนี้จึงมีประโยชน์ที่จะได้ศึกษารูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) รวมไปถึงการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ขึ้นมา เพื่อเป็นสื่อให้ความรู้ในเรื่องพุทธศาสนสุภาษิต

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวัดท่าคอย(สฤณอุปถัมภ์) ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยจึงศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นำไปแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่กำลังเกิดขึ้น และให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเน้น “ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ”

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สฤณอุปถัมภ์) ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สฤณอุปถัมภ์)

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สฤณอุปถัมภ์) ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้เป็นหลัก ในการพัฒนา ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์(E-book)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) หมายถึง เอกสาร ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอข้อมูลด้วยสื่อหลายมิติ เช่น ข้อความ ภาพนิ่ง เสียง ภาพเคลื่อนไหวผ่านจอคอมพิวเตอร์ให้อยู่ในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ โดยการประสานเชื่อมโยงสัมพันธ์ของ เนื้อหาที่อยู่ในแฟ้มเดียวกันหรืออยู่คนละแฟ้มเข้าด้วยกันทำให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่าง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถที่จะเลือกเรียนได้ตามความต้องการไม่จำกัดเวลาและ สถานที่

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนสุภาษิต

พุทธศาสนสุภาษิต คือ สุภาษิตที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงดำรัสไว้ สามารถใช้ได้ทั้งเป็นแนวทางดำเนินชีวิตประจำวัน เตือนใจ ตอปปัญหาที่สงสัย หรือ แม้แต่เตือน สติ ให้เรา หู ตา สว่าง เกิดปัญญาเข้าใจ ได้อุบายที่ดีในการดำเนินชีวิต การแก้ปัญหา และพ้นจากเครื่องเศร้าหมองได้

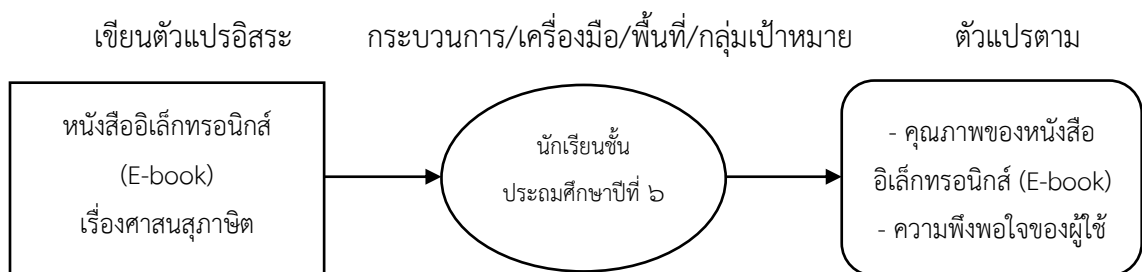
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทำให้พบว่า การจัดการเรียนรู้การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ที่มีประสิทธิภาพนั้นสามารถส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ที่เรียน ผ่านสื่อสูงขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และข้อสังเกตอีก ประการหนึ่งคือการกำหนดค่าประสิทธิภาพของสื่อนวัตกรรม ซึ่งเป็นค่าที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น จะขึ้นอยู่กับ ระดับความยากง่ายของรายวิชา ที่ใช้ทำสื่อ ซึ่งบางรายวิชาจะเน้นในส่วนของความรู้ความจำความเข้าใจ ก็จะตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพของสื่อที่ 80/80 แต่บางรายวิชาที่เป็นลักษณะ การคิดวิเคราะห์ การคำนวณ ขึ้นสูงที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และจากการงานวิจัยข้างต้น ยังไม่มีผู้วิจัยท่านใด ได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-books) เกี่ยวกับ รายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วมาจัดการเรียนการสอนโดยผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ที่เกี่ยวข้อง กับรายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสืบต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือโรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์) อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี ประชากร คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์) ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งหมด 12 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรโรงเรียนหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าคอย (สกุณอุปถัมภ์) และวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ในรายละเอียดเนื้อหาสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำมาสร้างเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพและความถูกต้องของเนื้อหาเพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และแบบสอบถามชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	<i>S. D.</i>	ระดับคุณภาพ
1	ด้านการออกแบบ	3.44	0.47	ดี
	1.1 การจัดเรียงเนื้อหา	3.67	0.47	ดีมาก
	1.2 ความต่อเนื่องของการนำเสนอเนื้อหา	3.33	0.47	ดี
	1.3 ความสะดวกในการใช้งาน	3.33	0.47	ดี
2	ด้านตัวอักษรและสี	3.33	0.31	ดี
	2.1 ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	3.00	0.00	ดี

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	<i>S.D.</i>	ระดับคุณภาพ
	2.2 ความเหมาะสมของรูปแบบตัวอักษร	3.33	0.47	ดี
	2.3 ความเหมาะสมของสีตัวอักษร	3.67	0.47	ดีมาก
3	ด้านภาพและวิดีโอประกอบ	3.50	0.47	ดีมาก
	3.1 ความเหมาะสมของภาพประกอบ	3.33	0.47	ดี
	3.2 ขนาดของภาพประกอบ	3.33	0.47	ดี
	3.3 ความเหมาะสมของวิดีโอประกอบ	3.67	0.47	ดีมาก
	3.4 ความชัดเจนของเสียง	3.67	0.47	ดีมาก
4	ด้านเนื้อหา	4.00	0.00	ดีมาก
	4.1 ความถูกต้องของเนื้อหา	4.00	0.00	ดีมาก
	4.2 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.00	0.00	ดีมาก
	เฉลี่ย	3.57	0.42	ดีมาก

จากตารางที่ 1 พบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อพิจารณาทางด้านมีคุณภาพ ดังนี้

1) ด้านการออกแบบ พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคุณภาพในเรื่องการจัดเรียงเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก และมีคุณภาพในเรื่องความต่อเนื่องของการนำเสนอเนื้อหาและความสะดวกในการใช้งานอยู่ในระดับดี

2) ด้านตัวอักษรและสี พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคุณภาพในเรื่องความเหมาะสมของสีตัวอักษรอยู่ในระดับดีมาก และมีคุณภาพในเรื่องความเหมาะสมของขนาดตัวอักษรและความเหมาะสมของรูปแบบตัวอักษรอยู่ในระดับดี

3) ด้านภาพและวิดีโอประกอบ พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคุณภาพในเรื่องความเหมาะสมของวิดีโอประกอบและความชัดเจนของเสียงอยู่ในระดับดีมาก และมีคุณภาพในเรื่องความต่อเนื่องของความเหมาะสมของภาพประกอบและขนาดของภาพประกอบอยู่ในระดับดี

4) ด้านเนื้อหา พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคุณภาพในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหาอยู่ในระดับดี

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.34)

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ

ข้อ	ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความพึงพอใจ
1	รูปแบบนวัตกรรมมีความน่าสนใจ	4.83	0.37	มากที่สุด
2	มีคู่มือบอกวิธีการใช้ละเอียดและชัดเจน	5.00	0	มากที่สุด
3	มีความแปลกใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.33	0.75	มากที่สุด
4	เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน	5.00	0	มากที่สุด
5	เนื้อหามีความชัดเจนเข้าใจง่าย	5.00	0	มากที่สุด
6	มีการยกตัวอย่างประกอบ	4.92	0.28	มากที่สุด
7	ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเรื่อง “พุทธสุภาษิต” มากขึ้น	4.33	0.85	มากที่สุด
8	ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.25	0.72	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.71	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 เมื่อเรียงลำดับประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนจากมากไปหาน้อยพบว่าลำดับที่ 1 คือ ด้านเนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน และด้านเนื้อหาความชัดเจนเข้าใจง่าย ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00, S.D. = 0) ลำดับที่ 2 คือด้านมีการยกตัวอย่างประกอบ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.92, S.D. = 0.28) ลำดับที่ 3 คือ ด้านรูปแบบนวัตกรรมมีความน่าสนใจ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.37) ลำดับที่ 4 คือ ด้านมีความแปลกใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเรื่อง “พุทธสุภาษิต” มากขึ้น ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.75) ลำดับที่ 5 คือ ด้านผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.72)

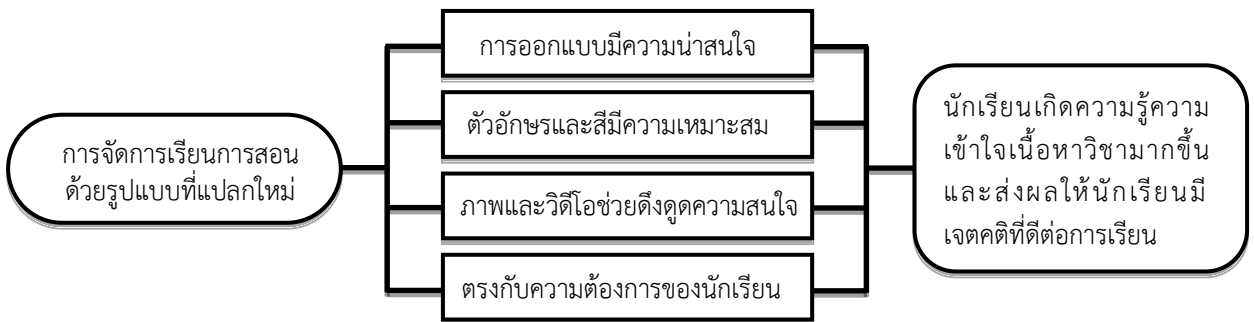
อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าผลการการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นมานั้น มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทางด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบของการวิจัยตั้งแต่ต้น รวมถึงเรื่องการจัดทำเนื้อหาข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนา ศรีกระจำจ่าง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ 83.54/86.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนอกจากความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ผู้วิจัยยังใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้และทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำเป็นแนวทางการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ซึ่งหลักทฤษฎีเหล่านั้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุข้อตกลงเบื้องต้นของการเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามเป้าหมายของการศึกษา คือ เกิดการถ่ายทอดความรู้และมุ่งพัฒนาการ ทางด้านสติปัญญาความสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วนำมาใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ที่สนใจและใฝ่ในความรู้และยังเป็นแหล่งความรู้เพื่อศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี พุทธร ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนา ความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิศาสตร์ภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องการอ่านจับใจความ พบว่าความพึงพอใจของ นักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.53$, $S.D. = 0.60$)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่าคอย(สกุณอุปถัมภ์) พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่แปลกใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่แปลกใหม่ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้นและส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ ตัวอักษรและสีที่ใช้มีความเหมาะสม มีภาพและวิดีโอประกอบเพื่อช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน และเนื้อหาที่นำมาถ่ายทอดตรงกับความต้องการของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนนำไปประยุกต์ใช้ต่อในชีวิตประจำวันได้

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเข้าใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) อยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า เมื่อครูจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่แปลกใหม่ มีการนำเสนอที่น่าสนใจ เวลาที่เหมาะสม สามารถสรุปให้เข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและหาคำตอบด้วยตนเอง หรือกิจกรรมใดที่ตรงหรือใกล้เคียงกับความต้องการของนักเรียน สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้นก็จะส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

ครูควรหาแนวทางพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในบทเรียนอื่น ๆ หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป เพื่อให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) มีคุณภาพที่ดีและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายให้คณะครูได้ร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนาพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ และนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกและเป็นตัวช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสนใจในการเรียนและกระตุ้นนักเรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาวิชาหรือระดับชั้นอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย โดยควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เป็นสำคัญ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในเนื้อหาวิชาหรือระดับชั้นอื่น ๆ 2) ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) มาผสมผสานกัน ทั้งในรูปแบบของสื่อหลักและสื่อเสริม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนมากที่สุด และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ 3) ควรมีการศึกษการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ผ่านระบบออนไลน์ โดยมีการเชื่อมโยงกับแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม และศุภนิดา สุตสวาท. (2556). **การพัฒนาชุดฝึกอบรมออนไลน์ เพื่อการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับครูในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2534). **เทคโนโลยีใหม่ในงานการศึกษา**. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัครเดช ศรีมณีพันธ์. (2547). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบสื่อประสม เรื่องการใช้สื่อการสอน สำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิรพันธ์ เดมะ. (2545). **หนังสืออิเล็กทรอนิกส์**. วารสารวิทยบริการ, 13(1), 5.
- ชุติกัญจน์ ใจบางยาง. (2560). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้รูปแบบการสืบเสาะความรู้ (5E) เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงพร บุรณะพงศ์. (2560). **ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. รายงานการวิจัย. โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8.
- ทัศนกร สมใจหวัง และน้ามนต์ เรืองฤทธิ์. (2558). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนแท็บเล็ต เรื่อง ความรู้สู่อาเซียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- ธนภรณ์ นนตะแสน, ประยูร บุญใช้ และณรงค์ศักดิ์ พรหมวัง. (2558). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วารสารวิชาการ หลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.

บุปผาชาติ ทัพทิกธน์. (2540). **เครือข่ายใยแมงมุมโลกในโลกของการศึกษาศรีวิทยาศาสตร์.**

วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 11(3), 18.

พจนา ศรีกระจ่าง. (2556). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 9(1), 154-165.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). **พุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม.** กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.

ไพฑูรย์ ศรีฟู. (2550). **E-Book หนังสือพูดได้.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฐานบุ๊คส์.

มนตรี แยมกสิกร. (2550). **เกณฑ์ประสิทธิภาพในการวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน.** วารสารศึกษาศาสตร์, 19(1), 5.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพมหานคร: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

สุภาวดี พุทธศร. (2559). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิศาสตร์ภาคกลาง.** วารสารการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา.

เสาวลักษณ์ ญาณสมบัติ. (2545). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง นวัตกรรมการสอนที่ยืดหยุ่น เป็นสำคัญ.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Malathi Letchumanan. Rohani Ahmad Tarmizi. (2010). **อ้างอิงใน วรรณชนันท์ เอียดตัน.**

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

ผู้เขียน

ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร 10170
E-mail: dr.thiwat@gmail.com

นณล จำปาเทศ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร 10170

สุวรรณา ชูชัย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร 10170

คณิตฎา ฮวบเอม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร 10170

สรिता สุทธิศักดิ์ศรี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร 10170

ผลกระทบทางสังคมภายหลังการรับร่าง พ.ร.บ. LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับจากมติรัฐสภา Social impact after adopting all 4 LGBTQ bills from parliament resolutions

สมถวิล เอี่ยมโก*, เลห์ล้า ตรีเอากานุกูล และวิกรม บุญนุ่น

Somthawin lamko*, Lelar Treeaekanukul and Vikrom boonnun

Received: 17 September 2022, Revised: 26 June 2023, Accepted: 28 June 2023

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการผลกระทบทางสังคมภายหลังการรับร่าง พ.ร.บ. LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับจากมติรัฐสภานี้มุ่งนำเสนอสภาพสถานการณ์ผลกระทบทางสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบในสังคมภายหลังที่มีการรับร่าง พ.ร.บ. LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับจากมติรัฐสภา อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆในสังคม อาทิ การส่งเสริมและสร้างความเข้าใจเรื่องเพศและส่งเสริมการสร้างการยอมรับในด้านความเสมอภาค ความเท่าเทียม วิถีทางเพศของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศต่อไปในอนาคต ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางสังคมภายหลังการรับร่าง LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับมีหลายด้านดังนี้

1. ผลกระทบด้านความเสมอภาค ความเท่าเทียมในการแสดงออกทางความคิด สายตา และคำพูดของคนในสังคม มีดังนี้

1.1 ผลกระทบด้านครอบครัว เป็นการส่งเสริมให้คนทั่วไปได้เล็งเห็นถึงการมีสถานะตัวตนของความเป็นมนุษย์ปุถุชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมมากขึ้น เกิดข้อหาสารมึชองทางการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจ สื่อให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์เนื้อหาในร่างแต่ละฉบับและกระตุ้นให้คนเข้าใจ ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้างที่จะส่งผลให้เกิดการลดการรังเกียจเหยียดฉันท่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคม

1.2 ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันทุกเพศสภาพในสังคมและ เอื้อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการยอมรับและเข้าใจกลุ่ม LGBTQ จากคนรอบข้างและกระจายไปในทุกกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะส่งผลดีกับตัวผู้มีความหลากหลายทางเพศเองทั้งในเชิงจิตศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.3 ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ช่วยส่งเสริมให้เกิดกระแสการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และมีหลากหลายสื่อที่มาช่วยสร้างให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มความหลากหลายทางเพศมากขึ้น อาทิ ดาราต่างพากันพาเหรดออกมาช่วยประชาสัมพันธ์ อันจะส่งผลต่อการสร้างการยอมรับให้กับคนในสังคมเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศในอนาคตมากขึ้น จะเห็นได้จากเริ่มมีหน่วยงานต่างๆ ในสังคมเริ่มให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมเพื่อให้โอกาสพัฒนาศักยภาพและจัดพื้นที่ทางสังคมกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อให้เกิดการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อทุกคน อาทิการร่วมจัดกิจกรรมในเดือนไพรด์ การสร้างเวทีพูดคุยประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศ ในสถาบันการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นต้น กิจกรรมที่หน่วยงานจัดขึ้นจะส่งผลดีต่อการสร้างและให้โอกาสในการเข้าถึงสิทธิกับทุกเพศวิถีและสร้างความเสมอภาคในสังคมในอนาคตมากยิ่งขึ้น

2. ผลกระทบในด้านบวกจากสื่อสาธารณะ ช่วยออกข่าว การรับร่าง พ.ร.บ.การพูดคุยตามสถานีสื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องดังจะเห็นได้จากข่าวและการประชาสัมพันธ์ เพราะเป็นประเด็นในกระแสจะช่วยส่งผลให้สถานการณ์การกดทับ การตีตราที่เคยเกิดขึ้นต่อบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศจากสื่อต่างๆ ในอดีต เกิดการเปลี่ยนแปลงไป เกิดการเข้าใจ เห็นใจกัน และมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันต่อหน้าและลับหลัง จะทำให้เกิดความรัก ความเคารพ การสงเคราะห์ อนุเคราะห์กันมากกว่าการทะเลาะวิวาทกัน จะช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมให้มากยิ่งขึ้นเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งด้านพฤติกรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลต่างๆ ในสังคม โดยไม่แบ่งแยกเพศและเพศวิถี

คำสำคัญ : ผลกระทบทางสังคม, พ.ร.บ., มติรัฐสภา, LGBTQ

Abstract

Academic articles on social impacts after adopting the 4 LGBTQ Act This edition of the parliamentary resolution aims to present the situation of both positive and negative social impacts in society after the 4 draft LGBTQ bills were adopted by parliamentary resolutions. which will lead to change in various areas in

society, such as promoting and building understanding of gender and fostering acceptance of equality equality The sexual orientation of people in society towards LGBT people in the future. The study found that the social impact after adopting all 4 LGBTQ drafts has several aspects as follows

1. Effects on equality equality in the expression of ideas The eyes and words of people in society are as follows:

1.1 Family impact This is to encourage the general public to see the presence of human beings of more LGBT+ people in society. The media cooperate in publicizing the contents of each draft and encouraging people to understand. It helps to foster relationships among family members and people around them that will result in reducing disgust towards LGBT people in society.

1.2 Social and Economic Perspective: It supports and promotes the creation of an image and an environment conducive to the coexistence of all genders in society and It creates an environment that is conducive to acceptance and understanding of LGBTQ people from people around them and spreading to all groups in society. Especially beneficial to males with their own gender diversity in both parapsychology and social sciences.

1.3 Environmental impact helps to promote the flow of knowledge and understanding about LGBT people. And there are many media that help create more awareness about LGBTQ groups, for example, celebrities parade out to help publicize. This will affect the creation of more acceptance among people in society about LGBT people in the future. It can be seen that various departments in society have started to support and promote activities to provide opportunities for potential development and set up a social space with LGBTQ people for creative expression and benefit to all. person such as participating in activities in the month of Plai Creating a forum to discuss legal issues related to gender diversity in educational institutions such as Sukhothai Thammathirat Open

University Rangsit University This has a positive effect on creating and providing opportunities for access to rights for all genders and creating greater equality in society in the future.

2. Positive Effects From the public media helping to issue news, the acceptance of the draft Act on Talking at the media station of the person concerned, as can be seen from the news and public relations. Because it is an issue in the stream will help result in a pressing situation. The stigma that has been committed against LGBT people in the media in the past has changed. Understanding, sympathizing, and having good interactions with each other face to face and behind their backs It will cause love, respect, support and compassion. more than a quarrel It will help to strengthen the unity in society to have more unity in both behavior and way of life of people in society. without separating gender and sexual orientation.

Keywords: Social impact, Act, Parliamentary resolution, LGBTQ

บทนำ

จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) อันเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่หลากหลายหน่วยงานต่างให้การยึดถือเรื่อยมาจวบจนปัจจุบันนั้น ถึงแม้ที่ผ่านมาจะยังไม่มีกรบัญญัติสิทธิของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่เรียกย่อๆกันว่า กลุ่มLGBTQ เอาไว้อย่างชัดเจน แต่หากพิจารณาตามหลักปฏิญญาดังกล่าวที่ได้กล่าวถึงสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ว่ามีติดตัวมาแต่กำเนิดบนพื้นฐานของการไม่แบ่งแยกอันจะทำให้มนุษย์สามารถมีวิถีการดำรงชีวิตตามความสามารถของตนเองอย่างสมศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดใดอันจะเป็นการล่วงละเมิดแห่งปฏิญญานี้

ดังนั้นสิทธิดังกล่าวย่อมจะหมายรวมถึงสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศตามไปด้วย รัฐภาคีต่างๆ ย่อมมีหน้าที่ตามพันธกรณีในการที่จะนำหลักปฏิญญาดังกล่าวไปเป็น

ต้นแบบในการจัดทำระบบกฎหมายของตนและปฏิบัติต่อประชาชน ให้สอดคล้องตามมาตรฐานตามศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เสมอภาคกัน (สมถวิล เอี่ยมโก และ กฤตเมธ บุญนุ่น, 2564) จะเห็นได้ว่าจากผลการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2565 ที่ผ่านมา ที่มีนายชวน หลีกภัย เป็นประธานการประชุม มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) สมรสเท่าเทียม -พ.ร.บ.คู่ชีวิต” 4 ฉบับ ผลออกมาว่าสภาฯ มีมติรับหลักการร่าง “พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม-พ.ร.บ.คู่ชีวิตทั้ง” 4 ฉบับ โดยที่ประชุมได้ลงมติแยกทีละฉบับคือ 1.ร่าง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... หรือร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมซึ่งเสนอโดยพรรคก้าวไกล สภาฯ รับหลักการ 210 เสียง ไม่เห็นด้วย 180 เสียง ไม่ลงคะแนน 4 เสียง 2.ร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิต พ.ศ. ... ซึ่ง ครม.เสนอ มติสภาฯ รับหลักการ 222 เสียง ไม่เห็นด้วย 167 เสียง 3.ร่าง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ซึ่ง ครม. เสนอ มติสภาฯ รับหลักการ ด้วยเสียง 230 เสียง ต่อ 169 เสียง 4.ร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิต พ.ศ. ... ที่เสนอโดยพรรคประชาธิปัตย์ มติสภาฯ เสียงข้างมากรับหลักการ ด้วยเสียง 251 เสียง ต่อ 124 เสียง งดออกเสียง 30 เสียง นอกจากนี้สภาผู้แทนราษฎรยังตั้งคณะกรรมการ มาธิการ (กมธ.) วิสามัญ 25 คน แบ่งตามสัดส่วน ครม. 5 คน และพรรคการเมือง 20 คน จะแปรญัตติภายใน 15 วัน ทั้งนี้ให้ยึดร่างครม.ทั้ง 2 ฉบับ จึงนับเป็นการเริ่มต้นนับหนึ่งในการคืนสิทธิชีวิตคู่ "LGBTQ+" เพื่อคืนความหลากหลายทางเพศตามกฎหมายควรได้รับ(www.kaohoon.com,news.2565)

ที่ผ่านมาสถานการณ์ปัญหาและการไม่ยอมรับจากคนรอบข้างของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งด้วยจากความเข้าใจผิดในเพศวิถีเพศสภาพ วิธีทางเพศ นอกจากนั้นจากบทเรียนการทำงานกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศตอกย้ำให้เห็นว่าการตีตราและการกดทับเรื่องเพศจากคนทั่วไปส่งผลกระทบต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในเชิงลบมากกว่าบวก(สมถวิล เอี่ยมโก และ กฤตเมธ บุญนุ่น, 2564)

จากที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่าสถานการณ์ปัญหาทางสังคมในสิทธิส่วนบุคคลของผู้มีความหลากหลายทางเพศยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสื่ออีกประการคือ แม้แต่ตัวผู้มีความหลากหลายทางเพศเองก็ยังไม่เห็นความสำคัญของปัญหาของตนเองดีพอ ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างการแบ่งแยกทางความคิดของคนในสังคมให้เกิดขึ้นระหว่างเพศต่างๆ ในสังคม แม้จะมีหลายหน่วยงานพยายามหาแนวทางแก้ไขก็ยังคงมีปัญหาให้พบเห็นผ่านสื่อที่นำเสนอในหลากหลายช่องทาง ที่มาของปัญหาเหล่านั้นส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจใน

เพศสภาพ มิติทางเพศ วิธีทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศและยังไม่ได้เข้าใจในบทบาททางเพศของบุคคล จึงจะเห็นสถานการณ์การเลือกปฏิบัติ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคลหลากหลายทางเพศนั้นเกิดขึ้นในทุกระดับของสถาบันทางสังคม

กล่าวได้ว่าถึงแม้ว่าสภาผู้แทนราษฎร จะรับหลักการ ทั้ง ร่างพ.ร.บ.แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งฯ สมรสเท่าเทียม และร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ทั้ง 4 ฉบับ ในวาระหนึ่งแล้ว แต่กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายยังไม่จบ จึงต้องติดตามกันต่อไปในชั้นกมธ. ตอนลงมติรายนามตราในวาระสอง และตอนที่สภาผู้แทนราษฎรจะลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่กับร่างทั้งฉบับในวาระสาม ระยะเวลาอาจยาวเลยไปจนถึงการพิจารณาในชั้นวุฒิสภาอีกสามวาระ นอกจากนี้ ร่างพ.ร.บ.แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งฯ สมรสเท่าเทียม ยัง ไม่ได้เป็นร่างหลักในการพิจารณาชั้นกมธ. จึงอาจเป็นจุดสำคัญที่ต้องร่วมกันติดตามว่า ท้ายที่สุดแล้วสมรสเท่าเทียม จะสามารถผ่านสภาไปจนถึงวาระสามได้หรือไม่อย่างไร ถึงแม้ปัจจุบันสังคมไทยเปิดกว้างและมีการยอมรับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ หรือ LGBTQ มากขึ้น กลับจะพบว่าไม่ว่าเพศสภาพใด อาชีพอะไร ในยุคที่ไอทีเฟื่องฟู เมื่อบุคคลใดมีตัวตนอยู่ในโลกโซเชียล ก็ยังหลีกเลี่ยงไม่พ้นปัญหาที่ต้องเจอคือ ไซเบอร์ บูลลี่ (Cyberbullying) หรือ การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ จะด้วยคาแรกเตอร์ของเพศสภาพ และนิสัยชอบเอนเตอร์เทน รวมถึงแนวคิดใหม่ๆ อาทิ การแต่งหน้าแปลกๆของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือแม้แต่เรื่องของเกย์ในสังคมไทยก็มีการแบ่งจัดประเภทตนเอง และของกลุ่มตนเองว่าเป็นเกย์แบบไหน เกย์รุก เกย์รับ อันเป็นค่านิยมที่มีรากฐานมาจากความคิดแบบผิวเมียชายหญิงซึ่งเป็นการสร้างอัตลักษณ์ตนเองว่าลักษณะแบบไหนพึงมี พึงปฏิบัติและหากเกย์จะแสดงตนเป็นรับก็ต้องมีความเป็นแมนหรือใช้คำพูดว่า รับแมนๆ ไม่แสดงออก เพราะการแสดงออกซึ่งความสาว ความเปรี้ยวในสังคมเกย์จะถูกผลักไสให้เป็นเกย์ชายขอบ หากินยากหรือไม่เป็นที่นิยม จึงมีการผลิตการกดทับซ้ำสร้างคำว่า ไบรับ ไบรุกขึ้นมาอีก อันมีรากฐานมาจากคำว่า Bisexuals หรือคนที่สามารถร่วมเพศได้ทั้งกับผู้ชายและผู้หญิง อันสะท้อนถึงความเป็นชายที่เคยหรือมีความปรารถนาทางเพศต่อผู้หญิง อันมีราคาว่าการเป็นชายรักชายที่ราคาต่ำกว่าคนที่อยู่ในกระแสนิยมของสังคมที่ชายเป็นใหญ่ มีการตั้งคำถามว่าทำไมสังคมเกย์ในไทยจึงยังต้องมาถามไถ่กันว่าใครเป็นรุก เป็นรับ ทั้งๆ ที่บทบาททางเพศของเกย์เป็นเรื่องที่ไม่ได้จะต้องถูกจำกัดว่า คนรุกจะต้องรุกตลอด และคนที่รับจะกลับมาเป็นรุกไม่ได้ จึงมีความอายบางอย่างของเกย์บางกลุ่มที่เกลียดกลัวการที่คนที่เป็นรับอันแสดงบทบาทเมียจะกลายมาเป็นผู้รุกคืน ด้วยวิธีคิดเช่นนี้เองเป็นการนำเข้าสู่และสถาปนาคุณค่า

ของการร่วมเพศแบบชายหญิงทางช่องคลอด ที่ทำให้ท่วงท่าและพฤติกรรมทางเพศของเกย์ต้องถูกจำกัดบทบาทว่าใครคือ ผัว และใครคือ เมีย ทั้งที่ลักษณะความสัมพันธ์ของเกย์นั้นเป็นเรื่องของผู้ชายที่นิยามความเป็นชายรักชายแต่กลับนิยามความสัมพันธ์ของกลุ่มตนด้วยทัศนคติของสังคมชายหญิงเพื่อที่จะสร้างการยอมรับที่ง่ายกว่า (ประชาติ, 2556)

ด้วยมุมมองนี้เองผู้ศึกษาเองสามารถวิเคราะห์ได้ว่าไม่ว่าจะมีการรับร่างหรือไม่รับร่าง พ.ร.บ.ที่เกี่ยวกับ LGBTQ ผลกระทบทางสังคมจากคนรอบข้างตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันที่มีต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงมีมาอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งด้วยความเข้าใจผิดในเพศวิถีเพศสภาพ และจากการแสดงออกมาด้วยพฤติกรรมที่ล้อไปกับการไม่รู้ของตนเองจะส่งผลให้บุคคลที่รับสารจากการสื่อสารของตนเองให้รู้สึกไม่ยินดีปรีดาไปด้วย จากบทเรียนการทำงานกับบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศของผู้ศึกษาเองในฐานะวิทยากรที่ให้การอบรมกับผู้มีความหลากหลายทางเพศมากกว่าสิบหกปี ช่วยย้ำให้เห็นว่าสถานการณ์ที่เป็นผลกระทบทางสังคมจากคนทั่วไป มีทั้งบวกและลบ และมีแนวโน้มไปในเชิงลบมากกว่าบวก แม้ว่าจะพบว่าอาจมีบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศบางคน บางกลุ่ม อาจยินดีปรีดาไปกับข่าวการรับร่างของมติรัฐสภา แต่ความรู้สึกด้อยค่าในตนเองที่สะสมมาเป็นระยะเวลายาวนานย่อมส่งผลในทางลบมากกว่าบวก หรืออาจตอบโต้ทางลบในใจ สถานการณ์ในสังคมที่พบเห็นกันอยู่จึงส่งผลกระทบในเชิงลบต่อการใช้ชีวิตที่เหลือของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยที่ตัวผู้พูด ผู้กระทำเองอาจไม่ได้รับรู้ผลจากผลกระทบของตนเองเลยก็ตาม

"เพราะเรื่องเพศเป็นเรื่องของทุกคน" ธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกลได้วิเคราะห์สาเหตุที่ร่าง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สร้างประวัติศาสตร์ในการรับฟังความคิดเห็นทางเว็บไซต์รัฐสภาด้วยการมีประชาชนเข้ามาแสดงความความคิดเห็นมากกว่า 45,000 คนในเวลาเพียง 3 วัน ธัญวัจน์เอง ซึ่งประกาศตัวเป็น ส.ส. "กะเทย" เป็นผู้นำการเสนอร่าง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งฯ เข้าสู่สภาเผยกับบีบีซีไทยว่าไม่ได้เป็นเรื่องเหนือความคาดหมาย และเป็นสิ่งที่สะท้อนความจริงว่า สังคมไทยให้ความสนใจ เข้าใจ และมองเห็นความไม่เสมอภาคทางเพศมากขึ้น (B.B.C.News, 2565)

จากที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่าสถานการณ์ปัญหาของผู้มีความหลากหลายทางเพศยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แม้จะมีการรับร่างทั้งสี่ฉบับแต่ผลกระทบทางสังคมในระยะยาวยังไม่รู้จะเป็นเช่นไร ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสื่อที่ยังใช้ถ้อยคำที่ยังแสดงการด้อยค่าใน

สังคมหรือแม้แต่ตัวของผู้มีความหลากหลายทางเพศเองยังคงไม่เห็นความสำคัญของปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นเองดีพอ ซึ่งเท่ากับกำลังสร้างการแบ่งแยกทางความคิดของคนในสังคมให้เกิดขึ้นระหว่างเพศต่างๆ ในสังคม การไม่เข้าใจในเพศใดเพศหนึ่งโดยให้อีกเพศหนึ่งแตกต่างจากตนแม้มีเพศสภาพเดียวกัน เกิดจากความไม่เข้าใจในมิติทางเพศ วิถีทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศและยังไม่ได้เข้าใจในบทบาททางเพศของบุคคลแล้วคิดและแสดงออกมาด้วยคำพูด การแสดงออกมาในรูปแบบการตีตราทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ และแสดงในเชิงจิตรอนสีทิตทางเพศ ทั้งนี้ในความเป็นจริงนั้นสถานการณ์ผลกระทบทางสังคมภายหลังการรับร่างทั้ง 4 ฉบับ คงไม่ได้มองแค่เพศสรีระจากที่มองเห็น จากการแสดงออกและจากเพศวิถี หลายฝ่ายจะให้ความเสมอภาคทางเพศโดยไม่ตีตราไม่สร้างตราบาปกับบุคคลที่มีเพศวิถีต่างจากตนเอง แต่คงหลีกเลี่ยงไม่ได้กับการที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศอาจจะยังถูกล้อเลียน ถูกคนใช้คำพูดที่เสียดแทงความรู้สึกจากการสื่อสารที่ผู้พูด ผู้กระทำทำไปโดยที่ตนเองไม่รู้ว่าการสื่อความนั้นจะไปกดทับความรู้สึก สร้างความกดดันทางจิตใจต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งจะยังผลให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่ได้รับความเสมอภาคไปด้วยเช่นกัน

วันที่ 15 มิ.ย.65 นายพนิต วิจิตเรศรัษฎ์ ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ (ปชป.) โพสต์ข้อความผ่านเพจส่วนตัว "Panich Vikitsreth - พนิต วิจิตเรศรัษฎ์" ระบุว่า วันนี้ได้ลงมติรับหลักการร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิต และ ร่าง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม ทั้ง 4 ฉบับ ทั้งของรัฐบาลและของเพื่อนสมาชิกเป็นผู้เสนอ ..มองว่าทุกฉบับมีเนื้อหาและข้อมูลที่ยังต้องถกเถียงกันในชั้นของกรรมาธิการต่อไป ซึ่ง พ.ร.บ.แต่ละฉบับได้ให้สิทธิต่างๆกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่ต่างกันไป แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การที่ทุกคนได้ใช้ชีวิตคู่อย่างเท่าเทียม ทั้งสิทธิในด้านต่างๆ หรือสิทธิในการใช้นามสกุลร่วมกัน สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่สำคัญมากในการใช้ชีวิตร่วมกัน "พนิต" เห็นชอบร่าง พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม 4 ฉบับ มองว่าไม่มีใครเลือกเกิดได้ แต่ทุกคนเท่ากันได้ ด้วยการใช้กระบวนการทางกฎหมาย (ไทยรัฐ, 2565)

หากพิจารณาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)ส่งผลให้ประเทศไทยมีทิศทางที่ชัดเจนในระยะยาวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ใช้ยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านประกอบด้วยความมั่นคง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความเสมอภาคทางสังคม การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการปรับสมดุลของสภาพแวดล้อม และการพัฒนาภาครัฐโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของทุนมนุษย์ ให้ความยุติธรรมและลดความ

เหลื่อมล้ำทางสังคม เสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน เสริมสร้างเสถียรภาพของชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง ยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภาครัฐและส่งเสริมธรรมาภิบาล เน้นความสมดุลด้วย 3 หลักการคือ ความพอประมาณ ความสมดุลผสม และความรอบคอบ จากที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศไทยเองจำเป็นต้องจัดการกับความเหลื่อมล้ำและความไม่สมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมและสังคมที่เป็นเป้าหมายรวมของประเทศไทย เช่นเดียวกันกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นการรับร่าง LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับ

สรุป

แนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นที่เป็นผลกระทบทางสังคมภายหลังการรับร่าง LGBTQ เพื่อรองรับและแก้ไขผลกระทบทางสังคมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อลดผลกระทบทางสังคมที่มีต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนดังต่อไปนี้

1. เพื่อการแก้ปัญหาผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสังคมภายหลังการรับร่าง LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับ กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในยุคปัจจุบันที่ไม่กระทบกระเทือนกลุ่มอื่นๆเป็นการแก้ไขปัญหาที่สามารถจะสนองตอบความต้องการด้านสิทธิส่วนบุคคลด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม ไม่ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยการไม่ใช่ถ้อยคำที่ตนเองสรรหามา เถกเถก การตีฉิ่ง ตีฉาบ ควรเป็น การคำนึงถึงความเสมอภาค เท่าเทียมในการแสดงออกทางความคิด สายตา คำพูดในสังคมโดยอาศัยหลักการ ดังนี้

1.1 มิติด้านครอบครัว

- คำนึงถึงการคงอยู่ของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง
- ทำความเข้าใจให้ครอบครัว ครอบครัวข้างให้ลดการบูลลี่คนอื่นในสังคมไม่เลือกว่าเพศวิถีใดๆ

1.2 มิติทางสังคมและเศรษฐกิจ(Social and Economic Perspective)

- ช่วยกันสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันทุกเพศสภาพ

- สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อทุกกลุ่มคนโดยคำนึงถึงบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในเชิงจิตศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปลี่ยนจากการตีตราการบูลลี่ (a place to Hate) ให้เกิดสภาพที่ดีต่อคนในสังคม

1.3 มิติทางสิ่งแวดล้อม (Eco-efficiency Perspective)

- การส่งเสริมทุกคนในสังคมให้มีความเข้าใจต่อเพื่อนและบุคคลทั่วไปถึงวิถีทางเพศและความเข้าใจเรื่องความเสมอภาค เท่าเทียม ไม่ลดทอนความเป็นคนของทุกคน

- ส่งเสริมให้สังคมมีการจัดการที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนโดยครอบคลุมถึงผู้มีความหลากหลายทางเพศ

- ให้โอกาสการเข้าถึงสิทธิกับทุกเพศวิถี และสร้างความเสมอภาคทางสังคม

- สื่อสารสร้างความเข้าใจเรื่องร่าง พ.ร.บ. LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับ เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนเข้าใจในสิทธิและความเสมอภาคของทุกคน โดยเฉพาะช่วยให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถพึ่งพาตนเองได้และเข้าถึงสิทธิเท่าเทียมทางเพศ

2. การแก้ปัญหาผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นจากสื่อที่ส่งผลทางสังคมกับบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักพุทธธรรมที่ว่า “คน” จะดำเนินชีวิตไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือคนจะต้องพัฒนาจิตใจโดยใช้หลักพุทธธรรมซึ่งมุ่งเน้นให้เข้าใจธรรมชาติของโลกและชีวิต ให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้สังคมนำสู่ความสุข โดยนำหลักการแก้ปัญหาผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นภายหลังที่มีการรับร่าง พ.ร.บ. LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับ ที่เกิดขึ้นจากสื่อต่างๆ ที่มีต่อบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วยคุณลักษณะที่เรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ

ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือผลกระทบทางสังคมได้อย่างทันท่วงที

เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจ และการกระทำเป็นไปพอเพียง จะต้องอาศัยทั้ง คุณธรรมและความรู้ ดังนี้

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนประกอบด้วย ด้านจิตใจ คือการตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสม ในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือมีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่าง พ.ร.บ. LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และในชั้นปฏิบัติ เพื่อให้ทุกคนเข้าใจในเพศวิถีของผู้อื่น เกิดความเห็นใจกัน และมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันต่อหน้าและลับหลัง ทำให้เกิดความระลึกถึงกันสร้างสรรค์ให้เกิดความรัก ความเคารพ การสงเคราะห์ อนุเคราะห์กัน ไม่ให้มีการทะเลาะวิวาทกัน เสริมสร้างให้เกิดความสามัคคีในสังคม ก็จะทำให้สังคมมีความมั่นคงและเป็นเอกภาพได้ เพราะหากประพฤติดตามหลักธรรมนี้จะทำให้ระลึกถึงกันในแง่ดี ทำให้เกิดความรักใคร่ ประองดองกัน ทำให้เกิด ความเคารพ มีสัมมาคารวะต่อกัน ทำให้เกิดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน ทำให้ เกิดความไม่วิวาท บาดหมางกัน ทำให้เกิดความพร้อมเพรียง สัมครสมานสามัคคีกัน และ ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งด้านพฤติกรรมและวิธีการดำเนินชีวิต ในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลต่างๆ ในสังคม โดยไม่แบ่งแยกเพศและเพศวิถี

ด้านพฤติกรรมและวิถีชีวิต ได้แก่ มีวินัยในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลในสังคมโดยไม่แบ่งแยกเพศ วินัยเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษาและพัฒนามนุษย์ ให้มีความประพฤติดีทั้งกายและวาจา เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม เว้นจากความชั่วและพัฒนาตนให้เป็นผู้ที่มีวาจาชอบ คือ มีสัมมาวาจา พูดจารู้จักกาลเทศะ สามารถใช้วิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม มีการงานชอบ กล่าวคือ มีสัมมากรรมมีนตะและมีอาชีพชอบ กล่าวคือสัมมาอาชีวะสามารถทำมาหาเลี้ยงชีพได้อย่างดีมีสุข

ด้านจิตใจ ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ความเข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจ และสภาพจิตใจที่ดีงาม รวมทั้งความสุขเป็นการฝึกฝนในด้านจิต หรือระดับจิตใจให้มีความตั้งมั่นแห่งจิต เพื่อให้ใจสงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน จิตต้องกำหนดแน่วแน่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะเป็นการพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตทั้งในด้านคุณธรรม เช่น ความมีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในด้านความสามารถของจิต เพิ่มพูนความสามารถทางจิตมีความเพียรพยายามชอบ คือมีสมาธิมาจายามะ ฝึกฝนตนเองให้มีสติระลึกรู้ชอบ หมายถึง สัมมาสติ รู้ตนเองตลอดเวลาและมีความตั้งใจชอบ คือมีสมาธิมาสมาธิ มีจิตใจมั่นคง ตั้งใจ และมุ่งมั่นทำสิ่งใดให้สำเร็จได้ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้คนในสังคมเข้าใจเรื่องเพศ มิติทางเพศและวิถีทางเพศต่างๆ รวมทั้งแนวคิด ทศนคติ และค่านิยม

เมื่อพัฒนาให้มนุษย์เป็นคนดีได้แล้ว เขาจะมีความประพฤติดีทั้งกายและวาจา มีวินัยต่อตัวเอง รู้จักกาลเทศะ ประกอบอาชีพอย่างสุจริต มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีสติรู้ตนตลอดเวลา มีจิตใจมั่นคงและมุ่งมั่น มีความรู้เข้าใจ มีวิจาร์ณญาณ สามารถแยกแยะสิ่งดีชั่ว สิ่งที่ดีควรทำหรือไม่ควรทำ ตั้งอยู่ในเหตุและผล รู้จักวินิจฉัยไตร่ตรอง สามารถที่จะดำรงชีวิตให้อยู่อย่างถูกต้องและดีงาม ซึ่งถือว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เมื่อมนุษย์ได้รับการพัฒนาในขั้นนี้ มนุษย์ก็จะหลุดจากกิเลส ตัณหา ลดความอยาก มนุษย์ก็จะรู้จักคำว่าเพียงพอ

พอประมาณ การดำรงชีวิตของมนุษย์ก็จะเป็นความพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ตั้งอยู่ในความมีเหตุผล ไม่ไปกดทับ ตีตราคนอื่นให้รู้สึกด้อยค่าต่อตนเอง คำนึงถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบคอบ เตรียมพร้อมที่จะรับสภาพสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นหลังที่มีการรับร่างทั้ง 4 ฉบับ ซึ่งเป็นการสร้าง ความมั่นคงในการดำรงชีวิต เนื่องจากสามารถพึ่งพาตัวเองได้ อยู่บนขาของตนเองได้ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น มนุษย์ก็จะอยู่กับสรรพสิ่งในโลกด้วยความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนทำลายล้าง ทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่ต้องคำนึงว่าเมื่อไรร่าง LGBTQ ทั้ง 4 ร่างจะผ่านมติคณะรัฐมนตรี

สมถวิล เอี่ยมโก และ กฤตเมธ บุญนุ่น. (2564). การตีตราและการกดทับ LGBTQ ในสังคมไทย.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.ปีที่ 12 ฉบับที่ 1.หน้าที่ 384-398.

หนังสือพิมพ์รายวัน อุดรกิจ ข่าวหุ้น. (2565). "LGBTQ+" เฮ! สภายอมรับร่างหลักการ

พระราชบัญญัติความเท่าเทียมในการสมรส – 4 พรบ.สมรส.ออนไลน์.

<https://www.kaohoon.com/news/539068>. เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน 2565.

ผู้เขียน

สมถวิล เอี่ยมโก*

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค

สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค สำนักวิชาสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เลขที่ 80 หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

E-mail: somthawin0865524511@gmail.com

เลหล่า ตริเอกานุกูล

ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค สำนักวิชาสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เลขที่ 80 หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

E-mail: lelatree@gmail.com

วิกรม บุญนุ่น

อาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค สำนักวิชาสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เลขที่ 80 หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

E-mail: krittamate2017@gmail.com

การศึกษาตำนาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช

A study of Legends, Wisdoms, Products and Traditional and Contemporary Nangtalung Performances to Create a Map of Nakhon Si Thammarat's Nangtalung

วาที ทรัพย์สิน*, ขวัญตา หนูปล้อง, ลัญจกร นิลกาญจน์ และใหม่ บัวบาล

Watee Supsin *, Khwanta Hnuplong, Lunjakon Nillakan and Mai Buaban

Received: 9 January 2023, Revised: 7 June 2023, Accepted: 28 June 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาด้าน เรื่องเล่า ภูมิปัญญาหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช (2) เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยหนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช (3) เพื่อสร้างแผนที่วัฒนธรรมหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลเชิงลึกด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือนายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 32 คน ตัวแทนเครือข่ายสถานประกอบการหรือวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 สถานประกอบการจำนวน 5 คน ปราชญ์ชุมชนที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2 คน และตัวแทนกลุ่มโอท็อป ซึ่งเป็นสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์หนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้าน เรื่องเล่า หนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ 4 กระแส คือ กระแสที่ 1 ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย กระแสที่ 2 ได้รับอิทธิพลมาจากชา กระแสที่ 3 สันนิษฐานว่า หนังตะลุงรับอิทธิพลมาจากหนังใหญ่ซึ่งเล่นกันอยู่ก่อนในสมัยอยุธยา และกระแสที่ 4 สันนิษฐานว่าหนังตะลุงเกิดขึ้นที่จังหวัดพัทลุง ภูมิปัญญาหนังตะลุงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยในบางขั้นตอน แต่ยังคงมีความละเอียดและละเอียดละไม

ในการสร้างสรรค์งานในทุกกระบวนการ โดยเชื่อมโยงกับความเชื่อที่พึงปฏิบัติและห้ามปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่นายหนัง คณะหนัง และการแสดงหนังตะลุง ซึ่งความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้ มีหลากหลายทั้งที่เกี่ยวกับวิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เคล็ด และโชคกลาง เป็นต้น 2) ผลิตภัณฑ์หนังตะลุงยุคดั้งเดิมมีกระบวนการผลิตหนังตะลุงเริ่มต้นจากการเตรียมหนัง การร่างภาพบนหนัง การแกะหนัง การลงสีและเคลือบเงา สู่การประกอบตัวหนังและการเข้าตัวรูปหนัง สามารถจำแนกรูปแบบลักษณะและการใช้งานผลิตภัณฑ์หนังตะลุงที่มาจากการสืบทอดภูมิปัญญา การคิดค้นการใช้วัสดุ เทคนิค และขั้นตอนในการผลิต ซึ่งได้ผลิตภัณฑ์ จำนวน 1 รูปแบบ คือ รูปหนังเชิด ส่วนกระบวนการผลิตหนังตะลุงยุคร่วมสมัยมีกระบวนการผลิตหนังตะลุงที่ทันสมัยมากขึ้นโดยเพิ่มกระบวนการแปรรูปหนัง เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ จำนวน 3 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 รูปหนังเชิด แบบที่ 2 เป็นสิ่งที่ใช้ระลึก และแบบที่ 3 ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน ส่วนการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมมีรูปแบบการแสดงการแสดงหลักโดยเน้นเล่นหนังตะลุงผสมผสานกับบทเจรจาอย่างเดียว ใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาใต้) ไม่มีรูปแบบการแสดงเสริม จึงมีนายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมจำนวน 4 คน และการแสดงหนังตะลุงยุคร่วมสมัย มีรูปแบบการแสดงการแสดงหลักเล่นหนังตะลุงผสมผสานกับบทเจรจาตามสถานการณ์ปัจจุบัน ใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาใต้)ผสมผสานกับภาษากลาง (เป็นภาษาราชการ) มีรูปแบบการแสดงเสริม เช่น การร้องเพลง การทอล์คโชว์ และการแสดงคอนเสิร์ต จึงมีนายหนังตะลุงยุคร่วมสมัย จำนวน 28 คน และ 3) แผนที่วัฒนธรรมหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยนายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมจำนวน 4 คน นายหนังตะลุงยุคร่วมสมัย จำนวน 28 คน และสถานประกอบการผลิตภัณฑ์หนังตะลุงจำนวน 5 สถานประกอบการ เป็นเครื่องมือรูปแบบหนึ่งในการสืบสาน พันธุ์ ต่อยอด ศิลปะ และวัฒนธรรม ส่งเสริมผู้ประกอบการวัฒนธรรม และเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมหนังตะลุง สู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนักirkท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำสำคัญ : หนังตะลุง, ยุคดั้งเดิม, ยุคร่วมสมัย

Abstract

This research aimed to (1) study the history, tales, and wisdom of the shadow puppet (Nang Talung) from the original and modern eras in Nakhon Si Thammarat Province (NST), (2) study the shadow puppet products and performances from the original and modern eras in NST, and (3) create the cultural map of the shadow puppet from the original and modern eras in NST. This qualitative research collected in-depth information using content analysis, participant observation, non-participant observation, and focus group discussion.

The research showed that:

1) From the history and tales in the original and modern eras, the background of the shadow puppet could be presumed in four streams: first - the shadow puppet was influenced by India; second – the shadow puppet was influenced by Java; third – the shadow puppet was influenced from Nang Yai (an ancient form of shadow play with a giant puppet made of painted buffalo hide) which previously played in the Ayutthaya age, and fourth – the shadow puppet started in Patthalung Province. The shadow puppet's wisdom in some parts of the creation process has changed depending on the different eras. However, the shadow puppet has been created meticulously in all processes. The creation process was linked with the beliefs of actions and activities that people should or should not perform to be a fortune for the puppeteers, puppet show groups, and puppet performances. These beliefs were various, for example, spirits, holy things, tricks, or luck.

2) The creation process of the shadow puppet products in the original era was as follows: hide preparation, drafting on the hide, hide crafting, hide painting and vanishing, and hide assembling and keeping. Classified by type, nature, and usability, the research found one pattern of the shadow puppet products in the original era, the Nang Ched form. In the modern era, however, making the shadow

puppet was more modern by adding the processing part to create three patterns of the shadow puppet products: Nang Ched form, souvenir, and house decoration. One main style in performing the shadow puppet in the original era was playing the shadow puppets with dialog. The language used in the show was the local language (southern Thai). There was no additional performance. Therefore four puppeteers for each show were adequate. In the modern era, the performance style played the shadow puppet mixed with the dialog based on the current situations. The language used in the show was local (southern Thai) mixed with the common language (official language). Moreover, there were other additional performances, such as singing, talk show, and concert. Thus, there were 28 puppeteers for the modern shadow puppet show.

3) The cultural map of the shadow puppet from the original and modern eras in NST included four puppeteers in the original era, 28 puppeteers in the modern age, and five organizations producing shadow puppet products. This cultural map was a tool to preserve, rehabilitate, and continue the art and culture. Furthermore, it could promote cultural entrepreneurs by increasing the value added to the cultural products and services relevant to the shadow puppet, leading to upgrading the community's economy and local awareness of NST.

Keywords: Nangtalung, Traditional and Contemporary

บทนำ

หนังตะลุงเป็นศิลปะการแสดงที่โดดเด่นและเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญในจังหวัด นครศรีธรรมราช ได้วิวัฒนาการมาจากการวิวัฒนาการแต่ละยุคสมัยเป็นสิ่งที่เหมาะกับบริบทหรือ สภาพแวดล้อมธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม การคงอยู่ของหนังตะลุงที่รับใช้ชาวจังหวัด นครศรีธรรมราชมาช้านาน นอกจากเกี่ยวข้องกับความเชื่อ พิธีกรรม และความบันเทิงแล้ว ยังเป็น สื่อมวลชน เป็นทั้งคติคำสอน การให้ข่าวสาร ความรู้ ความเคลื่อนไหวของสังคม และเป็นสติปัญญา

ให้แก่ชาวบ้านได้อย่างดียิ่ง หนังตะลุงจึงเป็นวัฒนธรรมที่ลงตัวในฐานะวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในจังหวัด นครศรีธรรมราช ซึ่งคงวิวัฒนาการและมีพลวัตไม่วันจบสิ้น (ชวน เพชรแก้ว, 2556: 23) อย่างไรก็ตาม สาเหตุสำคัญอีกอย่างที่ทำให้หนังตะลุงยังคงได้รับความนิยมจากอดีตจนถึงปัจจุบันก็เพราะว่าหนัง ตะลุงเป็นการแสดงพื้นบ้านที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและวิถีชีวิตของชาวนครศรีธรรมราชเป็นอย่างดี แม้ว่าในปัจจุบันหนังตะลุงจะมีการปรับเปลี่ยน พัฒนารูปแบบ เนื้อหา และเทคนิคการแสดงให้ สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาและคงไว้ซึ่งรากฐานเก่าของ หนังตะลุง ที่แสดงให้เห็นว่ามีความต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน (วรรณ ปูปีง, 2546: 2) ดังที่ ปรีตร ดา เถลิ้มเผ่า กอนันตกุล (2525, อ้างใน วรรณ ปูปีง, 2546: 2) ได้ศึกษาและสรุปไว้ในรายงานการ วิจัยเรื่อง ความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องในศิลปะการแสดงหนังตะลุงว่า การเปลี่ยนแปลงที่ เห็นชัดของการแสดงหนังตะลุงคือการปรับเปลี่ยนเนื้อหาเค้าโครงเรื่อง และมีการเพิ่มเติมเทคนิคการ แสดงด้านแสงเสียง เช่นการใช้เครื่องดนตรีสากลรวมเข้าไปในการแสดง การเปิดไฟ แสงสี เสียง เพิ่มเติม ฉากต่างๆ ส่วนความต่อเนื่องคือขนบนิยมของศิลปะการแสดง ลีลาการเชิดรูปหนังที่ไม่ได้ทิ้งหนังตะลุง ดั้งเดิม นายหนังตะลุงจึงมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการแสดงพื้นบ้านหนังตะลุงให้น่าชื่นชม ชื่น ชอบของคนในจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างมากวัฒนธรรมหนังตะลุงจึงควรมีการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนในยุค ปัจจุบัน นำไปสู่การต่อยอดและยกระดับการพัฒนาที่ต้องตระหนักถึงคุณค่าของฐานวัฒนธรรม โดยเฉพาะการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีได้มีความมุ่งหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ การอนุรักษ์และพัฒนา ควบคู่กันดังที่ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2560: 29) กล่าวว่า “การอนุรักษ์อย่าง พัฒนา และการพัฒนาอย่างอนุรักษ์เป็นสิ่งที่เป็นไปได้และยอมรับได้” และข้อมูลด้านภูมิปัญญา เรื่องเล่าเป็นสิ่งที่สามารถนิยามบอกและสะท้อนประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า ตำนาน ความเชื่อ เรื่องราว ที่มีความเชื่อมโยงกับการดำรงชีวิต พิธีกรรมความเชื่อ จนก่อเกิดเป็นวิถีแห่งการดำรงชีวิต หรือวัฒนธรรมของชุมชนที่หล่อหลอมให้เกิดเป็นอัตลักษณ์หรือตัวตนของกลุ่มคนหรือชุมชน (ศิริพร ณ ถลาง, 2559 : 15).

การศึกษาด้านาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุค ร่วมสมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการนำข้อมูลที่ผ่านมาการเก็บ รวบรวมอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ มาสู่การจัดเก็บ เผยแพร่ องค์ความรู้ที่มีคุณค่าเพื่อการ อนุรักษ์ให้เกิดสำนึกท้องถิ่น และเป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนที่ทางวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การต่อยอด

ส่งเสริมผู้ประกอบการวัฒนธรรม และเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม และสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีหลักในพื้นที่ ได้แก่ เครือข่ายศิลปิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และภาคธุรกิจเอกชน สู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนักกรักท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาดำเนินการ เรื่องเล่า ภูมิปัญญาหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยหนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อสร้างแผนที่วัฒนธรรมหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาดำเนินการ เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

พื้นที่การวิจัย

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการดำเนินโครงการวิจัยคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 12 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอท่าศาลา อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอลิขิต อำเภอเมือง อำเภอปากพนัง อำเภอลานสกา อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอช้างกลาง อำเภอทุ่งสง อำเภอขนอม อำเภอหัวไทร และอำเภอจุฬาภรณ์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่

1. นายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 32 คน เป็นนายหนังตะลุงในพื้นที่อำเภอท่าศาลา จำนวน 5 คน อำเภอเชียรใหญ่ จำนวน 2 คน อำเภอลิขิต จำนวน 2 คน อำเภอเมือง จำนวน 8 คน อำเภอปากพนัง จำนวน 2 คน อำเภอลานสกา

จำนวน 3 คน อำเภอร่อนพิบูลย์ จำนวน 2 คน อำเภอช้างกลาง จำนวน 1 คน อำเภอทุ่งสง จำนวน 3 คน อำเภอขนอม จำนวน 1 คน อำเภอหัวไทร จำนวน 2 คน อำเภอจุฬาภรณ์ จำนวน 1 คน

2. ตัวแทนเครือข่ายสถานประกอบการ หรือวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 สถานประกอบการ จำนวน 5 คน

3. ประชาชนที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยในจังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 2 คน

4. ตัวแทนกลุ่มโอท็อป ซึ่งเป็นสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์หนังตะลุงในจังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูล หรือเป็นการเก็บข้อมูลแบบสนทนา จากผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลตำนาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาคำตอบตามจุดมุ่งหมาย โดยแยกประเด็นสัมภาษณ์ออกเป็นข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ คำถามเกี่ยวกับรายละเอียดหนังตะลุง การแสดงหนังตะลุง รายได้จากการแสดงหนังตะลุง เป็นต้น

3. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามวิจัยสัมภาษณ์ข้อมูลกว้างๆ เจาะลึก แต่เป็นประเด็นคำถามไม่ตายตัว เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ประสบการณ์การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช พอสังเขป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เก็บรวบรวมข้อมูลทางดานเอกสารที่เกี่ยวข้องตามขอบข่ายที่กำหนด เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ บทความวิชาการ และอินเทอร์เน็ต

2. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลตำนาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยในจังหวัด นครศรีธรรมราช

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแยกประเด็น สัมภาษณ์ออกเป็นข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ คำถามเกี่ยวกับรายละเอียดหนังตะลุง ผลิตภัณฑ์หนังตะลุงรูปแบบต่างๆ เช่น ตัวหนังตะลุง ของที่ระลึก ของตกแต่ง และการแสดงหนังตะลุงยุค ดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4. สำรวจและระบุแหล่งข้อมูลวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น ตำนาน เรื่องเล่าพิธีกรรม ความเชื่อและภูมิปัญญาหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยจากผู้รู้ ปราชญ์ชุมชนที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับหนังตะลุง โดยใช้วิธีการอธิบายความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมหนังตะลุงกับการใช้พื้นที่ทาง วัฒนธรรม และวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ซึ่งจะระบุตำแหน่งในแผนที่ เช่น นายหนังตะลุง 2 ยุค สถานที่ ประกอบการทำหนังตะลุง สถานที่จำหน่ายหนังตะลุง และพื้นที่ทางวัฒนธรรมหนังตะลุง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary) และข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) ทั้งการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การ สังเกต โดยนำผลที่ได้มาสรุปและวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีการจัดกลุ่มเนื้อหาหลักที่มีความหมาย สอดคล้องใกล้เคียงกัน ตัดข้อมูลที่ซ้ำออก และสรุปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และ นำมาจัดทำดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary) มาศึกษา อย่างละเอียดพร้อมจัดระบบหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้

2. นำข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) ที่เก็บรวบรวมได้จากการสนทนากลุ่ม การสังเกต การสัมภาษณ์ ซึ่งได้จดบันทึกไว้ และบันทึกในเครื่องบันทึกเสียงมาถอดความทำการ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษา

3. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary) และ ข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) ที่รวบรวมไว้ได้จากการสนทนากลุ่ม การสังเกต การสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาดำเนิน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์ การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น

1. ดำเนิน เรื่องเล่า หนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราชผู้วิจัยพบว่า ดำเนิน เรื่องเล่า จากหนังสือ เอกสาร คำบอกเล่าและการสัมภาษณ์หนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ผู้รู้ นักวิชาการ สรุปได้ 4 กระแส คือ กระแสที่ 1 ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย จากการขึ้นต้นบทพากษ์ว่า “โอม” เป็นคำที่เชื่อถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เพราะใช้แทนพระนามของเทพเจ้าทั้งสามองค์ในลัทธิพราหมณ์ อีกได้แก่ พระวิษณุ พระอิศวร และพระพรหมของอินเดีย กระแสที่ 2 ได้รับอิทธิพลมาจากชาวจีน ผ่านมาทางมาเลเซียที่ยะโฮร์ ดูได้จากรูปหนังตะลุงภาคใต้ (ในจังหวัดนครศรีธรรมราช) มีขนาดใกล้เคียงกับรูปหนังชวา กระแสที่ 3 สันนิษฐานว่า หนังตะลุงรับอิทธิพลมาจากหนังใหญ่ซึ่งเล่นกันอยู่ก่อนในสมัยอยุธยา เพราะถ้าดูลักษณะของรูปหนังน่าจะเป็นรูปของหนังใหญ่มีขนาดโตกว่ารูปของหนังตะลุงหลายเท่า วิวัฒนาการของรูปหนังน่าจะเป็นรูปขนาดใหญ่ก่อนแล้วจึงย่อให้เล็กลง และกระแสที่ 4 สันนิษฐานว่าหนังตะลุงเกิดขึ้นที่จังหวัดพัทลุง โดยน่าจะเกิดที่เขายาไธ้ หรือเขาพระยาไธ้ ซึ่งอยู่ในท้องที่บ้านกงหรา ตำบลชะรัด อำเภอเมืองพัทลุง ภูมิปัญญาหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยถูกถ่ายทอดให้เห็นในรูปแบบการผลิตผลิตภัณฑ์หนังตะลุง โดยมีรายละเอียดและความละเอียดละไมในการสร้างสรรค์งานทุกกระบวนการ ในยุคดั้งเดิมบรรพบุรุษล้วนแต่ทรงภูมิปัญญาในการเตรียมตัวหนังตะลุงให้ออกมาเชิดแสดงผ่านแสงไฟได้อย่างงดงาม ในยุคร่วมสมัยมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตหนังตะลุงเมื่อมีชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในเมืองไทยมากขึ้น ภาพหนังตะลุงกลายเป็นสินค้าที่ทำรายได้รูปแบบผลิตภัณฑ์หนังตะลุงจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแต่ยังคงสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาการเลือกหนัง การเตรียมหนัง การฟอกหนัง การใช้เหล็กจารหรือ เหล็กขีด วาดลงบนตัวหนัง การแกะหนังตะลุง การตอกหนังตะลุง การลงสีตัวหนังตะลุง การทำไม้ตบ การทำคันทิ้งสำหรับชักปากหนังตะลุง การประกอบตัวหนัง และการแปรรูปหนังตะลุง

2. ผลิตภัณฑ์และการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยหนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลิตภัณฑ์จากผู้ประกอบการ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ประกอบการ คุณทวี คงบุรี 2) กลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์แกะหนังตะลุง “รักษ์คอน” 3) กลุ่มผู้ประกอบการ นายเสนีย์ ทรัพย์สิน 4) กลุ่มผู้ประกอบการ คุณศรีวรินทร์ ทองดี และ

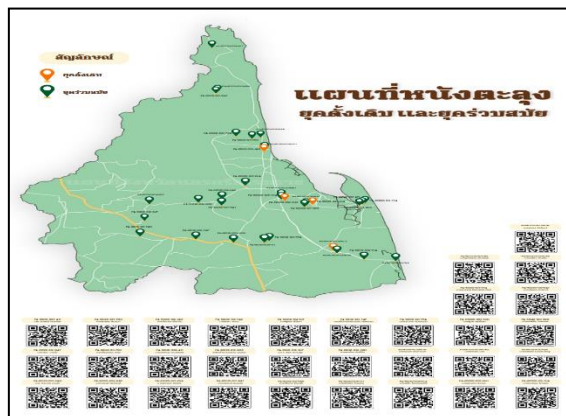
5) กลุ่มผู้ประกอบการนนท์ อ้ายขวัญเมือง โดยกระบวนการผลิตหนังตะลุงยุคดั้งเดิมมีกระบวนการผลิตหนังตะลุงเริ่มต้นจากการเตรียมหนัง การร่างภาพบนหนัง การแกะหนัง การลงสีและเคลือบเงาสู่การประกอบตัวหนังและการเข้าตัวรูปหนัง สามารถจำแนกรูปแบบลักษณะและการใช้งานผลิตภัณฑ์หนังตะลุงที่มาจากการสืบทอดภูมิปัญญา การคิดค้น การใช้วัสดุ เทคนิค และขั้นตอนในการผลิต ซึ่งได้ผลิตภัณฑ์ จำนวน 1 รูปแบบ คือ รูปหนังเชิด มี 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) รูปหนังตะลุงชนชั้นครู 2) รูปหนังตะลุงชนชั้นปกครอง 3) รูปหนังตะลุงชนชั้น 4) รูปตัวตลก และ 5) รูปเบ็ดเตล็ด โดยมีการใช้งานผลิตภัณฑ์เพื่อการแสดงหนังตะลุง สอดคล้องกับการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม เน้นเรื่องราวเกียรติ เน้นการแต่งกายโบราณสวมมงกุฎ เขี้ยวบนาค มีอาวุธประจำกายคือ พระขรรค์คันศร ตามความเชื่อในศาสนาฮินดู ส่วนกระบวนการผลิตหนังตะลุงยุคร่วมสมัยมีกระบวนการผลิตหนังตะลุงเริ่มต้นเหมือนกันกับกระบวนการผลิตหนังตะลุงยุคดั้งเดิมแต่จะมีองค์ประกอบในกระบวนการบางอย่างที่ทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีกระบวนการแปรรูปหนัง ซึ่งเป็นขั้นตอนในการสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ ซึ่งได้ผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 รูปหนังเชิดโดยมีการใช้งานผลิตภัณฑ์เพื่อการแสดงหนังตะลุงที่มีรูปแบบการแต่งกายและเนื้อหาที่ใช้แสดงสอดคล้องกับการแสดงหนังตะลุงยุคร่วมสมัย เช่น วรรณกรรมท้องถิ่น (เรื่องจักรวาลวงศ์) และนิยายสมัยใหม่ แนวการเมือง ความรัก ศาสนา ครอบครัว แบบที่ 2 เป็นสิ่งที่ใช้ระลึกถึงเรื่องราวสถานที่ให้นึกถึง คิดถึง โดยใช้รูปหนังเชิดมาออกแบบสร้างสรรค์ใหม่ โดยทำหน้าที่เป็นของที่ระลึกของฝาก ของขวัญ ของกำนัล สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น รูปหนังตะลุงขนาดเล็กลง พวงกุญแจหนังตะลุง พัดขนาดเล็ก ที่คั่นหนังสือ แบบที่ 3 ผลิตภัณฑ์ใช้สำหรับตกแต่งบ้าน เป็นการพัฒนาต่อยอดการแกะหนังตะลุงเป็นภาพศิลป์ ติดฝาผนัง ในรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการของลูกค้า เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากการแกะหนัง ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นยังแฝงไปด้วยเอกลักษณ์ซึ่งพัฒนามาจากการแกะรูปหนังตะลุงที่มีการต่อยอดอย่างความปราณีต งดงาม เพิ่มลวดลายใหม่ลงไปในงานต่างๆมากขึ้น

การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยหนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีรูปแบบการแสดง องค์ประกอบการแสดง และนายหนังตะลุงแตกต่างกัน ผู้วิจัยพบว่า การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมมีรูปแบบการแสดงการแสดงหลักเล่นหนังตะลุงผสมผสานกับบทเจรจาอย่างเดียว ใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาใต้) ไม่มีรูปแบบการแสดงเสริม องค์ประกอบในการแสดงประกอบด้วย คณะหนังตะลุง ใช้จำนวนคนประมาณ 7-8 คนเพื่อทำหน้าที่นายหนัง (เป็นหัวหน้า

คณะและเป็นผู้แสดงหนังตะลุง) สมัยโบราณมีผู้เล่นหรือนายหนัง 2 คน ต่อมานายหนังมี 1 คน พร้อมด้วยลูกคู่ จำนวน 5 คน และมีผู้ทำพิธีตามขนบและขนย่ายของ 1 คน ขนบในการแสดงใช้ 10 ชั้น ประกอบด้วย 1) ตั้งเครื่องเบิกโรง โหมโรง 2) ออกรูปฤๅษี 3) ออกรูปพระอิศวร 4) ออกรูปลิงขาว ลิงดำ 5) ออกรูปปลายหน้าบท 6) ออกรูปบอกเรื่อง 7) ขับบทเกี่ยวจ้อ 8) ตั้งเมือง 9) ขับกลอนอวยพร 10) โหมโรงปิดเรื่อง เครื่องดนตรี ใช้ เครื่องห้า ประกอบด้วย กลองตุ๊ก ทับ ปี่ โหม่ง และฉิ่ง เนื้อหาการแสดง ใช้เรื่องจากเรื่องรามเกียรติ์ และวรรณกรรมท้องถิ่น (เรื่องจักรววงศ์ฯ) รูปหนังตะลุง นิยมใช้รูปหนังตะลุงตามเรื่องที่แสดง ได้แก่ รูปหนังตะลุงเรื่องรามเกียรติ์ และวรรณกรรมท้องถิ่น (เรื่องจักรววงศ์ฯ) มีวิวัฒนาการไปตามสมัยนิยมของผู้ชม เช่น ทรงผม เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย การใช้สีสัน โรงหนังตะลุงที่ใช้สำหรับการแสดงเริ่มจากโรงหนังตะลุงแบบสร้างถาวร เปลี่ยนเป็นโรงหนังตะลุงชั่วคราวที่ทำด้วยไม้ และโรงหนังตะลุงชั่วคราวที่ทำด้วยโครงเหล็ก โอกาสที่ใช้ในการแสดงทำการแสดงเพื่อประกอบพิธีกรรมมากกว่าการแสดงเพื่อความบันเทิง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีนายหนังตะลุงยุคดั้งเดิม จำนวน 4 คน ส่วนการแสดงหนังตะลุงยุคร่วมสมัย มีรูปแบบการแสดงการแสดงหลักเล่นหนังตะลุงผสมผสานกับบทเจรจาตามสถานการณ์ปัจจุบัน ใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาใต้)ผสมผสานกับภาษากลาง (เป็นภาษาราชการ) มีรูปแบบการแสดงเสริม เช่น การร้องเพลง การทอล์คโชว์ และการแสดงคอนเสิร์ต องค์ประกอบในการแสดง ประกอบด้วย คณะหนังตะลุง ใช้จำนวนคนประมาณ 9 คนเพื่อทำหน้าที่นายหนัง (เป็นหัวหน้าคณะและเป็นผู้แสดงหนังตะลุง) 1 คน พร้อมด้วยลูกคู่เครื่องห้า จำนวน 5 คน และเครื่องดนตรีสากล 3 คน ส่วน บุคคลที่ทำหน้าที่อื่นๆในคณะหนังตะลุง เช่นหมอบโรง คนแบกแผงหนัง เป็นต้น คณะหนังตะลุงในยุคร่วมสมัยจึงไม่มีบุคคลที่ทำหน้าที่เหล่านี้แล้ว ขนบในการแสดงใช้ 8-9 ชั้น ประกอบด้วย 1) ตั้งเครื่องเบิกโรง โหมโรง 2) ออกรูปฤๅษี 3) ออกรูปพระอิศวร 4) ออกรูปปลายหน้าบท 5) ออกรูปบอกเรื่อง 6) ขับบทเกี่ยวจ้อ 7) ตั้งเมือง 8) ขับกลอนอวยพร 9) โหมโรง ซึ่งหากใช้ 8 ชั้นตอนจะไม่มีการขับกลอนอวยพร ดนตรีที่ใช้ในการแสดงคือเครื่องห้าผสมผสานกับดนตรีสากลเนื้อหาการแสดง ยังคงใช้จากเรื่องรามเกียรติ์ แต่จะมีการเปลี่ยนบทบาทไปใช้เพื่อการทำพิธีกรรมเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังใช้เรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่น (เรื่องจักรววงศ์ฯ) สลับกับนิยายสมัยใหม่ รูปหนังตะลุงตามเรื่องที่แสดง ได้แก่ รูปหนังตะลุงเรื่องรามเกียรติ์ และวรรณกรรมท้องถิ่น (เรื่องจักรววงศ์ฯ) และรูปหนังตะลุงที่เป็นรูปคนธรรมดา รูปนักการเมือง แต่งตัวตามสมัยนิยมตามโครงเรื่องร่วมสมัย โดยรูปหนังมีวิวัฒนาการไปตามสมัยนิยมของผู้ชม

เช่น ทรงผมเปีย เสื้อผ้าสายเดี่ยว กระโปรงสั้น รองเท้าส้นสูง ทาเล็บ และมีเพิ่มสีสันมากขึ้น โรงหนังตะลุงที่ใช้สำหรับการโรงหนังตะลุงชั่วคราว โอกาสที่ใช้ในการแสดงทำการแสดงเพื่อความบันเทิงมากกว่าการประกอบพิธีกรรม จากการวิเคราะห์การแสดงและรูปแบบการแสดงทำให้มีนายหนังตะลุงยุคร่วมสมัย ใช้ลักษณะการแสดงหลักผสมผสานกับการแสดงเสริม โดยรูปแบบการแสดงหลักเล่นหนังตะลุงผสมผสานกับบทเจรจาตามสถานการณ์ปัจจุบัน ส่วนการแสดงเสริมใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบ คือ การร้องเพลง การทอล์คโชว์ และการแสดงคอนเสิร์ต ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีนายหนังตะลุงยุคร่วมสมัย จำนวน 28 คน

3. แผนที่วัฒนธรรมหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการนำเรื่องราวหนังตะลุงยุคดั้งเดิมในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4 คน หนังตะลุงยุคร่วมสมัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 28 คน รวมทั้งสถานประกอบการผลิตภัณฑ์หนังตะลุง 5 สถานประกอบการ มาสร้างแผนที่วัฒนธรรมหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1 ชุด ดังภาพ

ภาพที่ 1 แผนที่นายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง ตำนาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์ การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ประเด็น ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาด้านาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์ การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตำนาน เรื่องเล่าหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย สรุปลงได้ 4 กระแส คือ กระแสที่ 1 ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย กระแสที่ 2 ได้รับอิทธิพลมาจากชวา กระแสที่ 3 สันนิษฐานว่าหนังตะลุงรับอิทธิพลมาจากหนังใหญ่ซึ่งเล่นกันอยู่ก่อนในสมัยอยุธยา กระแสที่ 4 สันนิษฐานว่าหนังตะลุงเกิดขึ้นที่จังหวัดพัทลุง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา คงขำ (2556:72-74) ที่ได้สรุปประวัติความเป็นมาของหนังตะลุง โดยรวบรวมจากตำนานเรื่องเล่าสันนิษฐานได้ว่าเกิดจากการการรับอิทธิพลมาจากอินเดียในช่วงอาณาจักรศรีวิชัยเชื่อมโยงกับอาณาจักรชวาตัวหนังตะลุงจึงมีความคล้ายคลึงกับของชวา หรือหนังตะลุงมาจากคำว่า พัทลุง ซึ่งเป็นชื่อจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทยซึ่งเป็นต้น กำเนิดหนังตะลุง จากการเชื่อมโยงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวัฒนธรรมหนังตะลุงเมื่อได้รับอิทธิพลจากที่แห่งหนึ่งแล้วจะมีการแพร่กระจายไปสู่อีกแหล่งหนึ่งรวมทั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช ภูมิปัญญาหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยในบางขั้นตอน แต่ยังคงมีความละเอียดละเมียดละไมในการสร้างสรรค์งานในทุกกระบวนการตั้งแต่การเลือกหนังสำหรับหนังตะลุง การเตรียมหนัง การฟอกหนัง การใช้เหล็กจารหรือ เหล็กขีดวาดลงบนตัวหนัง การแกะหนังตะลุง การตอกหนังตะลุง การลงสีตัวหนังตะลุง การทำไม้ตบ การทำคันยักสำหรับชักปากหนังตะลุง การประกอบตัวหนัง สอดคล้องกับงานของ ทัดพงศ์ เทียวแสง และคณะ ได้ศึกษาการแกะหนังตะลุงของวิสาหกิจชุมชนแกะรูปหนังตะลุง ชุมชนบ้านสวนจันทร์ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาประเภท ผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบมีความหลากหลายและยังมีการเผยแพร่การถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชน และผู้ที่สนใจในการแกะหนังตะลุงอีกด้วย ส่วนความเชื่อที่พึงปฏิบัติและห้ามปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่นายหนังคณะหนัง และการแสดงหนังตะลุง ซึ่งความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้ มีหลากหลายทั้งที่เกี่ยวกับวิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เกล็ด โชคลาง สอดคล้องกับงานของ บัญชา อาษากิจ (2550:33-36) ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่เกี่ยวกับการแสดงหนังตะลุงสะท้อนความสัมพันธ์กับศาสนาพราหมณ์ ตลอดจนความสัมพันธ์กับศาสนาพุทธและการผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธกับศาสนาพราหมณ์ ตลอดจนความเชื่อทางไสยศาสตร์ สะท้อนบทบาทหน้าที่ของกลุ่มชนสะท้อนระบบชนชั้นวรรณะ บทเพลงประกอบการแสดงที่มีความสัมพันธ์กับการออกรูปตัวหนังและการแสดง กิริยาอาการของตัวหนังมีท่วงทำนองหลากหลายทั้งแบบต่อเนื่องเชื่อมโยงกันและไม่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลิตรายการและการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยหนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการผลิตหนังตะลุงยุคดั้งเดิมมีกระบวนการผลิตหนังตะลุงเริ่มต้นจากการเตรียมหนัง การร่างภาพบนหนัง การแกะหนัง การลงสี และเคลือบเงา สู่การประกอบตัวหนังและการเข้าตัวรูปหนัง สามารถจำแนกรูปแบบลักษณะและการใช้งานผลิตภัณฑหนังตะลุงที่มาจากการสืบทอดภูมิปัญญา การคิดค้น การใช้วัสดุ เทคนิค และขั้นตอนในการผลิต ซึ่งได้ผลิตภัณฑ จำนวน 1 รูปแบบ คือ รูปหนังเซ็ด ส่วนกระบวนการผลิตหนังตะลุงยุคร่วมสมัยมีกระบวนการผลิตหนังตะลุงเริ่มต้นเหมือนกันกับกระบวนการผลิตหนังตะลุงยุคดั้งเดิมแต่จะมีองค์ประกอบในกระบวนการบางอย่างที่ทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีกระบวนการแปรรูปหนัง ซึ่งเป็นขั้นตอนในการสร้างผลิตภัณฑรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้ผลิตภัณฑ จำนวน 3 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 รูปหนังเซ็ด แบบที่ 2 เป็นสิ่งที่ใช้ระลีก แบบที่ 3 ผลิตภัณฑของตกแต่งบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ เรวัต สุขสีกาญจน์ และคณะ (2554: 72-74) สรุปความว่าหัตถกรรมแกะหนังเป็นหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงมาตั้งแต่อดีตควบคู่กับการเล่นหนังตะลุง ต่อมาระยะหลังได้มีผู้คิดค้นการแกะหนังตะลุงออกจำหน่ายเชิงพาณิชย์มากขึ้น ด้านรูปแบบของพัฒนาการกว้างออกคือแทนที่จะแกะรูปหนังเซ็ดอย่างเดียวก็คิดแกะเป็นรูปหนังใหญ่รูปหนังสำหรับประดับตกแต่ง หรือพวงกุญแจของที่ระลีก เกิดพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑหัตถกรรมท้องถิ่น และเพิ่มมูลค่าอย่างต่อเนื่องในจังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่าการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมมีรูปแบบการแสดงการเล่นหนังตะลุงผสมผสานกับบทเจรจาอย่างเดียว ใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาใต้) ไม่มีรูปแบบการแสดงเสริม ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีนายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมจำนวน 4 คน ส่วนการแสดงหนังตะลุงยุคร่วมสมัย มีรูปแบบการแสดงการเล่นหนังตะลุงผสมผสานกับบทเจรจาตามสถานการณ์ปัจจุบัน ใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาใต้)ผสมผสานกับภาษากลาง (เป็นภาษาราชการ) มีรูปแบบการแสดงเสริม เช่น การร้องเพลง การทอล์คโชว์ และการแสดงคอนเสิร์ต องค์ประกอบในการแสดง โดยใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีนายหนังตะลุงยุคร่วมสมัย จำนวน 28 คน สอดคล้องกับงานของ อัครวิณ ศิลปเมธากุล (2552: 30-32) โดยมีการศึกษาการเล่นหนังตะลุงในภาคใต้เพื่อออกแบบพัฒนาการเล่นร่วมสมัย 3 ลักษณะที่สำคัญคือ 1) เป็นการนำเอาเรื่องราวของบุคคลในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจริงมานำเสนอเป็นบทหนังตะลุง 2) เป็นการพัฒนารูปแบบลักษณะหนังตะลุงที่เหมือนจริงที่ประยุกต์ใช้กระดาดหนังไก่ และระบายด้วยสีน้ำ 3) องค์ประกอบของการเล่นหนังตะลุงได้แก่

โรงหนังตะลุง จอ เครื่องขยายเสียง เครื่องดนตรี และหลอดไฟฟ้า พัฒนามาเป็นชุดโรงหนังสำเร็จรูปที่ติดตั้งได้ง่ายสะดวกในการพกพา และควบคุม แสง เสียง ด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้นาฬิกาตั้งเวลาที่มียุทธศาสตร์ในการละเล่น ในการนี้ผลการวิจัยการพัฒนาการละเล่นร่วมสมัยที่ได้ทำการศึกษาจึงเป็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้คงอยู่คู่กับคนภาคใต้ และสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 3 แผนที่วัฒนธรรมหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัด นครศรีธรรมราช จากผลการวิจัยพบว่า จากการรวบรวมเรื่องราวหนังตะลุงยุคดั้งเดิมในจังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 4 คน หนังตะลุงยุคร่วมสมัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 28 คน รวมทั้งสถานประกอบการผลิตภัณฑ์หนังตะลุงจำนวน 5 สถานประกอบการ มาสร้างแผนที่ วัฒนธรรมหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1 ชุด เพื่อเป็น เครื่องมือรูปแบบหนึ่งในการสืบสาน พื้นฟูศิลปะและวัฒนธรรมหนังตะลุงมีความเข้มแข็ง เป็นทุน ทางวัฒนธรรมที่ต่อยอดให้เกิดผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม การบริการทางวัฒนธรรม ที่สามารถเพิ่ม รายได้ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานของ ภาสวรรณ วัชรดำรงศักดิ์ และคณะ (2561) ที่พัฒนาแผนที่วัฒนธรรมและพื้นที่วัฒนธรรมเมืองแม่แจ่ม เพื่อสืบสาน พื้นฟูศิลปะ และวัฒนธรรม ให้กลับมามีพลังที่เข้มแข็งและเป็นจิตวิญญาณของคนแม่แจ่ม เพื่อใช้เป็นทุนสำหรับต่อยอดและ ส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม(Cultural Entrepreneur) และผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม (Cultural product) ด้านการท่องเที่ยว และงานหัตถกรรม เป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อใช้ในการสืบ สานและพัฒนางานศิลปะและวัฒนธรรมผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สถาบันการศึกษาสามารถนำเรื่องหนังตะลุงตำนาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์ การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัด นครศรีธรรมราช เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษา เรียนรู้ และมี ส่วนร่วมในการเผยแพร่ และพัฒนาต่อไป

2. ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ตำนาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์ การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัยสู่การสร้างแผนที่หนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราชไปสู่เยาวชนภายใต้กิจกรรมที่สอดคล้องกับเยาวชนรุ่นใหม่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะมีการศึกษาวิจัยและรวบรวมหนังตะลุงตำนาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์ การแสดงหนังตะลุงทั้งหมดในจังหวัดนครศรีธรรมราชทั้งยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย สู่การสร้างแผนที่หนังตะลุง

เอกสารอ้างอิง

- ชวน เพชรแก้ว. (2546). **หนังตะลุงในประเทศไทย**. สุราษฎร์ธานี: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 23.
- บัญชา อาษากิจ. (2550). **ดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุง : คณะสุชาติทรัพย์สิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 33-36.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2560). **มโนทัศน์วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 29.
- ภาสวรรณ วัชรดำรงศักดิ์ และคณะ. (2561). **โครงการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านทรัพยากรทางศิลปะและวัฒนธรรมเมืองแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- เรวัต สุขสีกาญจน์ และคณะ. (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหนังตะลุง โดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาชุมชนสร้างสรรค์หัตถกรรมภาพแกะหนังตะลุง ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**, 31(2). 69-82.
- วรรณ ปูเป้ง. (2546). **ศึกษาวิถีชีวิตชาวนครศรีธรรมราชจากบทหนังตะลุง**. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง). 2.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2559). **คติชนสร้างสรรค์ : บทสังเคราะห์และทฤษฎี**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). 15.

สุพัตรา คงขำ. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านหนังตะลุงเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมท้องถิ่น. (ปริญญาคุณฐิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร). หน้า 74.

อัศวิน ศิลปะเมธากุล. (2552, มกราคม-เมษายน). ศึกษาการเล่นหนังตะลุงในภาคใต้เพื่อการพัฒนาการละเล่นร่วมสมัย. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 20(1). 27-42.

ผู้เขียน

วาที ทรัพย์สิน*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ 4 ตำบล ท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
E-mail: Watee_sub@nstru.ac.th

ขวัญตา หนูปลั่ง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ 4 ตำบล ท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
E-mail: Khwanta_hnu@nstru.ac.th

ลัญจกร นิลกาญจน์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ 4 ตำบล ท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
E-mail: Lunjakon_nil@nstru.ac.th

ไหม่ บัวบาล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ 4 ตำบล ท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
E-mail: Mai_bua@nstru.ac.th

หลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับ

วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นวารสารเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความทางวิชาการทางมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ประยุกต์ ของอาจารย์ บุคลากร นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และจากหน่วยงานภายนอก

1. ประเภทของผลงานที่จะพิมพ์

1.1 บทความวิจัย ความยาวไม่เกิน 20 หน้ากระดาษขนาด B5 ใช้ตัวพิมพ์ TH SarabunPSK ขนาด 16 Point และต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารหรือหนังสือใดมาก่อน

2. รูปแบบของการเขียนผลงาน

2.1 รูปแบบของการเขียนบทความวิจัย

เพื่อความเป็นมาตรฐานของวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ข้อเขียนที่เป็นบทความการวิจัยที่จะลงพิมพ์ในวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ ควรมีลักษณะเรียบเรียงตามลำดับดังนี้

2.1.1 ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.1.2 ชื่อผู้วิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.1.3 ตำแหน่ง อีเมลของผู้เขียนบทความ และสถานที่ทำงานของผู้วิจัย

2.1.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยให้เริ่มต้นด้วยบทคัดย่อที่เป็นภาษาไทยและท้ายบทคัดย่อให้กำหนดคำสำคัญ (Keyword)

2.1.5 เนื้อหาจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ เป็นการเขียนบทความที่ใช้งานวิจัยที่ศึกษาเป็นฐานในการเขียน ในเนื้อหาจะประกอบด้วย

1) บทนำ

2) วิธีการวิจัย

3) ผลการวิจัย

4) สรุปและอภิปรายผล (หากมีข้อเสนอแนะให้ใส่ในหัวข้อนี้)

2.1.6 เอกสารอ้างอิง (Reference)

2.1.7 กรณีบทความภาษาอังกฤษไม่ต้องมีภาษาไทย

2.2 รูปแบบของการเขียนบทความทางวิชาการ

บทความทางวิชาการที่จะลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ควรมีลักษณะเรียงลำดับก่อนหลัง ดังนี้

2.2.1 ชื่อบทความ

2.2.2 ชื่อผู้เขียนบทความ ตำแหน่ง และอีเมลของผู้เขียนบทความ

2.2.3 สถานที่ทำงานของผู้เขียนบทความ

2.2.4 บทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษและคำสำคัญ

2.2.5 บทความ (บทนำ เนื้อหา และบทสรุป)

2.2.6 เอกสารอ้างอิง

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงของบทความวิจัย และบทความทางวิชาการ ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ให้จัดเรียงตามลำดับอักษร ชื่อผู้แต่ง โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ตามตัวอย่างดังนี้

3.1 กรณีอ้างอิงจากหนังสือให้เขียนตามรูปแบบ

ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง.//ปีที่พิมพ์.//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

ไพรัช รัชพงษ์ และฤกษ์ ช่างกล่อม. (2541). **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

3.2 กรณีอ้างอิงจากวารสารให้เขียนตามรูปแบบ

ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง.//ปี, เดือนที่วารสารออก.//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร, ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าของบทความ.

จุมพล พูลภัทรชีวิน และรัตนา ตุงคสวัสดิ์. (2542). วิวัฒนาการและทางเลือกของนโยบายการศึกษาของรัฐบาลไทย. **วารสารครุศาสตร์**, 27 (2), 98-106.

3.3 กรณีพิมพ์อ้างอิงอินเทอร์เน็ต (Internet) ให้เขียนตามรูปแบบ

ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง.//(ปีที่จัดทำ).//ชื่อเรื่องของเอกสาร.//ค้นเมื่อ/เดือน/วัน,/ปี,/จาก/URLของเว็บไซต์ที่เข้าถึง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2545). **จรรยาบรรณนักวิจัย**. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 3, 2556, จาก <http://www.nrct.go.th~research/ethies.html>

4. ก่อนส่งต้นฉบับให้ส่งพร้อมแผ่นซีดี (Microsoft Word)

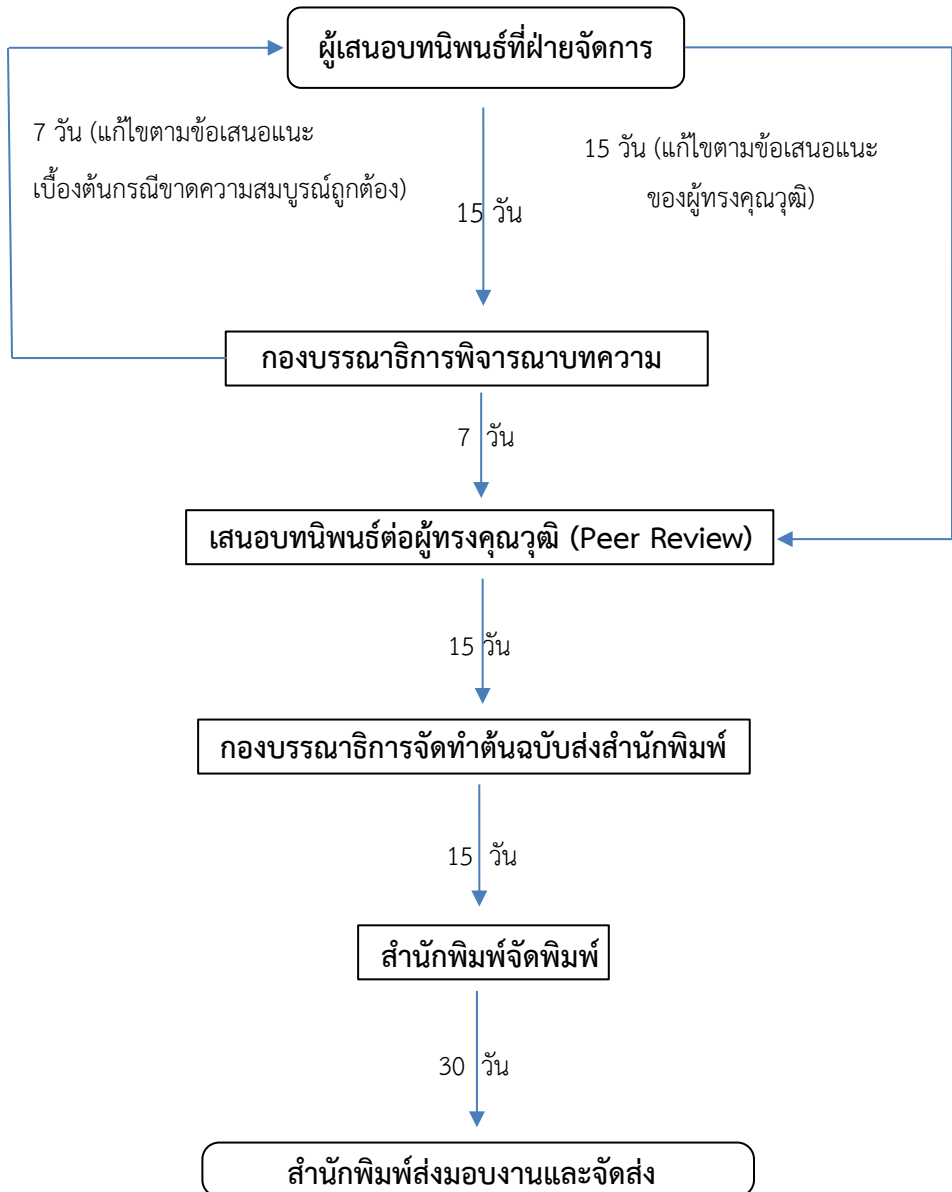
5. สิทธิของกองบรรณาธิการ

ในกรณีที่บรรณาธิการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ตรวจบทความวิจัยหรือบทความทางวิชาการมีความเห็นว่าควรแก้ไขความบกพร่องทางกองบรรณาธิการ จะส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนพิจารณา จัดการแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะลงพิมพ์ ทั้งนี้กองบรรณาธิการจะยึดถือความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเกณฑ์

6. กองบรรณาธิการจะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ ไม่ว่าบทความวิจัยหรือบทความวิชาการนั้นจะได้รับ การลงพิมพ์หรือไม่

7. ต้นฉบับจะต้องมีชื่อผู้เขียน ผู้เรียบเรียงหรือผู้แปล โดยแจ้งชื่อ นามสกุลจริง ตำแหน่งผู้เขียนบทความ สถานที่ทำงานและหมายเลขโทรศัพท์หรืออีเมล ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

ขั้นตอนการตีพิมพ์เผยแพร่วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ใช้ระยะเวลา 90-120 วัน

แบบประเมินคุณภาพบทความวิจัย

บทความวิจัย/รายงานวิจัย เรื่อง

.....

.....

ชื่อนักวิจัย

.....

ก.การประเมินคุณภาพบทความวิจัย/รายงานวิจัย

1. หัวข้อวิจัย

- () เป็นหัวข้อใหม่ไม่ถือว่าซ้ำซ้อนกับงานวิจัยที่เคยมีมาก่อน
- () มีความซ้ำซ้อนแต่ใช้วิธีการที่แตกต่างออกไป
- () มีความซ้ำซ้อนทั้งหัวข้อและวิธีการ

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิธีวิจัย : มีวิธีการหรือขั้นตอนที่ถูกต้องรัดกุม มีการเก็บข้อมูลตามหลักวิธีการวิจัยได้ดี ฯลฯ

- () ถูกต้องดีมาก
- () ดี
- () พอใช้
- () ยังไม่ถูกต้อง

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

3. ความครอบคลุมในทุกประเด็นของรายงานวิจัย เช่น วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เป็นต้น

() ครอบคลุมทุกประเด็น

() ไม่ครอบคลุม

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

() เหมาะสม

() ไม่เหมาะสม

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข. ข้อวินิจฉัยสำหรับการตีพิมพ์

() มาตรฐานยังไม่ดีพอสำหรับตีพิมพ์

() ตีพิมพ์ได้โดย

() ไม่ต้องแก้ไข

() มีการแก้ไข ดังนี้

รายละเอียดที่เสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไข

หน้าที่	หัวข้อ	บรรทัดที่	ข้อความที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข

พร้อมนี้ได้ส่งต้นฉบับบทความแนบมาด้วยแล้ว

(ลงนาม).....

(.....)

ผู้ประเมิน

วันที่.....

Journal of

HUMAN

society

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
HSSF_NSTRU
[HTTP://HUMAN.NSTRU.AC.TH](http://human.nSTRU.ac.th)
0-7537-7442 / 0-7580-9842

DESIGN BY THAMMARAT RATTANAPAN